

สมรรถนะการศึกษาด้านเทคโนโลยีในเวทีสากล ปี 2565
(IMD 2022)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.593 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส691ส สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2565 (IMD 2022)
หน้า 170
ISBN : 978-616-270-422-2
1. การศึกษา
2. ชีตความสามารถในการแข่งขัน-การศึกษา
3. ชื่อเรื่อง

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2565 (IMD 2022)

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ 21/2566
พิมพ์ครั้งที่ 1	มิถุนายน 2566
จำนวน	2,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์และเผยแพร่	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 99/20 ถนนสุขุโทยัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2314, 2312, 2311 โทรสาร 0 2243 7915 Website : http://www.onec.go.th
พิมพ์ที่	บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด 19/25 ม.8 ถนนเต็มรัก-หนองกางเขน ตำบลบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 0 2150 9676-8 โทรสาร 0 2150 9679 E-mail : 21centuryprint@gmail.com www.21century.co.th

คำนำ

สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งการเกิดขึ้นของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ยิ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสังคมโลกเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โลกได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุค VUCA World และ BANI World กล่าวคือ โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้ มีสถานะที่มีความไม่แน่นอนสูง คาดการณ์ได้ยาก ขาดความชัดเจน เป็นโลกที่มีความเปราะบาง และเต็มไปด้วยความกังวล ข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตไม่สามารถใช้มาทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะให้พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทยให้มีขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา และการพัฒนาประเทศตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดให้ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา (IMD) เป็นเป้าหมายหลักและตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จึงได้จัดทำรายงานสมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากล ปี 2565 ขึ้น โดยศึกษาเปรียบเทียบกับสมรรถนะ

ในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อให้เห็นสมรรถนะ การศึกษาไทยในเวทีโลก จากตัวชี้วัดของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute For Management Development : IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ โดยเน้นการวิเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั่วโลก จำนวน 63 ประเทศ รวมทั้งตัวชี้วัดในระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาทิ ผลการจัดอันดับด้านดิจิทัล โดย IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022 และผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถ โดย IMD World Talent Ranking 2022 เพื่อติดตาม ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาของประเทศตามตัวชี้วัดของ IMD รวมถึง ตัวชี้วัดอื่นที่เกี่ยวข้อง และเรียนรู้ความสำเร็จของนานาชาติที่สามารถสะท้อน การพัฒนา และยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศ ให้สูงขึ้นได้ รวมทั้งเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจวางแผน การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทยให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ในอนาคต และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา การศึกษาของประเทศในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมทั้ง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายในการยกระดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาหรือสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลให้สูงขึ้นต่อไป

(นายสุเทพ แก่งสันเทียะ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 และใช้ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย และการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถของประเทศไทย รวมทั้งใช้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์สังเคราะห์ แล้วนำเสนอการเปรียบเทียบกับประเทศที่อยู่ในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ในปี 2565 สถาบัน IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2022 ซึ่งในปีนี้ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวม 63 ประเทศ 333 ตัวชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ 1) ข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard data /Secondary data) เป็นการรวบรวมจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO/UIS, IMF เป็นต้น จำนวน 163 ตัวชี้วัด 2) ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง และระดับสูง โดยข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าระหว่าง 1 – 10 จำนวน 92 ตัวชี้วัด และมีข้อมูลที่เป็นภูมิหลัง 78 ตัวชี้วัดที่ไม่ได้นำมาคิดคำนวณในการจัดอันดับภาพรวม

IMD พิจารณาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามปัจจัยหลักที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประเมินครอบคลุมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา ซึ่งในแต่ละปัจจัยหลักประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-Factor)

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย

ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับ 33 มีอันดับลดลง 5 อันดับ (อันดับที่ 28 ในปี 2564) โดยมีผลคะแนนรวมที่ลดลงเป็น 68.67 คะแนน จาก 72.519 คะแนน ในปี 2564 เมื่อพิจารณาคะแนนที่ประเทศไทยได้รับระยะตั้งแต่ ปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีสมรรถนะในการแข่งขันเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะที่ลดลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จากอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ 22 เมื่อปี 2561 เป็นอันดับ 33 ในปี 2565 โดยมีอันดับลดลงถึง 11 อันดับ ทั้งนี้ ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มีอันดับลดลงจากปี 2564 ยกเว้นเพียงสิงคโปร์ และฟิลิปปินส์เพียง 2 ประเทศที่มีอันดับดีขึ้น

เปรียบเทียบสมรรถนะของแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า

ความสามารถในการแข่งขันจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัยที่ใช้ประเมิน พบว่า ทั้ง 4 ปัจจัยที่มีอันดับลดลงจากปี 2564 ได้แก่ ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับปัจจัยที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งให้อันดับภาพรวมไม่ดีขึ้นมากนัก

ปัจจัยหลัก**ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 มีอันดับลดลง 13 อันดับจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก ยกเว้น อินเดีย เกาหลี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฮองกง มาเลเซีย ไต้หวัน จีน และสิงคโปร์ ที่มีอันดับดีกว่าไทย โดยปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านการจ้างงาน ประกอบด้วย อัตราการว่างงานต่ำ และอัตราการจ้างงานสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยแล้ว จุดที่ยังเป็นจุดอ่อนคือ ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องการเติบโตของ GDP ที่แท้จริง และการเติบโตของ GDP ที่แท้จริงต่อประชากร ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย

สำหรับปัจจัยหลัก**ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 มีอันดับลดลง 11 อันดับจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศ ยกเว้น จีน นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮองกง โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนคือ ปัจจัยย่อยด้านนโยบายการคลัง ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพการเก็บภาษีการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่วน**จุดอ่อน**ที่เป็นตัวจุดรั้งประสิทธิภาพภาครัฐคือปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ซับซ้อน และปัจจัยย่อยด้านฐานะการคลัง ซึ่งมีตัวชี้วัดในด้านงบประมาณของรัฐบาลที่ขาดดุล รวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการอบการบริหรทางด้านสังคม ซึ่งมีตัวชี้วัดในด้านความมีเสรีภาพของสื่อที่อยู่ในระดับต่ำ

ในปัจจัยหลัก**ด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ**ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ที่ 30 มีอันดับลดลง 9 อันดับ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศ ยกเว้น ออสเตรเลีย อินเดีย จีน สิงคโปร์ ฮองกง และไต้หวัน โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ โดยมีตัวชี้วัดเรื่องความพึงพอใจของลูกค้า และปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงานโดยเฉพาะเรื่องร้อยละของกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้น และปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องร้อยละของผู้ประกอบการในระยะธุรกิจเริ่มต้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดแข็งด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่เป็นตัวที่เป็นตัวจุดรั้งปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพ

ภาคธุรกิจ คือ ปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภาพด้านแรงงาน รวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ โดยมีตัวชี้วัดด้านความกลัวต่อความล้มเหลวในการเป็นผู้ประกอบการเป็นจุดอ่อน และเป็นตัวจุดรั้งปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจอีกด้วย

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 **มีอันดับลดลง 1 อันดับ จากปีที่ผ่านมา** ซึ่งมีอันดับดีกว่าเพียง อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 49, 52, 57 และ 62 ตามลำดับ แต่ไทยกลับมีอันดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 12) รองลงมาคือ ไต้หวัน ฮองกง เกาหลี ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานประเทศไทยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการลงทุนด้านการสื่อสารทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ประกอบด้วย อัตราการพึ่งพิงของประชากรต่ำ อย่างไรก็ตาม **จุดอ่อนที่เป็นตัวจุดรั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย การช่วยเหลือทางการแพทย์ ในขณะที่ ด้านการศึกษา ต้องเร่งปรับปรุงในเรื่องงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP มีจำนวนน้อย อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนมาก และอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนน้อยลง เป็นต้น

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 53 มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาเป็น อันดับ 10 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีสมรรถนะดีกว่าเพียง 4 ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย อันดับ 55 อินโดนีเซีย อันดับ 58 อินเดีย อันดับ 59 ฟิลิปปินส์ อันดับ 60 เมื่อพิจารณา

เปรียบเทียบ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาลดลง จากอันดับที่ 52 ในปี 2555 เป็น อันดับ 53 ในปี 2565

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 19 ตัวชี้วัดเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการจัดอันดับด้านการศึกษาของประเทศไทยในปี 2565 เปรียบเทียบกับปี 2564 จำแนกตามแหล่งที่มาของตัวชี้วัด พบว่า กลุ่มตัวชี้วัดที่มาจากกรรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ (Hard data) จำนวน 15 ตัวชี้วัด มีอันดับดีขึ้น 12 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และมีอันดับลดลง 1 ตัวชี้วัด สำหรับกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (Survey data) จำนวน 4 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และลดลง 3 ตัวชี้วัด

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัดด้านการศึกษา 19 ตัวชี้วัด จำแนกตามวัตถุประสงค์ของ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และเปรียบเทียบข้อมูลผลการจัดอันดับกับประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 6 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 งบประมาณด้านการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด พบว่า เมื่อพิจารณากลุ่มตัวชี้วัดด้านงบประมาณด้านการศึกษา ได้แก่ 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP พบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.7 ของ GDP (อันดับ 49) ซึ่งเป็นการลงทุนทางการศึกษาเทียบกับ GDP ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ถึง 10 อันดับ 2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร จำนวน 279 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 56) ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา และมีอันดับดีขึ้น 3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา จำนวน 1,294 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น และมีอันดับดีขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก อย่างไรก็ตามงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่ลดลง ขณะที่งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร

และงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ตัวชี้วัดกลุ่มงบประมาณด้านการศึกษายังคงมีอันดับ ร้อยละของประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด **กลุ่มที่ 2 อัตราการเข้าเรียน** จำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น จากอันดับ 61 (ร้อยละ 72.7) ในปี 2564 มาเป็นอันดับ 59 (ร้อยละ 77.5) ในปี 2565 แต่ยังคงต่ำกว่าทุกประเทศ ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 90 ขึ้นไป **กลุ่มที่ 3 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน** จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วน นักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 14 : 1 (อันดับ 28) มีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ จากปี 2564 โดยมีแนวโน้มของอันดับที่ดีขึ้นจาก 10 ปีที่ผ่านมา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 23.59 : 1 (อันดับ 57) มีแนวโน้มของอันดับลดลงจาก 10 ปีที่ผ่านมา และยังคงอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายตลอด 5 ปีที่ผ่านมาเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดด้านการลดความเหลื่อมล้ำส่วนใหญ่มีอันดับลดลง โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีอันดับเกือบสุดท้าย ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษา ต่อ GDP ถึงแม้ว่าในปี 2565 จะมีอันดับดีขึ้นถึง 10 อันดับ อัตราการเข้าเรียน ระดับมัธยมศึกษา และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 49 59 และ 57 ตามลำดับ ยกเว้น ตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียน ต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา อันดับ 28 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีอันดับดีที่สุดในด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังสร้าง โอกาสทางการศึกษาไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายมากนัก และมีความเหลื่อมล้ำ เชิงพื้นที่ ซึ่งจะพบปัญหาที่แตกต่างกันทั้งในด้านโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากปัจจัย ด้านสุขภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองของเด็ก และการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ที่ตั้งของโรงเรียน แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อสะท้อนภาพการเข้าถึงโอกาส ทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างแท้จริง คือ **การมีข้อมูล นักเรียนที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกคน** ซึ่งข้อมูลต้องสะท้อนความเป็นจริงได้

ตามบริบทพื้นที่ รวมถึงการมีระบบเครือข่ายกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดโอกาส ในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ได้อย่างทั่วถึงได้

ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 9 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น **กลุ่ม 1 ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน** จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ผลการทดสอบ PISA (อันดับ 49) 2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ (อันดับ 48) ซึ่งประเทศไทยมีแนวโน้มของคะแนนลดลง และมีอันดับต่ำมาตลอด 10 ที่ผ่านมา โดยมีคะแนนต่ำกว่าเกือบทุกประเทศ ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ร้อยละ 6.2 (อันดับ 58) ซึ่งมีแนวโน้มของอันดับที่ลดลงตลอด 10 ปีที่ผ่านมา และมีอันดับ เกือบสุดท้ายของการประเมินเช่นกัน

กลุ่มที่ 2 ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) **ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา** พิจารณาจากร้อยละ ของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป 10 ปี ที่ผ่านมา มีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้นและมีอันดับดีขึ้น แต่มีอันดับ ต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบ การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พิจารณาจากผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรีอายุ 25-65 ปี พบว่า ประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรีขึ้นไป มีแนวโน้มที่ลดลง จากร้อยละ 60.9 (อันดับ 23) ในปี 2558 เป็น ร้อยละ 24.9 (อันดับ 48) ในปี 2565 3) ดัชนีมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นตัวชี้วัด ที่เพิ่มขึ้นใหม่ ในปี 2562 พบว่า มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ แต่มีคะแนนลดลง จาก 5.10 (อันดับ 50) ปี 2562 เป็น 2.58 คะแนน (อันดับ 47) ในปี 2565 4) **ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)** พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้ม ของอันดับที่ลดลงมีอันดับเกือบสุดท้ายของการประเมิน แต่มีแนวโน้มของคะแนนดีขึ้น จากร้อยละ 75 (อันดับ 56) ปี 2556 เป็น ร้อยละ 83 (อันดับ 57) ปี 2565

5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งมีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้นแต่มีอันดับลดลง ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา จาก 0.29 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 48) ปี 2556 เป็น 0.38 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 53) และ 6) จำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน มีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้นแต่มีอันดับลดลง ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา จาก 0.4 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 49) ปี 2556 เป็น จำนวน 0.49 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 54) ในปี 2565

จะเห็นได้ว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ดีมากนัก ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ต่ำลง ซึ่งเห็นได้จากผลการสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ และพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มลดลง รวมถึงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ที่อยู่ในระดับไม่ดีมากนัก ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตอันใกล้

ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ เมื่อพิจารณาอันดับในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มของอันดับดีขึ้นจากปี 2558 ถึง ปี 2565 จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน อันดับ 41 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ

ของภาคธุรกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 37 และการศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ อันดับ 43 สำหรับตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 50 จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของการสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อมุ่ง ความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศดีขึ้นเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ เกือบสุดท้ายในกลุ่มนี้

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับ ที่ไม่ดีมากนัก ทั้งด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังคงมีคุณภาพการศึกษาต่ำ และมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ประกอบกับสมรรถนะและคุณลักษณะ ของผู้เรียนของไทยยังมีศักยภาพที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อน ทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้ง ระบบการศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การขาดข้อมูล การศึกษาที่เน้นจริงในบริบทพื้นที่ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความ หลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล การผลิตบัณฑิต ที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น ในยุคของสถานการณ์ โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ควรสร้างระบบการศึกษาที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นฐานหลักในการสร้างทักษะ ระดับสูงของแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทักษะการอ่านและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพ ของกลไกและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะและระดับทักษะการทำงาน ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล และการเกิดธุรกิจใหม่ๆ ที่กำลังเติบโต อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะแนวทางการยกระดับสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทย

จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดย IMD ซึ่งเป็นการพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน สรุปได้ว่า ปัจจัยหลักดังกล่าวที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สำหรับปัจจัยด้านการศึกษาประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษารวมทั้งสิ้น 19 ตัวชี้วัด จำแนกตัวชี้วัดออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ตัวชี้วัดจากข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard Data) จำนวน 15 ตัวชี้วัด และ 2. ตัวชี้วัดจากข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) จำนวน 4 ตัวชี้วัด ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมในระดับนานาชาติ จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษาสูงขึ้นในเวทีสากล และยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยดังนี้

1. จัดทำข้อมูลรายบุคคลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อให้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Hard data) ที่สะท้อนการบริหารจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามบริบทพื้นที่ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง
2. ปรับปรุงระบบการผลิตครูและพัฒนาครูทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เนื่องจาก ปัจจัยตั้งต้นของคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ ครู โดยมีกระบวนการคัดเลือกคนเก่ง คนดี สร้างแรงจูงใจ และให้ทุนมาเรียนครู ควบคู่กับการพัฒนาครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อทุกสถานการณ์ โดยมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ผันผวนได้
3. พัฒนาการจัดการศึกษาระบบสมรรถนะ (Competency-based) เพื่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอนาคต โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละคน และแต่ละช่วงวัย

4. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยการสำรวจความต้องการแรงงานของตลาด เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน จัดทำ เครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และเชื่อมโยง การพัฒนาบัณฑิตสู่การจ้างงาน (Job matching)

5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคีโดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อการฝึกประสบการณ์จริงในการทำงาน และสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริง

6. บูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัล เพิ่มการประชาสัมพันธ์ และควมมีการผลักดัน ให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งด้านความต้องการ (Demand) และข้อมูล ด้านกำลังการผลิตกำลังคน (Supply) เพื่อใช้ในการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบาย ที่ชัดเจนและเหมาะสม

แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษา

1. สร้างความเข้าใจที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่ใช้ในการจัดอันดับ ประเทศต่างๆ ทั่วโลกของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาเร่งการพัฒนาการจัดการศึกษาและตระหนัก ถึงความสำคัญของการจัดทำฐานข้อมูล โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีอันดับค่อนข้างต่ำ ไปทางท้ายแถว เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการจัดการศึกษา และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานที่ใช้กำลังแรงงาน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจ ความคิดเห็นของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (IMD) และสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้ง ติดตามผลและปรับปรุงพัฒนา และเผยแพร่ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณชน อย่างต่อเนื่อง

สารบัญ

คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนภาพ	ธ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ขอบเขตการศึกษา	3
1.3 การนำเสนอข้อมูล	3
บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ ปี 2565	5
2.1 ผลการจัดอันดับโดย International Institute for Management Development (IMD)	5
2.1.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวม	5
2.1.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก และปัจจัยย่อย	12
2.2 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ	29

สารบัญ

2.2.1	ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยในภาพรวม	29
2.2.2	การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของ IMD	33
2.3	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล โดย IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022	37
2.3.1	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านดิจิทัลของประเทศไทยในภาพรวม	38
2.3.2	ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก	41
2.4	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ โดย IMD World Talent Ranking 2022	45
2.4.1	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของไทย ในภาพรวม ปี 2565	48
2.4.2	ความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัย	50

บทที่ 3 สมรรถนะด้านการศึกษางของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ ปี 2565

3.1	บทวิเคราะห์อันดับตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD จำแนกตามการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	58
1)	ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	58
1.1)	กลุ่ม 1 งบประมาณด้านการศึกษา	59
(1)	งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)	59
(2)	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร	63
(3)	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา	66
1.2)	กลุ่ม 2 อัตราการเข้าเรียน	68
(1)	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา	68
1.3)	กลุ่ม 3 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู	71
(1)	อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา	71
(2)	อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา	75
2)	ยกระดับคุณภาพการศึกษา	78
2.1)	กลุ่ม 1 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	79
(1)	ผลการทดสอบ PISA	79

สารบัญ

(2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ	85
(3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี	86
2.2) กลุ่ม 2 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	89
(1) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา	90
(2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	92
(3) ดัชนีมหาวิทยาลัย	96
(4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)	99
(5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษา ในประเทศต่อประชากร 1,000 คน	102
(6) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน	105
3) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	108
(1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจของการอุดมศึกษา	108
(2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของภาคธุรกิจ	112
(3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้ประกอบการ	115
(4) การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ	118

สารบัญ

บทที่ 4	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	123
	สรุป	123
	อภิปราย	130
	ข้อเสนอแนะ	162
	บรรณานุกรม	165
	คณะผู้จัดทำ	170

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2565	6
ตาราง 2	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2561–2565 จำแนกตามปัจจัยหลัก	14
ตาราง 3	ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย	17
ตาราง 4	ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย	20
ตาราง 5	ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย	23
ตาราง 6	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย	27
ตาราง 7	อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2555 – 2565 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	32
ตาราง 8	ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ปี 2565	37
ตาราง 9	ตัวชี้วัดในปัจจัยแต่ละด้านในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ ปี 2565	46
ตาราง 10	ผลการทดสอบ PISA 2018	81

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 1	วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2565	8
แผนภาพ 2	ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของนานาชาติ ปี 2565	10
แผนภาพ 3	แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561 – 2565	11
แผนภาพ 4	แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2561 – 2565	12
แผนภาพ 5	สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2565	13
แผนภาพ 6	สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2561 – 2565	14
แผนภาพ 7	สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2565 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	15
แผนภาพ 8	สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	16
แผนภาพ 9	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2565 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	18
แผนภาพ 10	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	19
แผนภาพ 11	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ ปี 2565 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	21

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 12	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	22
แผนภาพ 13	สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2565 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	24
แผนภาพ 14	สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	26
แผนภาพ 15	สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2565 จำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย	28
แผนภาพ 16	สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2565 เปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย	29
แผนภาพ 17	อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2561 – 2565 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	30
แผนภาพ 18	อันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมและอันดับด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2555 – 2565	31
แผนภาพ 19	ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2564 – 2565	36
แผนภาพ 20	แนวโน้มสมรรถนะด้านดิจิทัลของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561 -2565	39
แผนภาพ 21	ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลเปรียบเทียบกับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย ปี 2556 -2565	40

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 22	สมรรถนะปัจจัยหลักด้านดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2565	40
แผนภาพ 23	สมรรถนะด้านความรู้ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	41
แผนภาพ 24	สมรรถนะด้านเทคโนโลยี ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	42
แผนภาพ 25	สมรรถนะด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	43
แผนภาพ 26	สมรรถนะในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2565 จำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย	44
แผนภาพ 27	แนวโน้มความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถของไทยในภาพรวมเปรียบเทียบกับประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561 - 2565	49
แผนภาพ 28	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถเปรียบเทียบกับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลและภาพรวมของประเทศไทย ปี 2561-2565	50
แผนภาพ 29	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถรายปัจจัยของไทย ปี 2564-2565	51
แผนภาพ 30	สมรรถนะด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	52
แผนภาพ 31	สมรรถนะด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	53

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 32	สมรรถนะด้านความพร้อมของบุคลากร ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ	54
แผนภาพ 33	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนรายปีจจ่าย ปี 2565	55
แผนภาพ 34	งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2556-2565	60
แผนภาพ 35	งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2565	61
แผนภาพ 36	งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2561 -2565	62
แผนภาพ 37	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2556-2565	63
แผนภาพ 38	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2565	64
แผนภาพ 39	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2561 – 2565	65
แผนภาพ 40	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ทุกระดับการศึกษา ปี 2565	67
แผนภาพ 41	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ทุกระดับการศึกษา ปี 2562-2565	68
แผนภาพ 42	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2556 – 2565	69

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 43	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565	70
แผนภาพ 44	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561 – 2565	71
แผนภาพ 45	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2556 – 2565	72
แผนภาพ 46	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2565	73
แผนภาพ 47	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2561 – 2565	74
แผนภาพ 48	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2556-2565	75
แผนภาพ 49	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565	77
แผนภาพ 50	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561-2565	78
แผนภาพ 51	ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2555-2564 : ผลการทดสอบ PISA	80
แผนภาพ 52	แนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2018	82
แผนภาพ 53	แนวโน้มผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2018	83

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 54	แนวโน้มผลการประเมินด้านการอ่านจาก PISA 2000 ถึง PISA 2018	84
แผนภาพ 55	ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ ปี 2565	86
แผนภาพ 56	อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (%) ปี 2556-2565	87
แผนภาพ 57	อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2565	88
แผนภาพ 58	อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ระหว่างปี 2561 – 2565	89
แผนภาพ 59	ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2556-2565	90
แผนภาพ 60	ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2565	91
แผนภาพ 61	ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2561 – 2565	92
แผนภาพ 62	ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2556-2565	93
แผนภาพ 63	ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 2565	94
แผนภาพ 64	ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2561 – 2565	95
แผนภาพ 65	ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2562-2565	96

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 66	ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2565	97
แผนภาพ 67	ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2562-2565	98
แผนภาพ 68	ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ปี 2556-2565	99
แผนภาพ 69	ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ปี 2565	100
แผนภาพ 70	ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2561 – 2565	101
แผนภาพ 71	นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2556-2565	102
แผนภาพ 72	นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2565	103
แผนภาพ 73	นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561 – 2565	104
แผนภาพ 74	นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2556-2565	105
แผนภาพ 75	นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2565	106
แผนภาพ 76	นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561 – 2565	107
แผนภาพ 77	การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของการอุดมศึกษา ปี 2556-2565	109

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพ 78	การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2565	110
แผนภาพ 79	การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2561 – 2565	111
แผนภาพ 80	การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2556-2565	112
แผนภาพ 81	การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2565	113
แผนภาพ 82	การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2561 – 2565	114
แผนภาพ 83	ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2556-2565	115
แผนภาพ 84	ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2565	116
แผนภาพ 85	ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2561 – 2565	117
แผนภาพ 86	การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2562-2565	118

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพ 87	การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2565	120
แผนภาพ 88	การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2562-2565	121

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน (VUCA World) ซึ่งเป็นโลกยุคใหม่ที่หมุนเร็วจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยเป็นโลกที่มีสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่มีการผันผวนสูง ไม่แน่นอน มีความซับซ้อน คลุมเครือไม่รู้จะไปไหนทิศทางไหน และเมื่อหลังเกิดวิกฤตโควิด 19 โลกได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุค BANI World โดย Jamais Cascio¹ ได้อธิบายว่า B : Brittle เป็นโลกที่มีความเปราะบาง A : Anxiety-inducing หรือ Anxious เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความกังวล N: Nonlinear หรือ เป็นโลกที่ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆไม่เป็นเส้นตรง เหตุและผลอาจไม่แปรผันตามกันชัดเจนเหมือนเดิม มีปัจจัยแทรกซ้อน ตัวแปร สถานการณ์อื่นๆ มาส่งผลกระทบต่อแบบไม่รู้ และ I: Incomprehensible หรือ โลกที่เข้าใจได้ยาก ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นนั้น ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก

การศึกษาถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และมีสมรรถนะให้พร้อมรับมือต่อแรงกดดันภายนอกของโลกที่กำลังเกิดขึ้นได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก แม้กระทั่งการใช้ Big Data เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการศึกษา ก็ยังพบกับภาวะ“ข้อมูลท่วมท้น” เพราะแต่ละหน่วยงานที่ดูแลนโยบายการศึกษาด้านนั้นๆ มีระบบจัดเก็บข้อมูลไม่สอดคล้องกันส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ

¹ จาก VUCA world สู่ BANI world (coachforgoal.com) สืบค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2565

ต่อได้หรือใช้ได้น้อย เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะต้องดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อการขับเคลื่อนการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติและเป็นรากฐานที่สำคัญที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง รวมถึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคนไทยจึงได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อสะท้อนศักยภาพของประเทศไทยในเวทีสากล มาตั้งแต่ ปี 2540 โดยเน้นการวิเคราะห์สมรรถนะด้านการศึกษาของไทย และใช้ปัจจัย (Factors) ที่ปรากฏอยู่ในรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook (WCY) 2022 ของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากมีการดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติทุกปี ซึ่งผลการจัดอันดับเป็นปัจจัยที่สะท้อนการพัฒนาการศึกษาของประเทศในระดับนานาชาติ รวมทั้งเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาการศึกษาไทย ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา (IMD) ได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายหลักและตัวชี้วัดในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว รวมทั้งมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล

1.2 ขอบเขตการศึกษา

รายงานสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2565 เป็นการวิจัยเอกสารต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2565 กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2556 – 2565 ซึ่งใช้ตัวชี้วัดที่นำเสนอในรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook (WCY) 2022 ของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทั้งนี้ได้จำแนกตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ตามกรอบการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งได้นำผลการจัดอันดับด้านดิจิทัล โดย IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022 และผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ โดย IMD World Talent Ranking 2022 รวมทั้งใช้ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำเสนอการเปรียบเทียบกับประเทศที่อยู่ในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกัน

1.3 การนำเสนอข้อมูล

เนื้อหาในรายงานนี้ แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ **บทที่ 1** บทนำ เป็นการนำเสนอที่มาความสำคัญ ขอบเขตของการศึกษา และข้อมูลเบื้องต้นในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (IMD) รวมทั้งการนำเสนอข้อมูล **บทที่ 2** ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติ เป็นการนำเสนอข้อมูลขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยรวมของผลการจัดอันดับโดย IMD ทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันโดยเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก และแสดงจุดเด่น จุดด้อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของปัจจัยย่อยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม รวมทั้งรายละเอียดของปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านการศึกษา และผลการจัดอันดับด้านดิจิทัล โดย IMD World Digital

Competitiveness Ranking 2022 รวมทั้งผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ โดย IMD World Talent Ranking 2022 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา **บทที่ 3** บทวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการศึกษา ซึ่งได้จำแนกตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ตามกรอบการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และส่วน**บทที่ 4** เป็นบทสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วิธีการนำเสนอใช้แผนภาพและตารางสถิติในภาพรวมจะนำเสนอเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ในปี 2565 จำนวน 63 ประเทศ เพื่อให้เห็นขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งหมด ส่วนแผนภาพอื่นจะคัดสรรประเทศเพียง **14 ประเทศ (รวมประเทศไทย)** จากภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ฮองกง ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย และมองโกเลีย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอภาพรวมของผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับนานาชาติ จากสถาบัน IMD โดยพิจารณาจาก 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ซึ่งมีปัจจัยย่อยด้านการศึกษาคือ 1 ใน 5 ของปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน พร้อมทั้งนำเสนอผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในระดับนานาชาติ ทั้งในอันดับภาพรวม และรายละเอียดอันดับรายตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทย โดยการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 10 ปีย้อนหลัง ตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำนวน 19 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการจัดอันดับโดย International Institute for Management Development (IMD)

2.1.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม

IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2565 รวม 63 ประเทศโดยพิจารณาอันดับตัวชี้วัดที่สำคัญ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม และในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวนตัวชี้วัด (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน

โดยในปี 2565 มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 333 ตัวชี้วัด (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ปัจจัยด้านการศึกษาคือปัจจัยย่อยอยู่ในปัจจัยหลักโครงสร้างพื้นฐานและมีตัวชี้วัด 19 ตัวชี้วัด

ตาราง 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2565

	ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะ ทางเศรษฐกิจ (81 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพ ภาครัฐ (72 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจ (74 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (106 ตัวชี้วัด)
ปัจจัยย่อย (Sub – Factors)	เศรษฐกิจ ภายในประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (10 ตัวชี้วัด)	ความสามารถ ในการผลิต (10 ตัวชี้วัด)	โครงสร้าง และสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน (20 ตัวชี้วัด)
	การค้าระหว่าง ประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	นโยบายคลัง (11 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (24 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (17 ตัวชี้วัด)
	การลงทุนระหว่าง ประเทศ (15 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (16 ตัวชี้วัด)	การเงิน (19 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (22 ตัวชี้วัด)
	การจ้างงาน (10 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบ ในการทำธุรกิจ (19 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (14 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและ สิ่งแวดล้อม (28 ตัวชี้วัด)
	ระดับราคา/ ค่าครองชีพ (6 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบาย ทางสังคม (16 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติ และค่านิยม (7 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (19 ตัวชี้วัด)

การจัดอันดับของ IMD

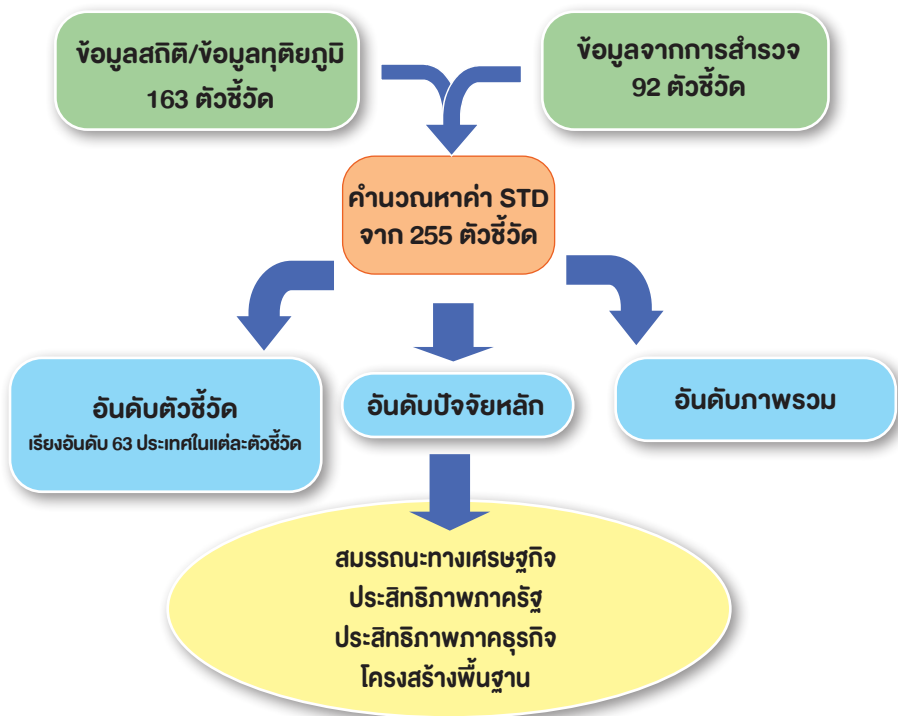
ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี 2565 (IMD 2022) มีทั้งสิ้น 333 ตัวชี้วัด (20 ปัจจัยย่อย) แต่ในการจัดอันดับภาพรวม (Overall) ใช้เพียง 255 ตัวชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ

1) ข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard data /Secondary data) จำนวน 163 ตัวชี้วัด เป็นการรวบรวมจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค ทั้ง 63 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO/UIS, IMF เป็นต้น

2) ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) จำนวน 92 ตัวชี้วัด ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ทั้ง 63 ประเทศ โดยเป็นการสอบถามข้อมูลที่สะท้อนถึงการรับรู้ความสามารถในการแข่งขันทั้งในปัจจุบัน และอนาคตของผู้บริหารธุรกิจ ซึ่งทำงานอยู่ในสถานการณ์ทางธุรกิจระดับนานาชาติ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 92 ตัวชี้วัด โดยข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าระหว่าง 1 – 10

อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูลภูมิหลังอีก 78 ตัวชี้วัดไม่ได้นำมาคิดคำนวณในการจัดอันดับภาพรวม ทั้งนี้ ขั้นตอนในการจัดอันดับแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2565

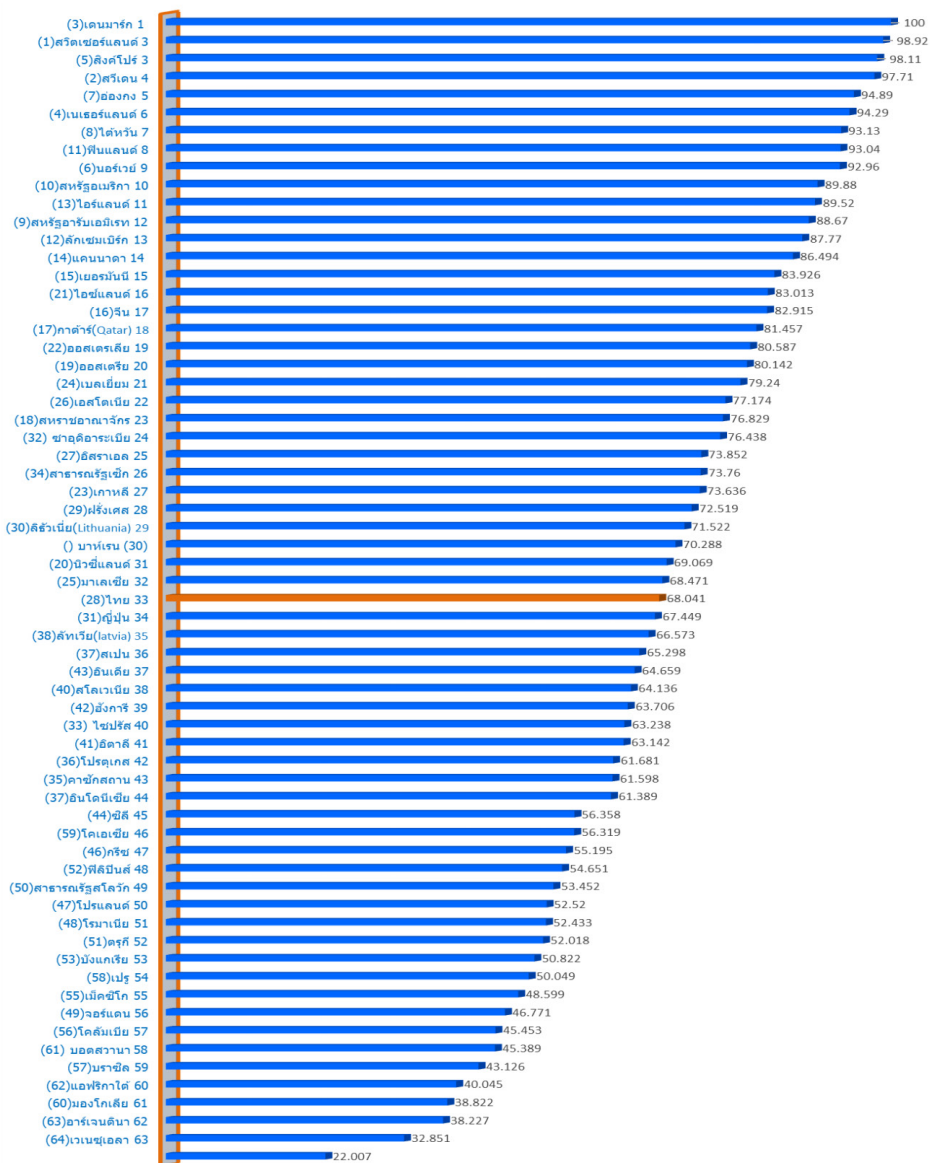

ผลการจัดอันดับในภาพรวมของ IMD

ในภาพรวมผลการจัดอันดับในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับลดลง 5 อันดับ อยู่ในอันดับ 33 (จากอันดับที่ 28 ในปี 2564) มีผลคะแนนลดลงเป็น 68.67 คะแนน จาก 72.519 คะแนน ในปี 2564 ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนลดลง ทั้งนี้ประเทศไทยยังคงเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รอง สิงคโปร์ และมาเลเซีย ขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 3 ของโลก มีอันดับลดลงจากปีที่ผ่าน 2 อันดับ แต่เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ สำหรับมาเลเซียมีอันดับลดลง 7 อันดับ อยู่ที่อันดับ 32 (จากอันดับ 25 ในปี 2564) อินโดนีเซียอันดับลดลง 7 อันดับ อยู่ที่อันดับ 44 (จากอันดับ 37 ในปี 2564) และฟิลิปปินส์มีอันดับดีขึ้น 4 อันดับ เลื่อนอยู่ที่อันดับ 48 (จากอันดับ 52 ในปี 2564) สำหรับผลการจัดอันดับในภาพรวม 3 อันดับแรกของโลก ในปี 2565 พบว่า เดนมาร์กอยู่ในอันดับ 1 ซึ่งมีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ (จากอันดับ 3 ในปี 2564) รองลงมา สวิตเซอร์แลนด์ อันดับ 2 (จากอันดับ 1 ในปี 2564) และสิงคโปร์ อันดับ 3 (จากอันดับ 1 ในปี 2564)

อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับในภาพรวม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีสมรรถนะลดลง จำนวน 28 ประเทศ ประเทศที่มีสมรรถนะดีขึ้น จำนวน 28 ประเทศ และมีประเทศที่สมรรถนะไม่เปลี่ยนแปลงยังคงรักษาสมรรถนะเหมือนเดิม จำนวน 7 ประเทศ (แผนภาพ 2)

แผนภาพ 2 ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของนานาประเทศ ปี 2565

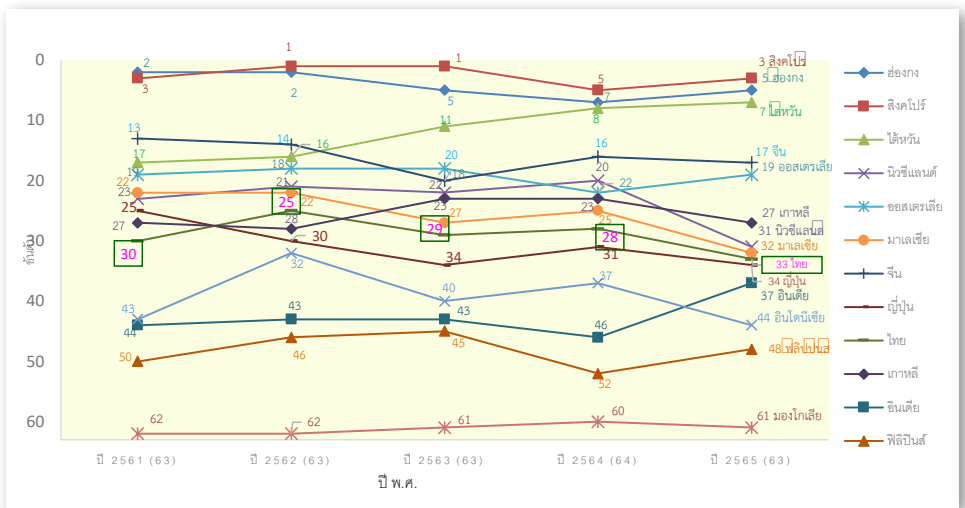

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022

(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564)

เมื่อพิจารณาประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ พบว่า ประเทศไทย มีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 33 เป็นอันดับ 9 ในภูมิภาคนี้ ซึ่งสูงกว่าประเทศ ญี่ปุ่น (อันดับ 34) อินเดีย (อันดับ 37) อินโดนีเซีย (อันดับ 44) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 48) และมองโกเลีย (อันดับ 64) (แผนภาพ 3)

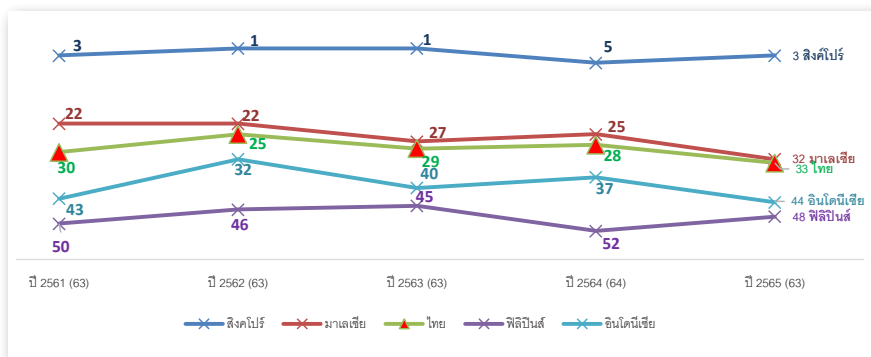
แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

หากเปรียบเทียบแนวโน้มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทย กับประเทศอาเซียน 5 ประเทศที่ร่วมในการจัดอันดับของ IMD ช่วงปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีสมรรถนะในการแข่งขันเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีอันดับลดลง 5 อันดับ และมีแนวโน้มอันดับลดลง กล่าวคือ จากอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ 30 เมื่อปี 2561 เป็นอันดับ 33 ในปี 2565 โดยมีอันดับลดลง 5 อันดับ ทั้งนี้ ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มีอันดับลดลงจากปี 2564 ยกเว้น สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ที่มีอันดับดีขึ้น (แผนภาพ 4)

แผนภาพ 4 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2561 – 2565

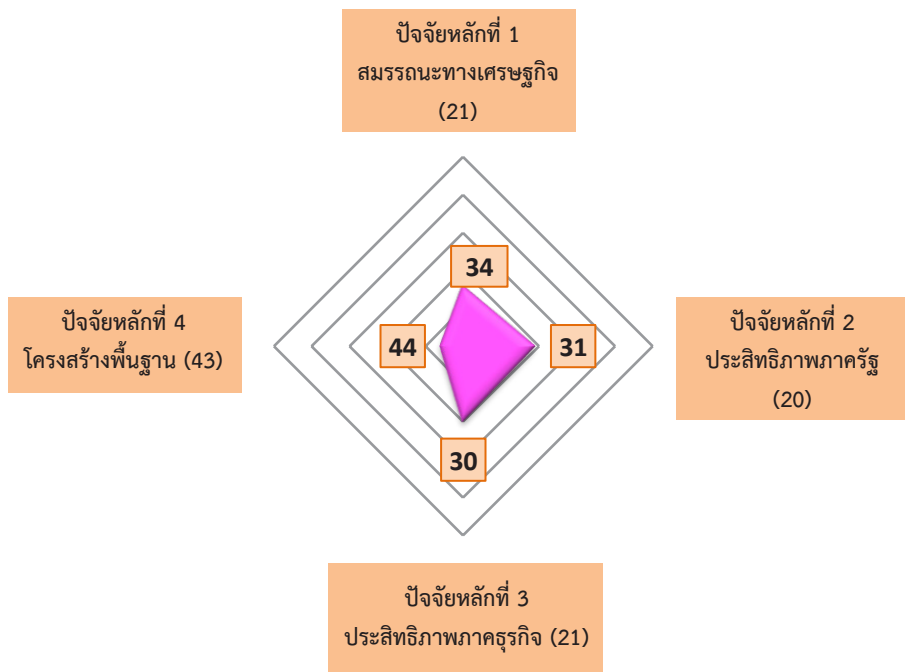
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

2.1.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

จำแนกตามปัจจัยหลัก และปัจจัยย่อย

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ อยู่ในอันดับ 34 มีอันดับลดลง 13 อันดับ ประสิทธิภาพภาครัฐ อยู่ในอันดับที่ 31 มีอันดับลดลง 11 อันดับ ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ อยู่ในอันดับ 30 มีอันดับลดลง 9 อันดับ และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในอันดับ 44 มีอันดับลดลง 1 อันดับ จะเห็นได้ว่าในทุกปัจจัยหลักมีอันดับลดลง โดยมีปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐมีอันดับลดลงมากที่สุดถึง 11 อันดับ สำหรับปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ เป็นปัจจัยหลักที่มีอันดับดีที่สุด และมีปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานมีอันดับต่ำที่สุด (แผนภาพ 5)

แผนภาพ 5 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

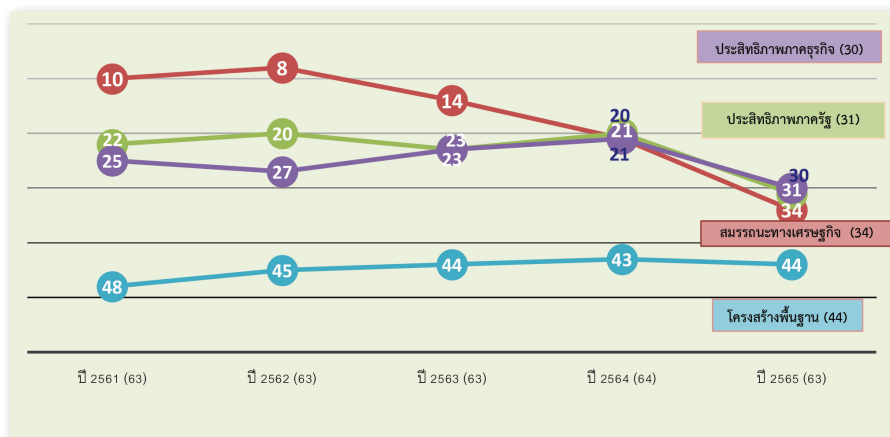
เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในรอบ 5 ปี (ปี 2561 – 2565) จำแนกตามปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะในแต่ละปัจจัยลดลง โดยมีปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานเพียงปัจจัยเดียวที่มีอันดับดีขึ้นเมื่อเปรียบกับ ปี 2561 แต่ยังคงเป็นปัจจัยที่มีอันดับต่ำที่สุดในทุกปัจจัย สำหรับปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่มีอันดับลดลงมากที่สุดถึง 24 อันดับ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (ตาราง 2 และแผนภาพ 6)

ตาราง 2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2561–2565 จำแนกตามปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	ปี				
	2561 (63 ประเทศ)	2562 (63 ประเทศ)	2563 (63 ประเทศ)	2564 (64 ประเทศ)	2565 (63 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	30	25	29	28	33
ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	10	8	14	21	34
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ	22	20	23	20	31
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	25	27	23	21	30
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	48	45	44	43	44

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 – 2022

แผนภาพ 6 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2561 – 2565

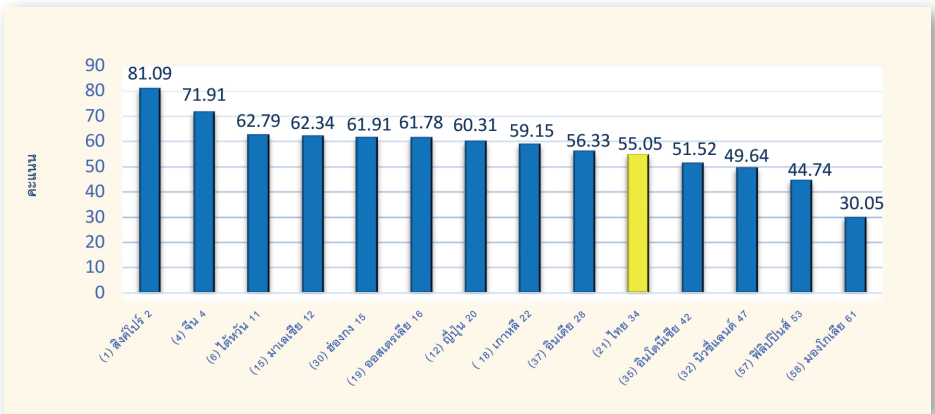

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 – 2022

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับกลุ่มเอเชียแปซิฟิกในแต่ละปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย ปรากฏผล ดังนี้

1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) หรือปัจจัยด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยด้านผลการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการประเมินในเชิงเศรษฐศาสตร์มหภาคของเศรษฐกิจภายในประเทศ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ เศรษฐกิจภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ การจ้างงาน และระดับราคาและค่าครองชีพ ในปี 2565 ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ **34** มีอันดับลดลง **13 อันดับ** โดยมีอันดับดีกว่า อินโดนีเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย ที่มีอันดับต่ำกว่าไทย (แผนภาพ 7)

แผนภาพ 7 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2565
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

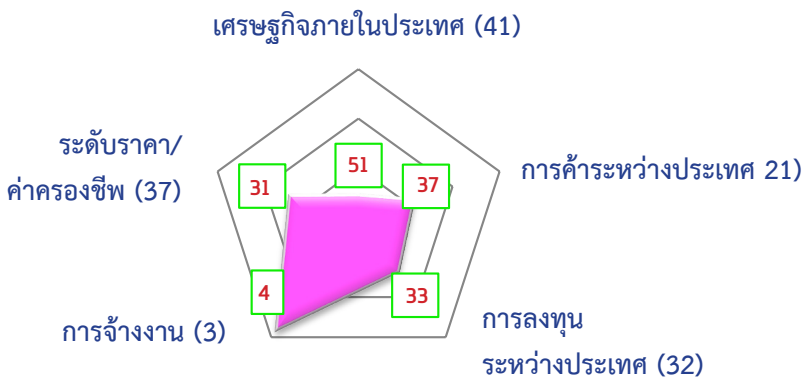
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

เมื่อพิจารณาปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจใน 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) เศรษฐกิจในประเทศ 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การลงทุนระหว่างประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ระดับราคา/ค่าครองชีพ พบว่า ประเทศไทยมีปัจจัยย่อย ดีขึ้นเพียง 1 ปัจจัย ได้แก่ ระดับราคา/ค่าครองชีพที่มีอันดับดีขึ้น 6 อันดับ มาเป็นอันดับ 31 จากอันดับ 37 ในขณะที่ปัจจัยย่อยเศรษฐกิจภายในประเทศ มีอันดับลดลง 10 อันดับ ปัจจัยด้านการค้าระหว่างประเทศมีอันดับลดลง 16 อันดับ ปัจจัยด้านการลงทุนระหว่างประเทศมีอันดับลดลง 1 อันดับ และปัจจัยด้านการจ้างงานมีอันดับลดลง 1 อันดับ

อย่างไรก็ตามจุดเด่นของประเทศไทยในด้านนี้ยังคงเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน ส่วนประเด็นที่ยังต้องพัฒนาต่อไปคือ เศรษฐกิจภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ และด้านราคาและค่าครองชีพ (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

ตาราง 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2564–2565)
	ปี 2561 (63 ประเทศ)	ปี 2562 (63 ประเทศ)	ปี 2563 (63 ประเทศ)	ปี 2564 (64 ประเทศ)	ปี 2565 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 1 ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ	10	8	14	21	34	-13
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	34	30	38	41	51	-10
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	6	6	5	21	37	-16
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	37	21	29	32	33	-1
1.4 การจ้างงาน	4	3	10	3	4	-1
1.5 ระดับราคา/ค่าครองชีพ	23	29	28	37	31	+6

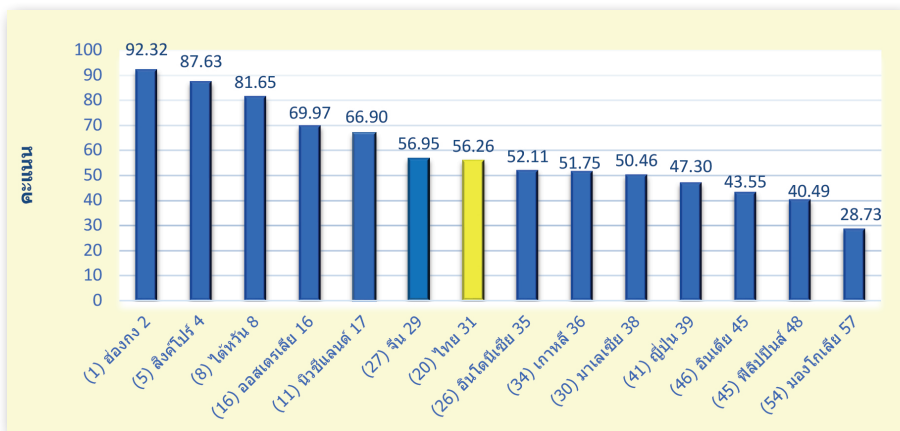
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 – 2022

สำหรับปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นจุดแข็งยังคงเป็นด้านการจ้างงาน โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องอัตราการว่างงานต่ำ (Unemployment rate) (อันดับ 2) และอัตราการจ้างงานสูง (Employment) (อันดับ 5) อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 ประเทศไทยมีจุดอ่อนที่เป็นตัวฉุดรั้งสมรรถนะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยมีตัวชี้วัดในเรื่อง การเติบโตของ GDP ที่แท้จริง (Real GDP growth) (อันดับ 60) และการเติบโตของ GDP ที่แท้จริงต่อประชากร (Real GDP growth per capita) (อันดับ 58)

2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) หมายถึง ชีตความสามารถของนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ฐานะการคลัง นโยบายการคลัง กรอบการบริหารด้านสถาบัน กฎหมายด้านธุรกิจ และกรอบการบริหารด้านสังคม ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพ

ของภาครัฐเป็นการประเมินนโยบายรัฐบาลที่มีส่วนผลักดันให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยในปี 2565 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 มีอันดับลดลง 11 อันดับจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย เกาหลีมาเลเซีย ญี่ปุ่น อินเดีย ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย (แผนภาพ 9)

แผนภาพ 9 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2565
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

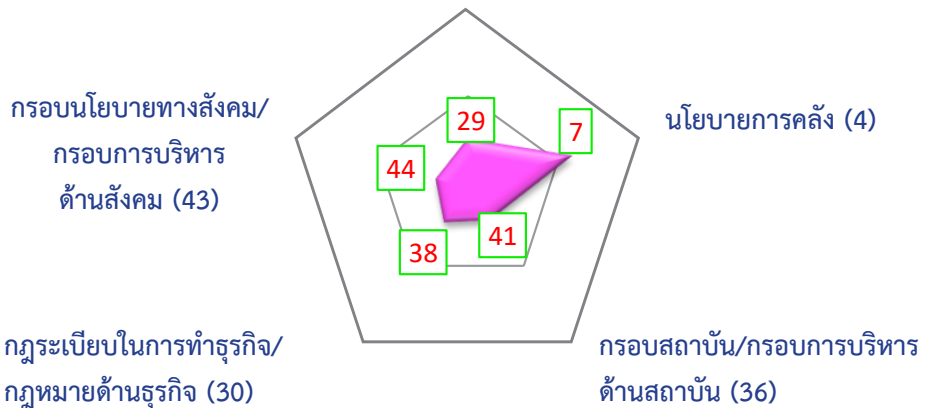
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

IMD ประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยพิจารณาจากขอบเขตนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน มีองค์ประกอบจำแนกเป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) ฐานะการคลัง 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบการบริหารด้านสถาบัน 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ และ 5) กรอบการบริหารด้านสังคม ซึ่งด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ มีอันดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ในช่วงปี 2561-2564 แต่ในปีนี้มีอันดับลดลงถึง 11 อันดับ โดยปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย มีอันดับลดลง ได้แก่ **ฐานะการคลัง** ที่ลดลง 15 อันดับ นโยบายการคลัง ลดลง 3 อันดับ กรอบการบริหารด้านสถาบัน ลดลง 5 อันดับ กฎหมายด้านธุรกิจ ลดลง 8 อันดับ และกรอบการบริหารด้านสังคม ลดลง 1 อันดับ จากปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 10 และตาราง 4)

**แผนภาพ 10 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2565
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย**

รายรับและรายจ่ายของรัฐ/ฐานะการคลัง (14)

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

ตาราง 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ของประเทศไทย ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2564–2565)
	ปี 2561 (63 ประเทศ)	ปี 2562 (63 ประเทศ)	ปี 2563 (63 ประเทศ)	ปี 2564 (64 ประเทศ)	ปี 2565 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของภาครัฐ	22	20	23	20	31	-11
2.1 ฐานการคลัง	18	16	17	14	29	-15
2.2 นโยบายการคลัง	6	6	5	4	7	-3
2.3 การอบการบริหาร ด้านสถาบัน	35	34	40	36	41	-5
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/ กฎหมายด้านธุรกิจ	36	32	33	30	38	-8
2.5 การอบการบริหาร ด้านสังคม	45	48	40	43	44	-1

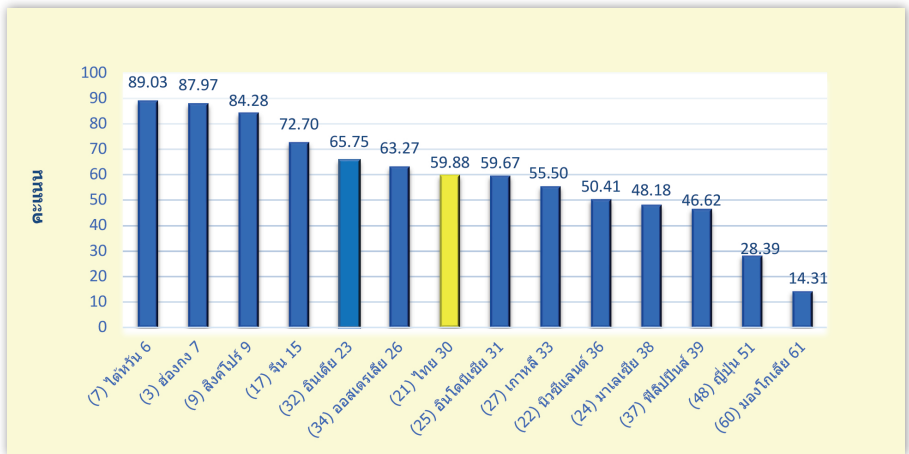
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022

หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐพบว่า ปัจจัยย่อยด้านนโยบายการคลังที่ดีที่สุด (อันดับ 4) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่อัตราภาษีความปลอดภัยทางสังคมของนายจ้าง (Employer social security tax rate) (อันดับ 9) การเก็บภาษีการบริโภค (Consumption tax rate) (อันดับ 11)

ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่ปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ โดยมีตัวชี้วัดในด้านค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อน (Redundancy Costs) ซึ่งรั้งท้ายอยู่ในอันดับ 61 และปัจจัยย่อยด้านฐานะการคลัง โดยมีตัวชี้วัดในด้านงบประมาณของรัฐบาลที่ขาดดุล (Government budget surplus/deficit) (อันดับ 59) และปัจจัยย่อยด้านการอบการบริหารด้านสังคม โดยมีตัวชี้วัดในด้านความมีเสรีภาพของสื่อ (Freedom of The Press) (อันดับ 56)

3) **ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)** หมายถึง สภาวะแวดล้อมของประเทศที่เอื้ออำนวยให้องค์กรต่างๆ สามารถดำเนินงานได้อย่างสร้างสรรค์ คิดค้นนวัตกรรม มีผลกำไรอย่างมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ ตลาดแรงงาน การเงิน วิธีการบริหารจัดการ และทัศนคติและค่านิยม ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเป็นการประเมินสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ คิดค้นนวัตกรรม มีผลกำไรและรับผิดชอบต่อสังคม โดยในปี 2565 ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 มีอันดับลดลง 9 อันดับ ซึ่งมีสมรรถนะดีกว่าหลายประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย เกาหลี นิวซีแลนด์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และมองโกเลีย (แผนภาพ 11)

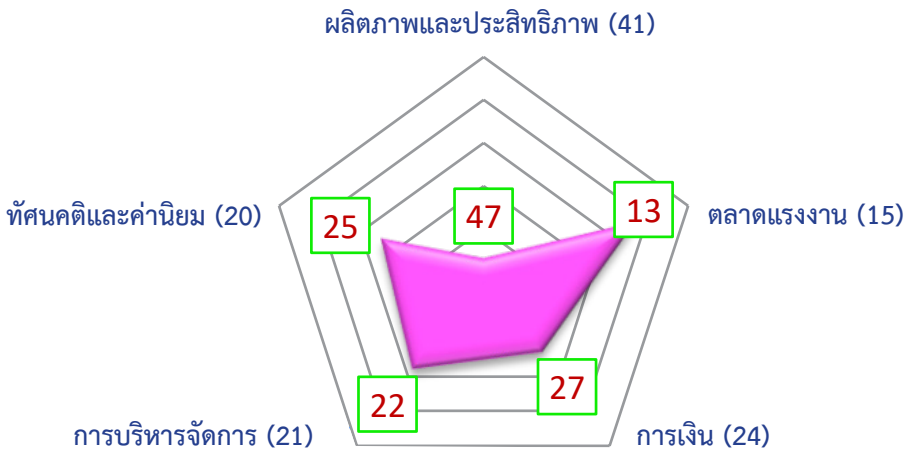
แผนภาพ 11 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ปี 2565
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

IMD พิจารณาเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ โดยจำแนกองค์ประกอบของตัวชี้วัด เป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยย่อยที่มีอันดับเท่าเดิม ได้แก่ ด้าน**การบริหารจัดการ** (Management Practices) สำหรับปัจจัยย่อยที่มีอันดับลดลง ได้แก่ ด้าน**ผลิตภาพและประสิทธิภาพ** (Productivity & Efficiency) ลดลง 7 อันดับ ด้าน**ตลาดแรงงาน** (Labor Market) ลดลง 3 อันดับ ด้าน**การเงิน** (Finance) ลดลง 3 อันดับ และด้าน**ทัศนคติและค่านิยม** (Attitudes and Values) ลดลง 5 อันดับ จากปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 12 และตาราง 5)

แผนภาพ 12 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของประเทศไทย ปี 2565 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2565

ตาราง 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทย
ปี 2561 – 2565 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2564–2565)
	ปี 2561 (63 ประเทศ)	ปี 2562 (63 ประเทศ)	ปี 2563 (63 ประเทศ)	ปี 2564 (64 ประเทศ)	ปี 2565 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 3 ด้านประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจ	25	27	23	21	30	-9
3.1 ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ	40	43	41	40	47	-7
3.2 ตลาดแรงงาน	6	9	15	10	13	-3
3.3 การเงิน	24	19	24	24	27	-3
3.4 การบริหารจัดการ	24	27	21	22	22	0
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	17	26	20	20	25	-5

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 – 2022

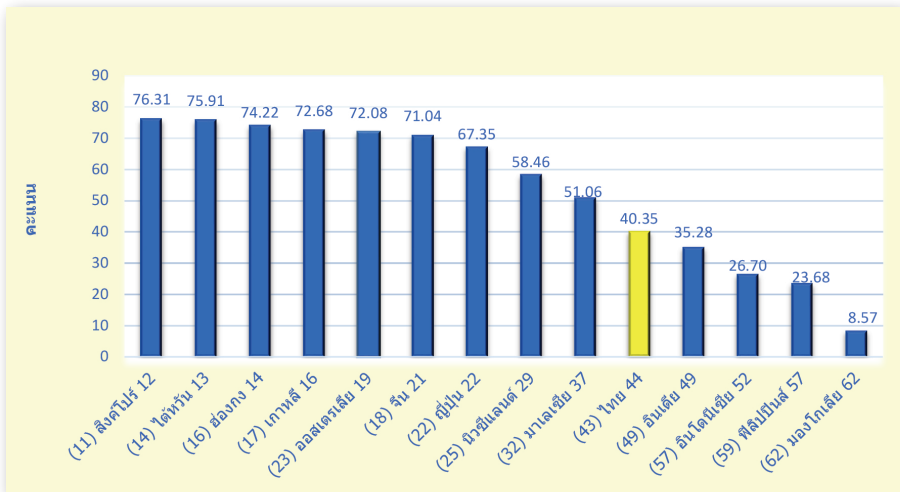
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่ม**ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ** พบว่า **จุดแข็ง**อยู่ที่ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management Practices) โดยมีตัวชี้วัดด้าน ความพึงพอใจของลูกค้า(Customer satisfaction) (อันดับ 5) ปัจจัยย่อยด้าน**ตลาดแรงงาน** (Labor Market) (อันดับ 13) โดยมีตัวชี้วัดด้านร้อยละของกำลังแรงงาน (Labor force) (อันดับ 5) และปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ โดยมีตัวชี้วัดด้านร้อยละของผู้ประกอบการในระยะธุรกิจเริ่มต้น (Total early-stage Entrepreneurial Activity) (อันดับ 7)

ส่วนกลุ่มที่เป็น**จุดอ่อน**ดุจรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้คือ ปัจจัยย่อยผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 40) ซึ่งมีตัวชี้วัดในด้านผลิตภาพในภาพรวม (Overall Productivity (PPP)) (อันดับ 57) และด้านผลิตภาพด้านแรงงาน (Labor Productivity (PPP)) (อันดับ 56) และรวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ

(Management Practices) ซึ่งมีตัวชี้วัดด้านความกลัวต่อความล้มเหลว ในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial fear of failure) (อันดับ 50)

4) **โครงสร้างพื้นฐาน** (Infrastructure) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐาน ในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจได้ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา โดยในปี 2565 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้าน**โครงสร้างพื้นฐาน**มีอันดับลดลง 1 อันดับ มาอยู่อันดับที่ 44 โดยไทยมีอันดับดีกว่า อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 49, 52, 57 และ 62 ตามลำดับ (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2565
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

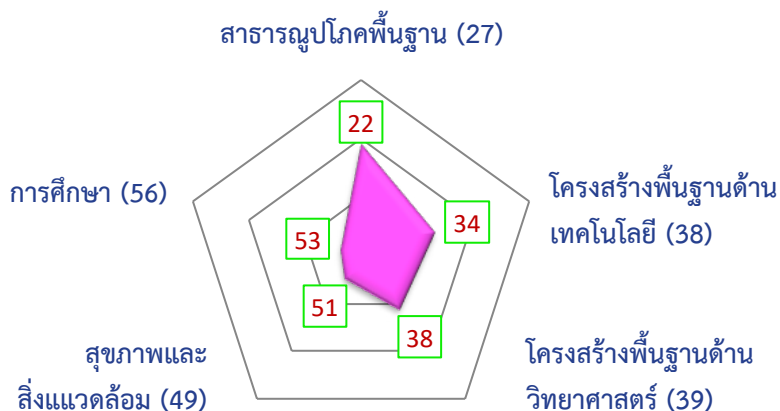
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานจากปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยย่อย 3 ด้านที่อันดับดีขึ้น ได้แก่ ด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน ปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ โครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ ปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ และด้านการศึกษาที่มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ สำหรับด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ มีอันดับเท่าเดิม ขณะที่ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีอันดับลดลง 2 อันดับ (แผนภาพ 14)

หากพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ทั้ง 5 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนหรือเป็นจุดแข็งที่ทำให้สมรรถนะหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในภาพรวมไม่ตกต่ำลงไปมาก อยู่ที่ปัจจัยปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 34) ที่มีตัวชี้วัดในด้านการลงทุนด้านการสื่อสารทางไกลโดยใช้เทคโนโลยี (Investment in Telecommunication) (อันดับ 7) และปัจจัยด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน (อันดับ 22) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในด้านอัตราการพึ่งพิง (Dependency ratio) (อันดับ 8)

สำหรับปัจจัยที่ยังคงเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 34) ยังต้องปรับปรุงในด้าน การส่งออกสินค้าบริการ ICT (อันดับ 60) และปัจจัยด้านด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 51) และโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (อันดับ 53) ยังเป็นเรื่องที่ต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนามาก ประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงในด้านการศึกษา ต้องเร่งการปรับปรุงในด้านอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 59) อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 57) (แผนภาพ 14 และตาราง 6)

แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2565
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2564

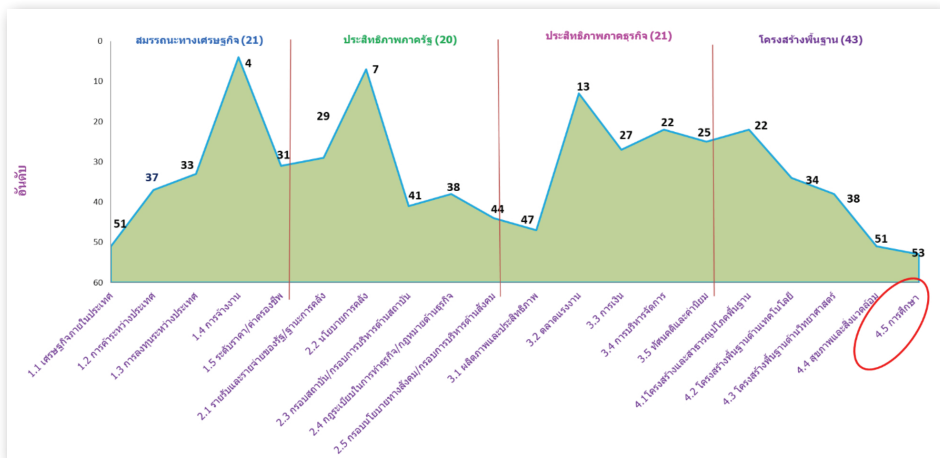
ตาราง 6 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 – 2565
จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2563–2564)
	ปี 2561 (63 ประเทศ)	ปี 2562 (63 ประเทศ)	ปี 2563 (63 ประเทศ)	ปี 2564 (64 ประเทศ)	ปี 2565 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	48	45	44	43	44	-1
4.1 สาธารณูปโภค พื้นฐาน	31	27	26	24	22	+2
4.2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี	36	38	34	37	34	+3
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์	42	38	39	38	38	0
4.4 สุขภาพและ สิ่งแวดล้อม	58	55	49	49	51	-3
4.5 การศึกษา	56	56	55	56	53	+3

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 – 2022

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่ม พบว่า ประเทศไทย มีจุดเด่นในปัจจัยย่อยด้านการจ้างงาน อยู่ในอันดับ 4 รองลงมาคือ นโยบายการคลัง (อันดับ 7) ส่วนกลุ่มที่จุดรั้งอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของไทยตกต่ำคือ กลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม *กลุ่มด้านการศึกษา* อันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 51 และ 53 ตามลำดับ (แผนภาพ 15)

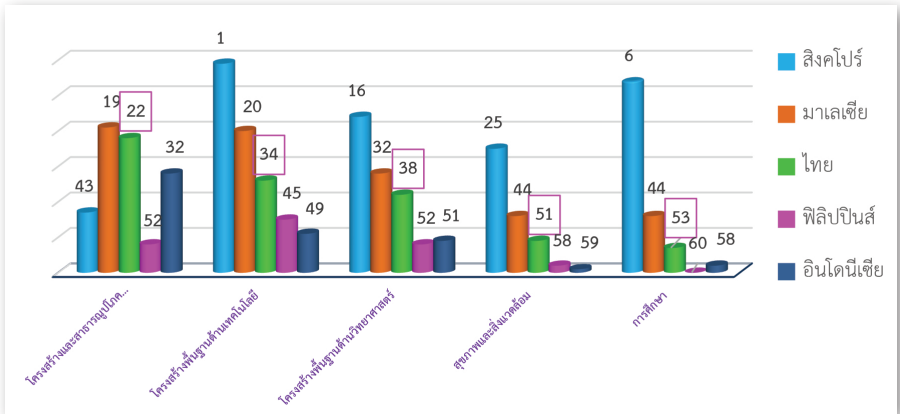
แผนภาพ 15 สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2565 จำแนกตาม ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยกับเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน ในขณะที่ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียมีอันดับด้อยกว่าประเทศไทยทุกด้าน (แผนภาพ 16)

แผนภาพ 16 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2565 เปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

2.2 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

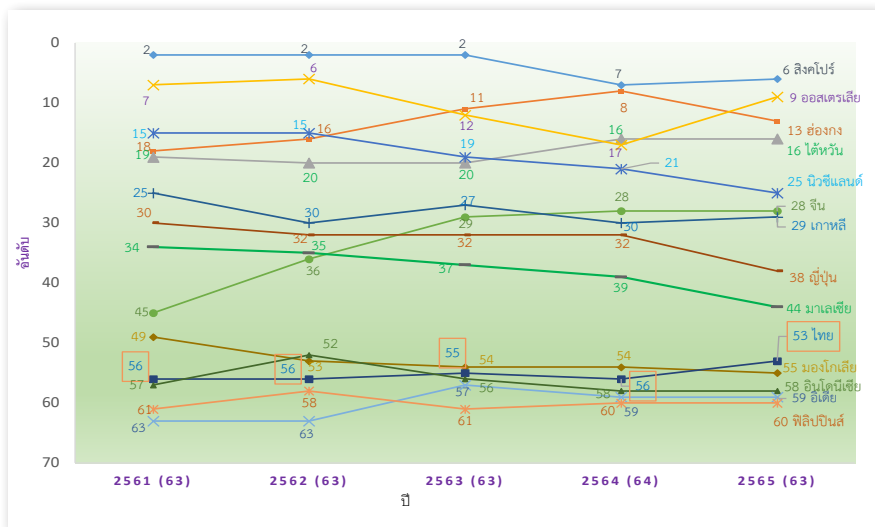
2.2.1 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในภาพรวม

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศทั่วโลก จำนวน 63 ประเทศ โดยปัจจัยย่อยด้านการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 19 ตัวชี้วัด ในภาพรวมผลการจัดอันดับด้านการศึกษา ในปี 2565 ปรากฏว่าสวีเดนแลนด์ได้อันดับที่ 1 (อันดับ 1 ในปี 2564) ไชล์แลนด์ได้อันดับที่ 2 (อันดับ 2 ในปี 2564) และฟินแลนด์ได้อันดับที่ 3 (อันดับ 5 ในปี 2564) สำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับ 53 มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ (อันดับ 56 ในปี 2564) เป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ผลการจัดอันดับด้านการศึกษาของสิงคโปร์ พบว่า มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับอยู่ในอันดับที่ 6 (อันดับ 7 ในปี 2564) มาเลเซียมีอันดับด้านการศึกษา

ลดลง 5 อันดับ อยู่ในอันดับที่ 44 (อันดับ 39 ในปี 2564) อินโดนีเซียมีอันดับเท่าเดิมอันดับที่ 58 (อันดับ 58 ในปี 2564) สำหรับฟิลิปปินส์มีความสามารถด้านการศึกษาเท่าเดิม อยู่อันดับที่ 60 (อันดับ 60 ในปี 2564) ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายในอาเซียน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยและประเทศในเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่มีอันดับด้านการศึกษาลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 สำหรับประเทศไทย มีสมรรถนะด้านการศึกษาเป็นอันดับ 10 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งในปี 2565 ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 53 ซึ่งมีอันดับดีที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา โดยมีสมรรถนะดีกว่าประเทศมองโกเลีย อันดับ 55 อินโดนีเซีย อันดับ 58 อินเดีย อันดับ 59 และฟิลิปปินส์ อันดับ 60 (แผนภาพ 17)

แผนภาพ 17 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2561 – 2565 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

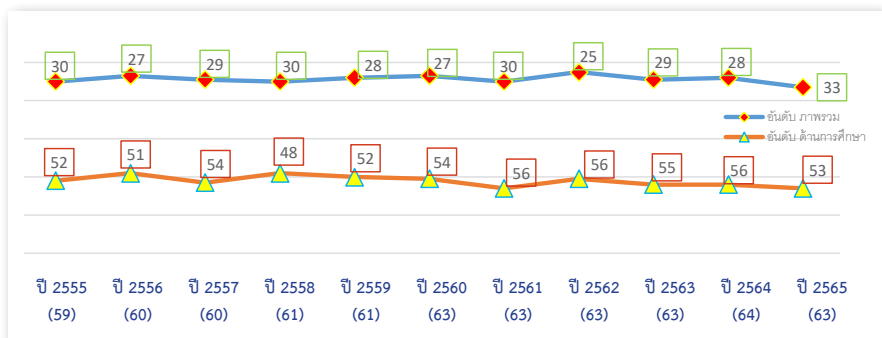

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับสมรรถนะความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของประเทศไทย พบว่า ในปี 2565 IMD ประเทศไทยมีอันดับ ด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 53 มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2565 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ 10 ปี ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสมรรถนะ ด้านการศึกษาลดลง จากอันดับที่ 52 ในปี 2555 ลดลงเป็นอันดับที่ 53 ในปี 2565 ลดลง 1 อันดับ แต่ประเทศไทยแนวโน้มของอันดับที่ดีขึ้น ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 18 และตาราง 7)

แผนภาพ 18 อันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมและอันดับ ด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2555 – 2565

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012-2022

ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับ

ตาราง 7 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2555 – 2565 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ปี	2555 (59)	2556 (60)	2557 (60)	2558 (61)	2559 (61)	2560 (63)	2561 (63)	2562 (63)	2563 (63)	2564 (64)	2565 (63)
สิงคโปร์	6	4	2	3	4	5	2	2	2	7	6
ออสเตรเลีย	10	10	10	12	14	16	7	6	12	17	9
ฮ่องกง	27	26	25	18	13	15	18	16	11	8	13
ไต้หวัน	24	21	22	21	25	25	19	20	20	16	16
นิวซีแลนด์	12	12	11	8	8	10	15	15	19	21	25
จีน	27	26	39	45	43	43	45	36	29	28	28
เกาหลี	31	25	31	32	33	37	25	30	27	30	29
ญี่ปุ่น	36	28	28	38	35	36	30	32	32	32	38
มาเลเซีย	33	34	32	35	38	40	34	35	37	39	44
ไทย	52	51	54	48	52	54	56	56	55	56	53
มองโกเลีย				51	49	52	49	53	54	54	55
อินโดนีเซีย	53	52	52	57	56	61	57	52	56	58	58
อินเดีย	58	60	60	61	61	63	63	63	57	59	59
ฟิลิปปินส์	57	59	59	60	59	59	61	58	61	60	60

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012-2022

ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับ

2.2.2 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของ IMD

การจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยย่อยหนึ่งในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 19 ตัวชี้วัด จำแนกตามแหล่งที่มา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics – UIS) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) หน่วยงานด้านสถิติระดับชาติ รายงานงบประมาณภาครัฐประจำปี Global Education Digest ผลการสอบ PISA โดย OECD ผลคะแนนสอบ TOEFL และการประมาณการจากการคำนวณโดยองค์การ UNESCO เป็นต้น

2) ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีสำรวจความคิดเห็น โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi เป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการตอบแบบสอบถาม คำตอบที่ได้จึงมีความถูกต้องและมีความเที่ยงตรงสูง แล้วนำมาคำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน เศรษฐกิจและการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศได้

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามกรอบการประเมินของ IMD จำนวน 19 ตัวชี้วัดของประเทศไทย ในปี 2565 เปรียบเทียบกับปี 2564 (แผนภาพ 19) พบว่า

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามกรอบการประเมินของ IMD จำนวน 19 ตัวชี้วัดของประเทศไทย ในปี 2565 เปรียบเทียบกับปี 2564 พบว่า

ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น มี 12 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนทุกระดับการศึกษา (4) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา (5) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา (6) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (7) ผลการทดสอบ PISA (8) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในต่ำ (9) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (10) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน (11) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (12) ดัชนีมหาวิทยาลัย

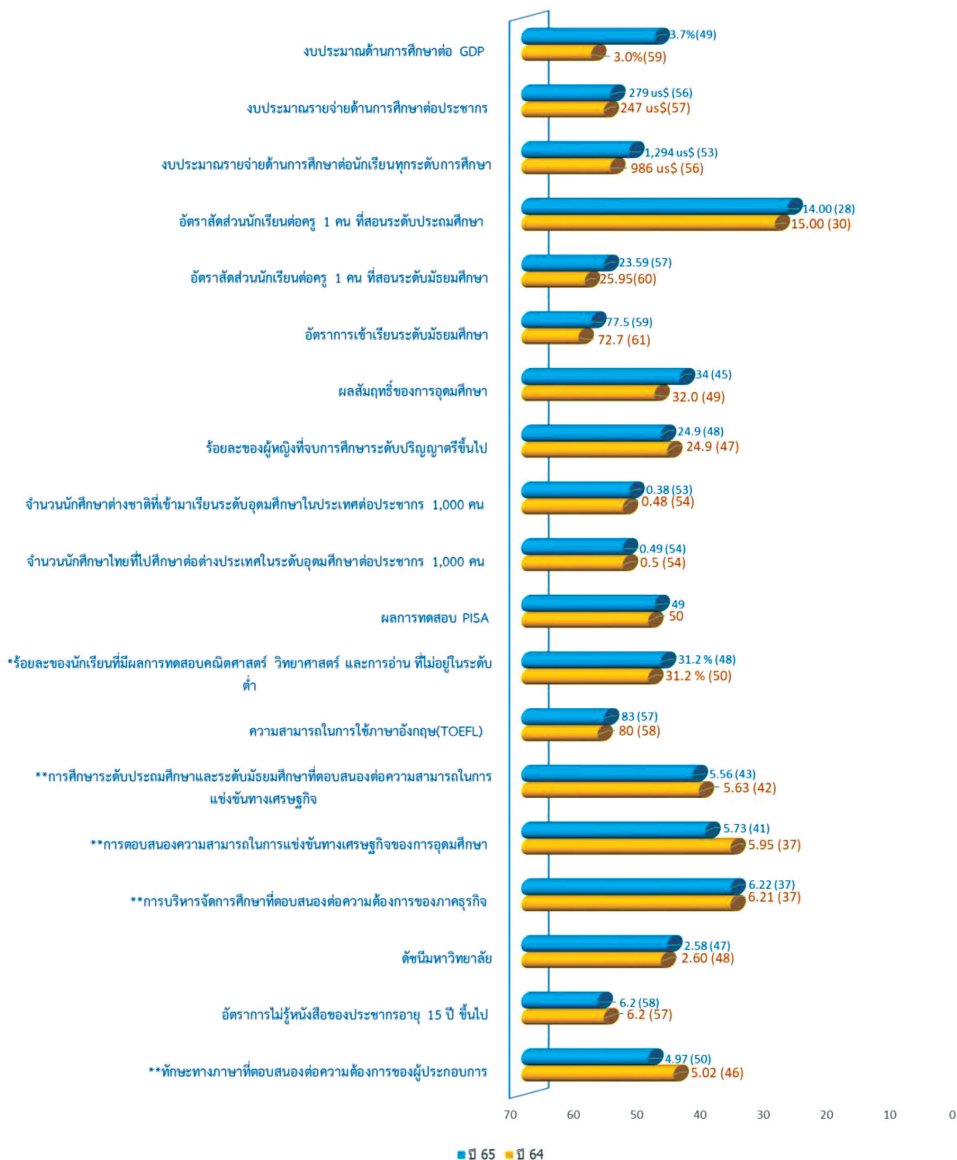
ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม มี 2 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น 2 กลุ่ม *กลุ่มที่ 1* ตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน *กลุ่มที่ 2* ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง มี 5 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น 2 กลุ่ม *กลุ่มที่ 1* ตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และ (2) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป *กลุ่มที่ 2* ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (2) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษาและ (3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ

สำหรับในปี 2565 ตัวชี้วัดด้านการศึกษามีการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP โดยมีอันดับดีขึ้น 10 อันดับ จากอันดับที่ 59 (3.0 % GDP) เป็นอันดับที่ 49 (3.7 % GDP) รองลงมาเป็น (2) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา มีอันดับดีขึ้น 4 อันดับ จากอันดับที่ 49 (32 %) เป็นอันดับที่ 45 (34 %) และ(3) งบประมาณด้านการศึกษานักเรียนทุกระดับการศึกษา มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 56 (986 us\$) เป็นอันดับที่ 53 (1,294 us\$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดด้านการศึกษามีอันดับดีที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา มีอันดับดีขึ้นถึง 2 อันดับ จากอันดับที่ 30 (ครู 1 คนต่อนักเรียน 15 คน) ในปี 2564 มาเป็นอันดับที่ 28 (ครู 1 คนต่อนักเรียน 14 คน) ในปี 2565

ในทางกลับกันตัวชี้วัดที่มีอันดับต่ำที่สุดในด้านการศึกษ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา มีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ จากอันดับ 61 (72.7%) ในปี 2564 เป็นอันดับ 59 (77.5%) ในปี 2565 (2) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีอันดับลดลง 1 อันดับ จากอันดับที่ 57 (6.2 %) ในปี 2564 เป็น อันดับ 58 (6.2 %) ในปี 2565 (3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 58 (80 คะแนน)ในปี 2564 เป็นอันดับที่ 57 (83 คะแนน)ในปี 2565 และ (4) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ จากอันดับ 62 (ครู 1 คนต่อนักเรียน 25.95 คน) ในปี 2564 เป็นอันดับ 57 (ครู 1 คนต่อนักเรียน 23.59 คน) ในปี 2565

แผนภาพ 19 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2564 – 2565

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2021-2022

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับของตัวชี้วัดตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2564

2.3 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล โดย IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์และเรียงลำดับความสามารถของแต่ละประเทศในการปรับใช้ และค้นพบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเน้นที่การปฏิบัติของภาครัฐ การขึ้นมาจากภาคธุรกิจ และการแพร่กระจายในสังคมทั่วไป ซึ่งในปีนี้ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทยต่าง ๆ รวม 63 ประเทศ

วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ตั้งอยู่บนพื้นฐานงานวิจัยภายใต้กรอบปัจจัยหลัก 3 ประการ ซึ่งในแต่ละปัจจัยหลักมีปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยย่อย รวมทั้งสิ้น 9 ปัจจัยย่อย ซึ่งใน 9 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 54 ตัวชี้วัด ในแต่ละปัจจัยย่อย จะมีจำนวนตัวชี้วัดไม่เท่ากัน รายละเอียดดังนี้ (ตาราง 8)

ตาราง 8 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ปี 2565

	ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้ (19 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 สมรรถนะด้านเทคโนโลยี (18 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่ออนาคต (17 ตัวชี้วัด)
ปัจจัยย่อย (Sub – Factors)	ทักษะความสามารถพิเศษ (6 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการดำเนินงาน (6 ตัวชี้วัด)	การปรับทัศนคติ (5 ตัวชี้วัด)
	การศึกษาและการฝึกอบรม (6 ตัวชี้วัด)	เงินทุน (6 ตัวชี้วัด)	ความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ (6 ตัวชี้วัด)
	จุดมุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ (7 ตัวชี้วัด)	กรอบการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี (6 ตัวชี้วัด)	การบูรณาการด้าน IT (6 ตัวชี้วัด)

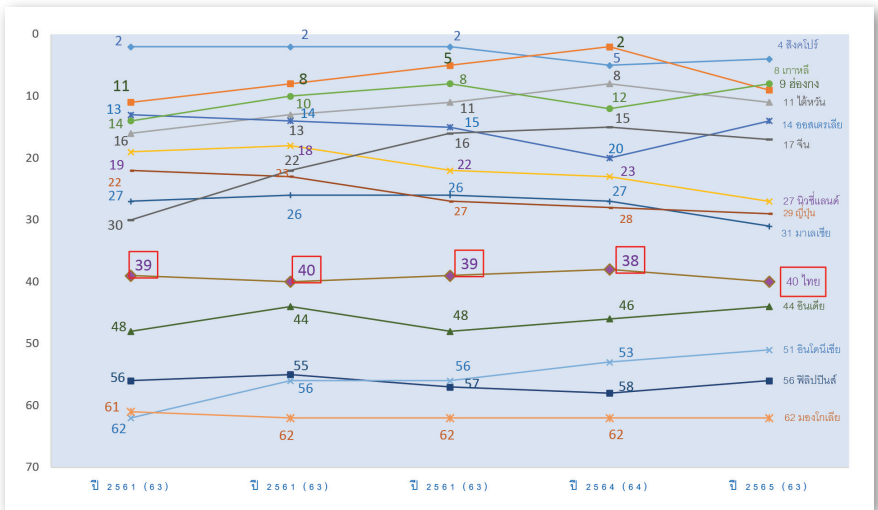
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล โดยพิจารณาจากอันดับด้วยดัชนีที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ **1) ด้านความรู้ (Knowledge)** เป็นความรู้ที่จำเป็นในด้านการค้นหาเข้าใจและสร้างเทคโนโลยีใหม่ ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ทักษะความสามารถพิเศษ (Talent) (2) การศึกษาและการฝึกอบรม (Training & education) (3) จุดมุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific concentration) **2) ด้านเทคโนโลยี (Technology)** เป็นการดำเนินงานภาพรวมที่ทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) กรอบระเบียบในการดำเนินงาน (Regulatory framework) (2) เงินทุน (Capital) (3) กรอบการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี (technological framework) และ **3) ด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต (Future readiness)** เป็นระดับการเตรียมความพร้อมของแต่ละประเทศ ขั้นตอนการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนผ่านดิจิทัล ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) การปรับทัศนคติ (Adaptive attitudes) (2) ความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ (Business agility) (3) การบูรณาการด้าน IT (IT integration)

2.3.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของไทยในภาพรวม ปี 2565

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสมรรถนะด้านดิจิทัลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561-2565 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 40 เป็นลำดับที่ 10 ในภูมิภาคนี้ และมีสมรรถนะด้านดิจิทัลดีกว่าประเทศ อินเดีย (อันดับ 44) อินโดนีเซีย (อันดับ 51) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 56) และมองโกเลีย (อันดับ 62) โดยมีประเทศสิงคโปร์ ที่มีสมรรถนะด้านดิจิทัลที่ดีที่สุด ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา รองลงมาได้แก่ เกาหลี (อันดับ 8) ฮองกง (อันดับ 9) และไต้หวัน (อันดับ 11) ตามลำดับ (แผนภาพ 20)

แผนภาพ 20 แนวโน้มสมรรถนะด้านดิจิทัลของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561-2565

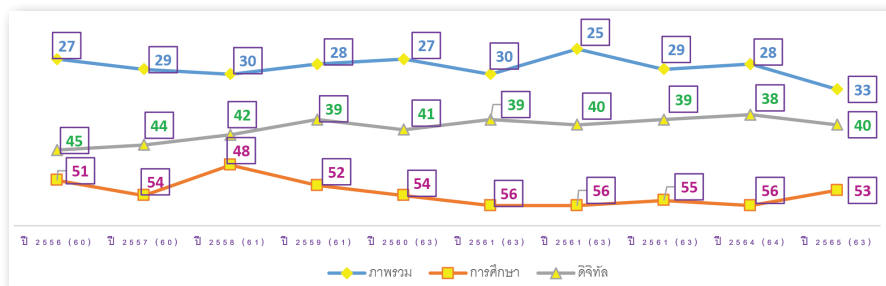

ที่มา : IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวมเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลและความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา มีความสามารถที่น้อยกว่าความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล และความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม แต่มีแนวโน้มของอันดับที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (แผนภาพ 21)

แผนภาพ 21 ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลเปรียบเทียบกับ ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย ปี 2556 -2565

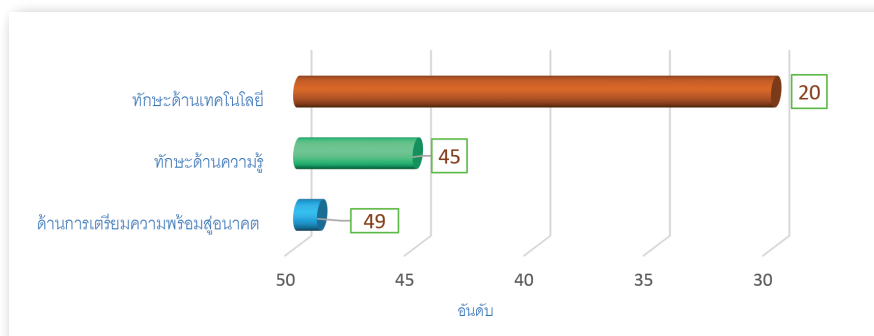

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2013 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย
จำแนกตามปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย พบว่า ในปี 2565 อันดับปัจจัยหลักด้านทักษะ
ด้านเทคโนโลยี มีอันดับที่ดีที่สุด (อันดับ 20) รองลงมาได้แก่ ทักษะด้านความรู้
(อันดับ 45) และด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต (อันดับ 49) (แผนภาพ 22)

แผนภาพ 22 สมรรถนะปัจจัยหลักด้านดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2565

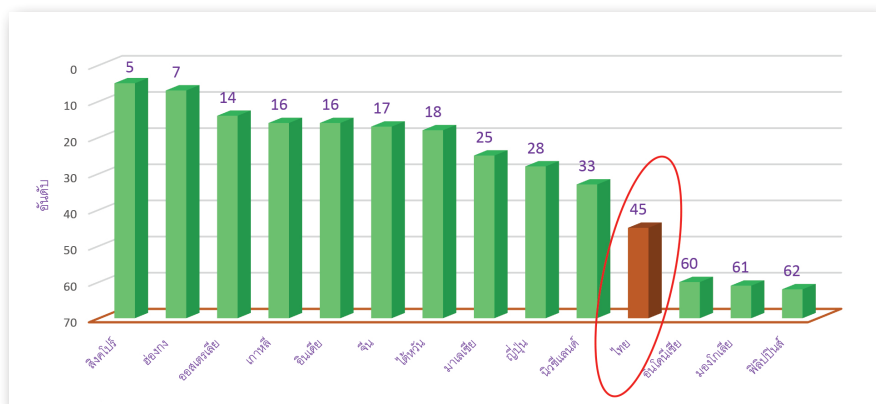
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2017

2.3.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก

(1) สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านความรู้ที่จำเป็นในด้านการค้นหา เข้าใจ และการสร้างเทคโนโลยีใหม่ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 ซึ่งมีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 60) มองโกเลีย (อันดับ 61) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 62) โดยมีประเทศสิงคโปร์มาเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาค (อันดับ 5) รองลงมาได้แก่ ฮังการี (อันดับ 7) และออสเตรเลีย (อันดับ 14) (แผนภาพ 23)

แผนภาพ 23 สมรรถนะด้านความรู้ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ

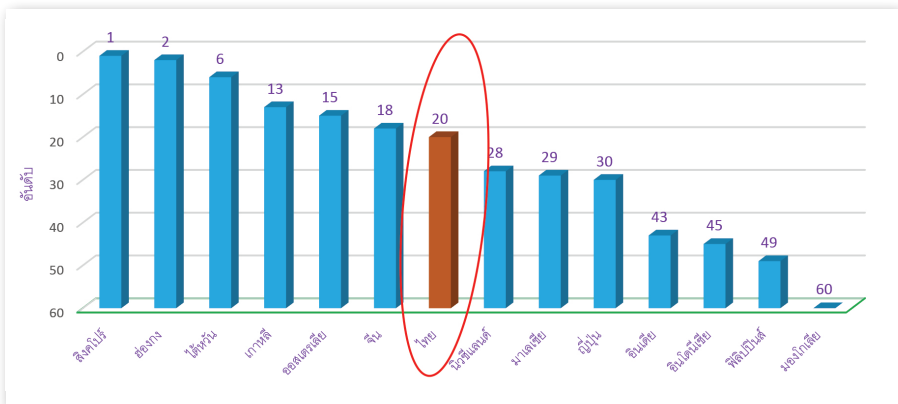

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022

(2) สมรรถนะด้านเทคโนโลยี (Technology)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นการดำเนินงานภาพรวมที่ทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 20 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 7 ในภูมิภาคนี้ โดยมีอันดับดีกว่านิวซีแลนด์ (อันดับ 28) มาเลเซีย (อันดับ 29) ญี่ปุ่น (อันดับ 30) อินเดีย (อันดับ 43) อินโดนีเซีย (อันดับ 45) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 49) และมองโกเลีย (อันดับ 60) โดยมีประเทศสิงคโปร์ มาเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคและอันดับ 1 ของโลก รองลงมา ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 2) (แผนภาพ 24)

แผนภาพ 24 สมรรถนะด้านเทคโนโลยี ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ

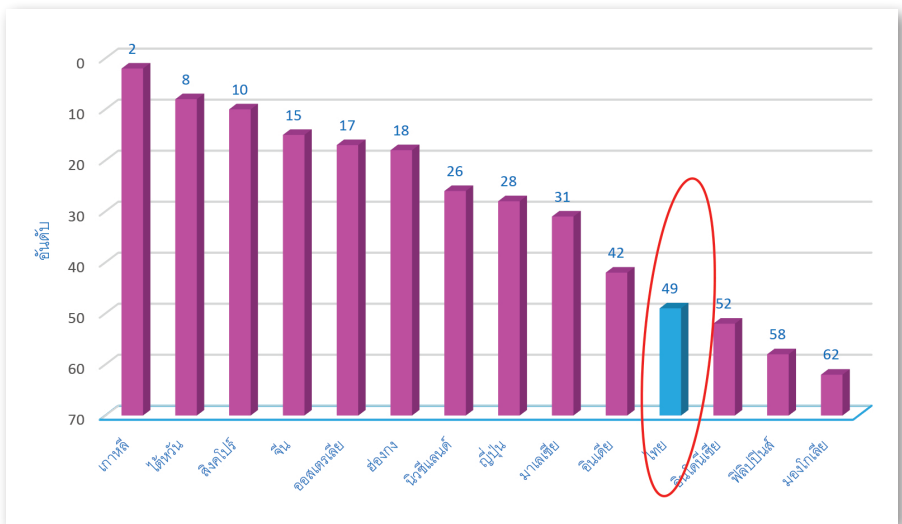

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022

(3) ด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต (Future readiness)

การประเมินด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคตเป็นการประเมินระดับการเตรียมความพร้อมของแต่ละประเทศ รวมทั้งการจัดทำขั้นตอนการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนผ่านดิจิทัล พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 49 มีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 52) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 58) และ มองโกเลีย (อันดับ 62) และ โดยมีประเทศสิงคโปร์ มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ (อันดับ 2) (แผนภาพ 25)

แผนภาพ 25 สมรรถนะด้านด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต ปี 2565
เปรียบเทียบกับนานาชาติ

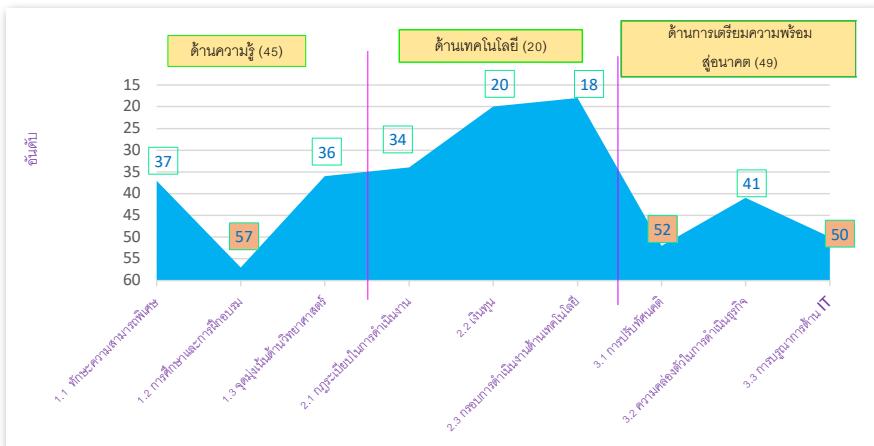

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022

2.3.3 ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 9 กลุ่ม พบว่า ประเทศไทย มีสมรรถนะในกลุ่มปัจจัยย่อยด้านกรอบการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดีที่สุด (อันดับ 18) รองลงมา ได้แก่ ด้านเงินทุน (อันดับ 20) ซึ่งอยู่ในสมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยี สำหรับกลุ่มที่จัดเรียงอันดับให้สมรรถนะด้านดิจิทัลของไทย มีอันดับไม่ต่ำมากนัก คือ สมรรถนะหลักด้านการเตรียมความพร้อมสู่อนาคต (อันดับ 49) ปัจจัยย่อยด้านการปรับทัศนคติ (อันดับ 52) และปัจจัยย่อยด้านการบูรณาการด้าน IT (อันดับ 50) รวมทั้ง สมรรถนะหลักด้านความรู้ (อันดับ 45) ปัจจัยย่อยด้านการศึกษาและการฝึกอบรม (อันดับ 57) (แผนภาพ 26)

แผนภาพ 26 สมรรถนะในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2565
จำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022

2.4 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถ โดย IMD World Talent Ranking 2022

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ (World Talent Ranking) ของประเทศต่างๆ รวม 63 ประเทศ ซึ่งการจัดอันดับของ IMD World Talent Ranking ในปีนี้ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งสิ้น 31 ตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่

1) ปัจจัยด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Investment and development) ซึ่งเป็นการประเมินทรัพยากรของประเทศที่ใช้ในการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 8 ตัวชี้วัด

2) ปัจจัยด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ (Appeal) ซึ่งเป็นการประเมินศักยภาพของประเทศในการดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถทั้งในประเทศและนอกประเทศ จำนวน 11 ตัวชี้วัด

3) ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ (Readiness) ซึ่งเป็นการประเมินทักษะและสมรรถนะของบุคลากรในประเทศ จำนวน 12 ตัวชี้วัด

ทั้งนี้ แหล่งข้อมูลของตัวชี้วัด 31 ตัวชี้วัด ที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ 1. ข้อมูลสถิติ (Hard data) จำนวน 14 ตัวชี้วัด เป็นการรวบรวมข้อมูลสถิติที่สำคัญจากองค์กรระหว่างประเทศ ระดับชาติ อาทิ UNESCO OECD รวมถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลของแต่ละประเทศ และ 2. ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) จำนวน 17 ตัวชี้วัด เป็นการรวบรวมผลสำรวจความคิดเห็นจากคณะกรรมการอิสระผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ รายละเอียดดังตาราง 9

ตาราง 9 ตัวชี้วัดปัจจัยแต่ละด้านในการจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษามีความสามารถ ปี 2565

ปัจจัยด้านการลงทุน และพัฒนาระบบการมนุษย์ (8 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยด้านการดึงดูดบุคลากร ผู้มีความสามารถ (11 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรที่มี อยู่ในประเทศ (17 ตัวชี้วัด)
ข้อมูลสถิติ (Hard data) <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (Total public expenditure on education) - งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (Total public expenditure on education per student) - อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา (Pupil-teacher ratio (primary education)) - อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (Pupil-teacher ratio (secondary education)) - การใช้แรงงานสตรี (Female labor force) 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าครองชีพ (Cost-of-living index) - ค่าตอบแทนในวิชาชีพ (Remuneration in services profession) - ค่าตอบแทนการบริหารจัดการ (Remuneration of management) - อัตราภาษีเงินได้ (Collected personal income tax) - มลพิษทางอากาศ (Exposure to particulate pollution) 	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเติบโตของแรงงาน (Labor force growth) - ร้อยละบัณฑิตที่จบการศึกษาสายวิทยาศาสตร์ (Graduates in Sciences) - จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Student mobility inbound) - ผลการประเมิน PISA (Educational assessment-PISA)

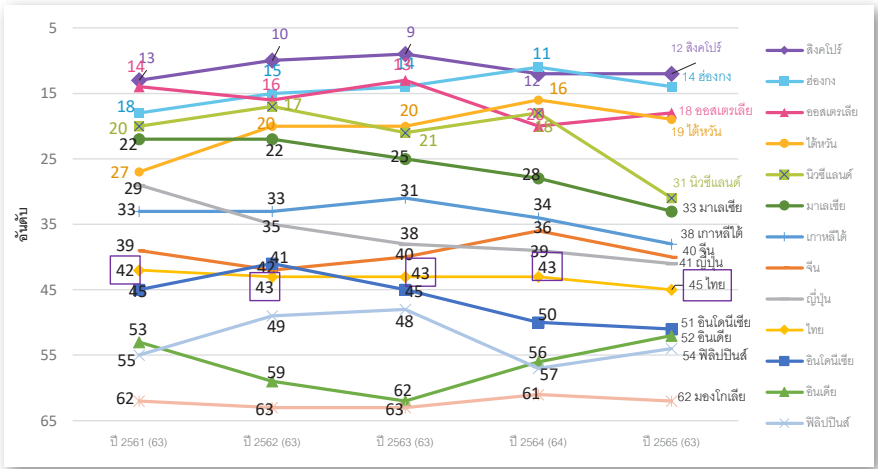
ปัจจัยด้านการลงทุน และพัฒนาระบบทุนมนุษย์ (8 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยด้านการดึงดูดบุคลากร ผู้มีความสามารถ (11 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรที่มี อยู่ในประเทศ (17 ตัวชี้วัด)
ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกงาน (Apprenticeships) - การฝึกอบรมพนักงาน (Employee training) - โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข (Health infrastructure) 	<ul style="list-style-type: none"> - การดึงดูดและรักษามูลค่าบุคลากรที่มีความสามารถ (Attracting and retaining talents) - แรงจูงใจในการทำงาน (Work motivation) - อัตราสมองไหล (Brain drain) - คุณภาพชีวิต (Quality of life) - การดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถจากต่างประเทศ (Foreign highly-skilled personnel) - ความยุติธรรม (Justice) 	<ul style="list-style-type: none"> - แรงงานทักษะ (Skilled labor) - ทักษะด้านการเงิน (Finance skills) - ประสบการณ์ทำงานกับประเทศของผู้จัดการอาวุโส (International experience) - ความสามารถของผู้บริหารระดับสูง (Competent senior managers) - การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการศึกษาระดับประถมศึกษา (Primary and secondary education) - การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (University education) - การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ (Management education) - ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (Language skill)

2.4.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร ผู้มีความสามารถของไทยในภาพรวม ปี 2565

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของในปี 2565 IMD จำนวน 63 ประเทศ ซึ่งพิจารณาจากปัจจัย 3 ด้าน คือ การลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Investment and development) การดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ (Appeal) และความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ (Readiness) พบว่า สวิตเซอร์แลนด์ได้อันดับที่ 1 (อันดับ 1 ในปี 2564) รองลงมา ได้แก่ สวีเดนได้อันดับที่ 2 (อันดับ 2 ในปี 2564) และไอซ์แลนด์ได้อันดับที่ 3 (อันดับ 7 ในปี 2564) โดยประเทศที่อยู่ในอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มยุโรปและอเมริกาสำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 มีอันดับลดลง 2 อันดับ จากอันดับ 43 ในปี 2564

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยและประเทศในเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 ประเทศที่มีผลการจัดอันดับดีขึ้นมีเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย อินเดีย และฟิลิปปินส์ ขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 เป็นอันดับ 10 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และมีอันดับดีกว่า อินโดนีเซีย (อันดับ 51) อินเดีย (อันดับ 52) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 54) และมองโกเลีย (อันดับ 62) โดยประเทศสิงคโปร์มีความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถดีที่สุดในภูมิภาคนี้ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (อันดับ 12) รองลงมา ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 14) และออสเตรเลีย (อันดับ 18) (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 27 แนวโน้มความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร
 ผู้มีความสามารถของไทยในภาพรวมเปรียบเทียบกับประเทศ
 ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2561 - 2565

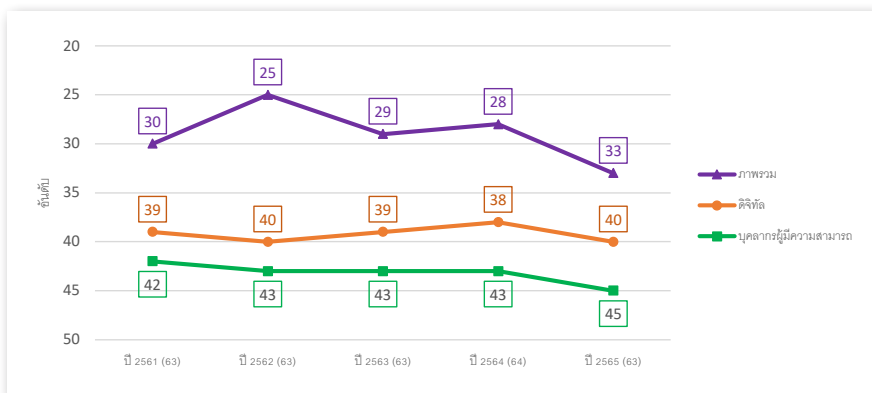

ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2018 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของประเทศไทยเปรียบเทียบกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม และความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของประเทศไทยมีความสามารถที่น้อยกว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม และความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล แต่มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจจะท่อนให้เห็นว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถและความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม (แผนภาพ 28)

**แผนภาพ 28 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากร
ผู้มีความสามารถเปรียบเทียบกับความสามารถในการแข่งขัน
ด้านดิจิทัลและภาพรวมของประเทศไทย ปี 2561-2565**

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018-2022
 IMD World Digital Competitiveness Rankings 2018-2022
 IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2018 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่ได้รับการจัดอันดับในแต่ละปี

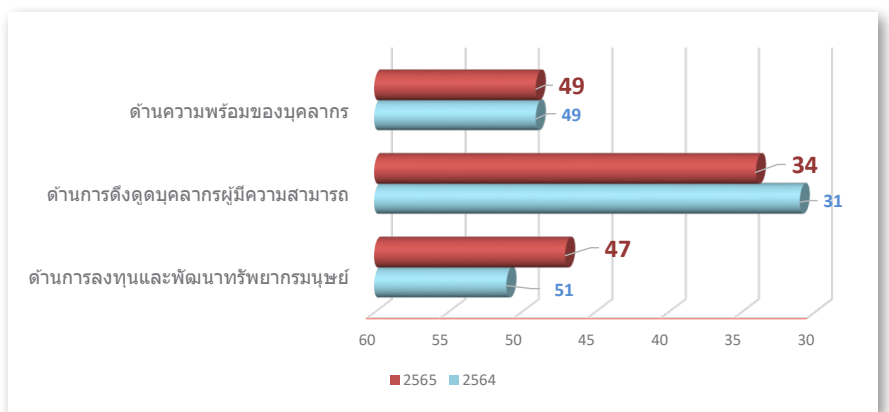
2.4.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของไทยจำแนกตามปัจจัย

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของประเทศไทยรายปัจจัย 3 ปัจจัย พบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีจุดเด่นในด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ (Appeal) อยู่ในอันดับที่ 34 โดยตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็งในด้านนี้ คือ อัตราภาษีเงินได้ (อันดับ 11) แต่มีจุดอ่อน คือ มลพิษทางอากาศ (อันดับ 52) ขณะที่ด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Investment and development) และด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ (Readiness) ยังมีขีดความสามารถค่อนข้างต่ำ โดยอยู่ในอันดับที่ 47 และ 49 ตามลำดับ โดยด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ มีตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็ง คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข (อันดับ 19) และการฝึกอบรมพนักงาน (อันดับ 20) จุดอ่อน คือ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 57) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (อันดับ 54) และงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (อันดับ 50) สำหรับด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ มีตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็ง คือ ประสบการณ์ทำงานกับต่างประเทศของผู้จัดการอาวุโส (อันดับ 19) และแรงงานทักษะ (อันดับ 21) จุดอ่อน คือ จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (อันดับ 54)

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของประเทศไทยรายปีจาย ระหว่างปี 2564-2565 พบว่า ด้านที่อันดับเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ ด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มขึ้นมา 4 อันดับ จากอันดับ 51 ในปี 2564 เป็นอันดับ 47 ในปี 2565 ในทางกลับกันด้านที่มีอันดับลดลงมากที่สุด คือ ด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ ลดลง 3 อันดับ จากอันดับ 31 ในปี 2564 เป็นอันดับ 34 ในปี 2565 ขณะที่ด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศมีอันดับเท่าเดิม (แผนภาพ 29)

แผนภาพ 29 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถรายปีจายของไทย ปี 2564-2565

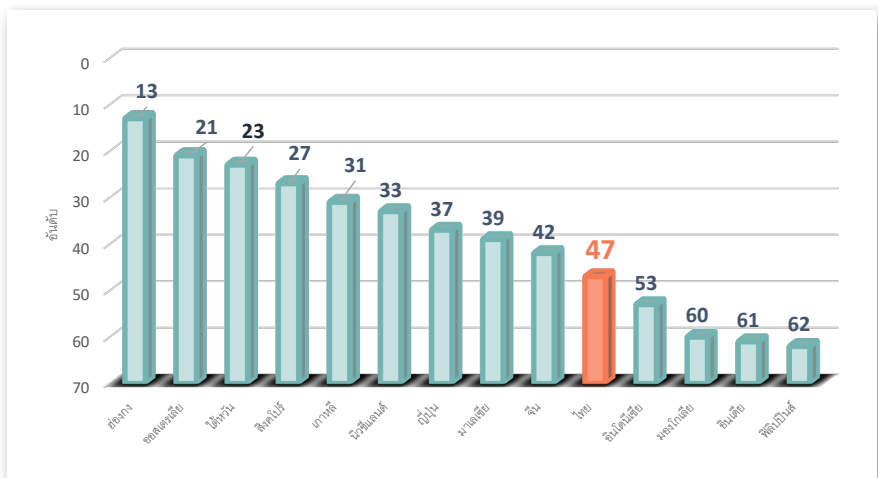
ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2021 - 2022

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของประเทศไทยในแต่ละปีจ้ยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Investment and development)

IMD ประเมินการใช้ทรัพยากรของประเทศในการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 47 ซึ่งมีอันดับดีกว่าเพียง 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 53) มอญโกเลีย (อันดับ 60) อินเดีย (อันดับ 61) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 62) โดยมีฮ่องกงมาเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาค รองลงมา ได้แก่ ออสเตรเลีย (อันดับ 21) และไต้หวัน (อันดับ 23) (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 สมรรถนะด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ

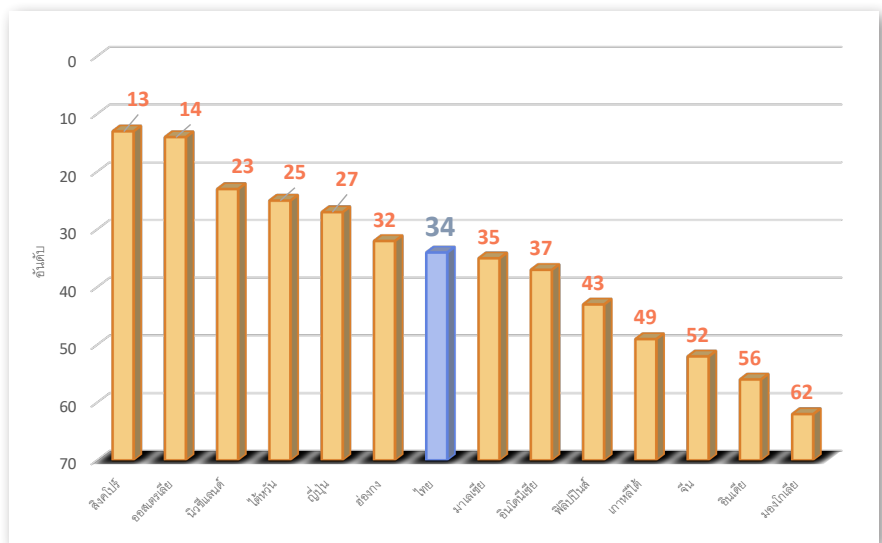

ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2022

2) ด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ (Appeal)

IMD การประเมินศักยภาพของประเทศในการดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถทั้งในประเทศและนอกประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 34 ซึ่งเป็นด้านที่มีอันดับดีที่สุดจาก 3 ด้าน โดยมีอันดับดีกว่าถึง 7 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ มาเลเซีย (อันดับ 35) อินโดนีเซีย (อันดับ 37) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 43) เกาหลีใต้ (อันดับ 49) จีน (อันดับ 52) อินเดีย (อันดับ 56) และมองโกเลีย (อันดับ 62) โดยประเทศสิงคโปร์มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ (อันดับ 13) (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 สมรรถนะด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ

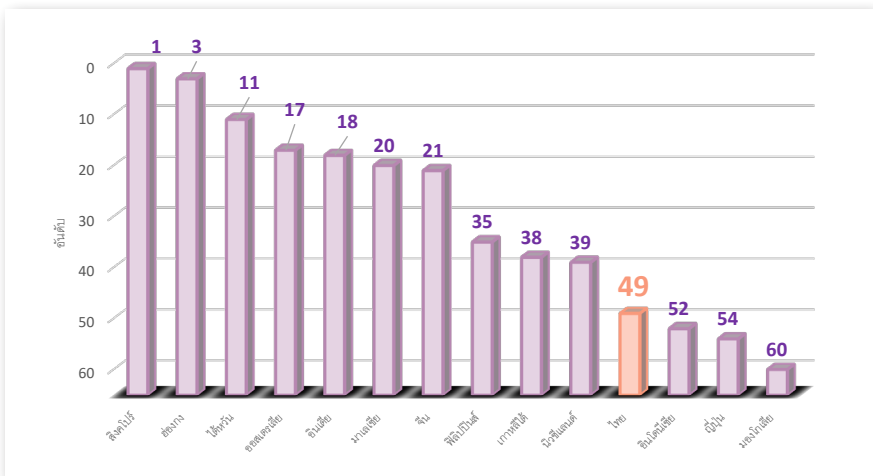

ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2022

3) ด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ (Readiness)

IMD ประเมินทักษะและสมรรถนะของบุคลากรในประเทศพบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 49 ซึ่งมีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 52) ญี่ปุ่น (อันดับ 54) และมองโกเลีย (อันดับ 60) โดยมีสิงคโปร์มาเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคและอันดับ 1 ของโลก รองลงมา ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 3) และไต้หวัน (อันดับ 11) (แผนภาพ 32)

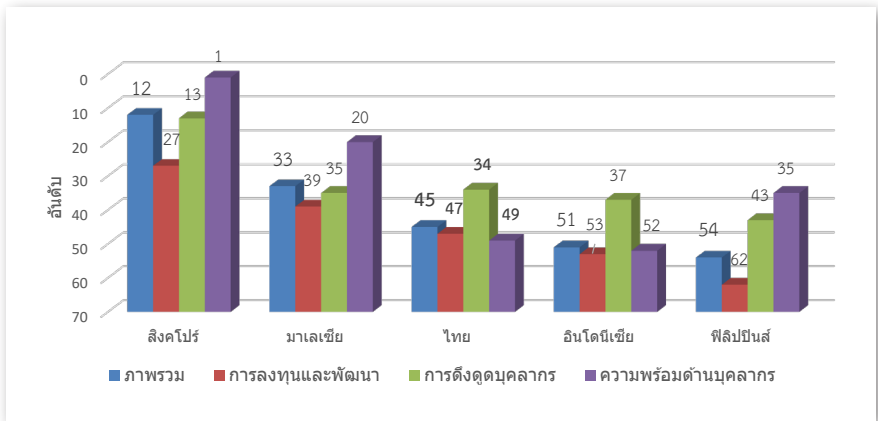
แผนภาพ 32 สมรรถนะด้านความพร้อมของบุคลากร ปี 2565 เปรียบเทียบกับนานาชาติ

ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2022

สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ 5 ประเทศ ปรากฏว่าสิงคโปร์มีอันดับที่ดีที่สุดในกลุ่มนี้มาโดยตลอด อยู่ในอันดับที่ 12 เช่นเดียวกับปี 2564 และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศค่อนข้างดี ในขณะที่ไทยและอินโดนีเซียมีจุดเด่นในด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสังเกต คือ ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถในอันดับค่อนข้างต่ำ (อันดับ 49) โดยมีอันดับที่น้อยกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 35) ซึ่งเป็นประเทศที่มีผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถในภาพรวมต่ำสุดของอาเซียนค่อนข้างมาก

แผนภาพ 33 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคลากรผู้มีความสามารถ ในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนรายปัจจัย ปี 2565

ที่มา : IMD World Talent Competitiveness Yearbook 2022

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอบทวิเคราะห์ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในระดับนานาชาติทั้งในภาพรวมตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำนวน 19 ตัวชี้วัด โดยการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลรายตัวชี้วัดตามการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เปรียบเทียบข้อมูลผลการจัดอันดับรายตัวชี้วัดกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งจะให้เห็นแนวโน้มข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาว่าประเทศไทยมีความสามารถด้านการศึกษาอยู่ในอันดับใดเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติ ซึ่งทำให้เห็นจุดอ่อนและจุดแข็งในการจัดการศึกษาของประเทศ รวมทั้งจำแนกตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลผลการจัดอันดับในเชิงของการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทย ตามเป้าหมายของแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งสามารถเรียนรู้ความสำเร็จของประเทศที่อยู่ในภูมิภาคใกล้เคียงกันเพื่อสามารถสะท้อนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศที่ตอบสนองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต และสามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 บทวิเคราะห์อันดับตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของ IMD จำแนกตามการกำหนดวัตถุประสงค์ ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำแนกตามวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 วัตถุประสงค์ คือ 1) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2) ยกระดับคุณภาพคุณภาพการศึกษา และ 3) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ¹ มีรายละเอียดดังนี้

1) **ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา** เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีความสำคัญกับลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ รวมถึงการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ซึ่ง IMD มีการประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จำนวน 5 ตัวชี้วัด จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่ม 1 งบประมาณด้านการศึกษา** ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร และ (3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา **กลุ่ม 2 อัตราการเข้าเรียน** ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา และ **กลุ่ม 3 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู** ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

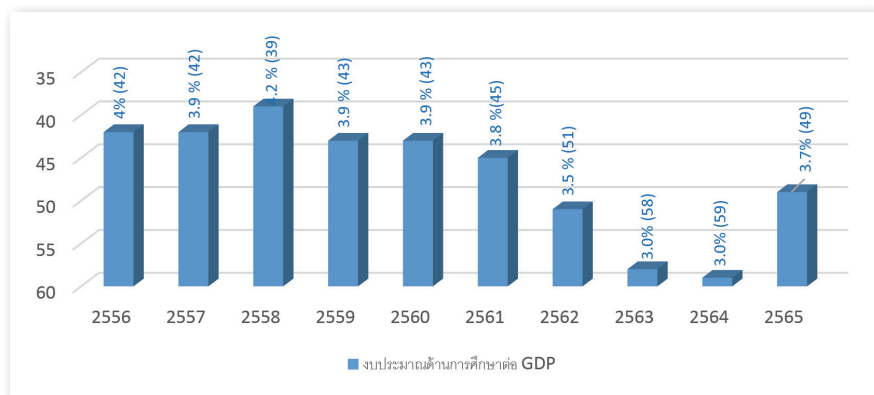
¹ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง).หน้า 298-299.

1.1) กลุ่ม 1 งบประมาณด้านการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร และ (3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา มีรายละเอียดของผลการจัดอันดับ ดังนี้

(1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) พบว่า ผลการจัดอันดับงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP ของประเทศไทยตามการประเมินของ IMD มีจำนวนที่ลดลงตลอด 10 ที่ผ่านมา โดยมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP มากที่สุดในปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 4 ต่อ GDP และมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP จำนวนน้อยที่สุดในปี 2563 และปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 3 ต่อ GDP ในขณะที่ปี 2565 ประเทศไทยมีจำนวนงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเป็นร้อยละ 3.7 ต่อ GDP ซึ่งมีอันดับที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดถึง 10 อันดับในปีนี้ (แผนภาพ 34)

แผนภาพ 34 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2556-2565

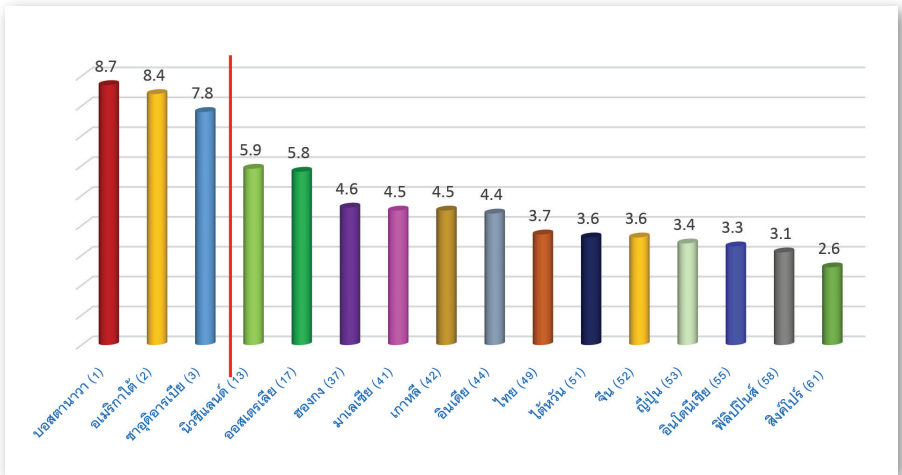

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวชี้วัดระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.7 ของ GDP (อันดับ 49) มีอันดับดีกว่า ไต้หวัน จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาเทียบกับ GDP น้อยที่สุดร้อยละ 2.6 (อันดับ 61) ขณะที่ประเทศที่มีการลงทุนด้านการศึกษา มากที่สุด ได้แก่ บอสตานาวา ร้อยละ 8.7 (อันดับ 1) รองลงมา ได้แก่ อเมริกาใต้ ร้อยละ 8.4 (อันดับ 2) และซาอุดีอาระเบีย ร้อยละ 7.8 (อันดับ 3) (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics

2. Eurostat March 2020

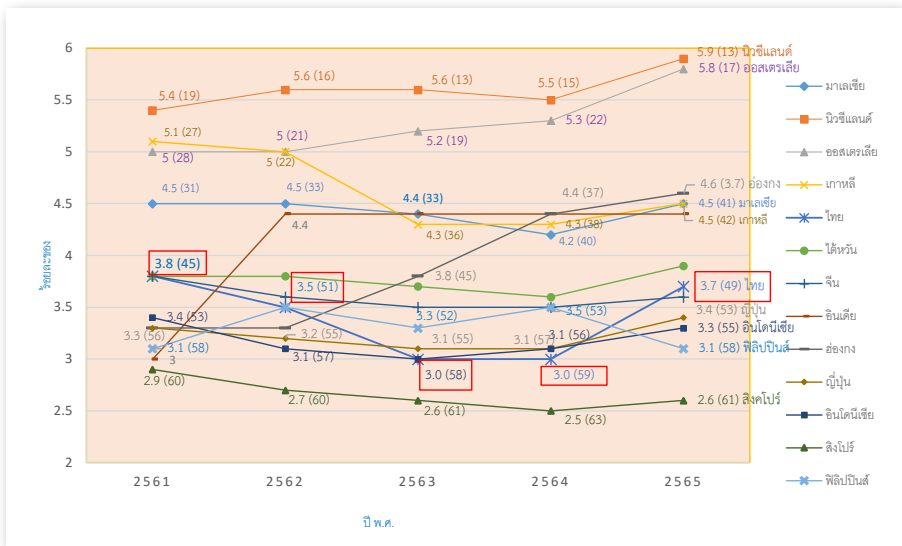
3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4.National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561–2565 พบว่า ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 3.0–3.8) แต่มีแนวโน้มการลงทุนทางการศึกษา ลดลง ตั้งแต่ปี 2561-2564 และเพิ่มขึ้นในปี 65 สำหรับประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ได้แก่ นิวซีแลนด์ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 5.4 (อันดับ 19) ในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 5.9 (อันดับ 13) ในปี 2565 ออสเตรเลียที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 5 (อันดับ 28) ในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 5.8 (อันดับ 17) และฮ่องกง ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 3.3

(อันดับ 56) ในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 4.6 (อันดับ 37) ส่วนประเทศที่มีแนวโน้มการลงทุนทางการศึกษาลดลง ได้แก่ เกาหลี ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 5.1 (อันดับ 27) ในปี 2561 ลดลงเหลือ ร้อยละ 4.5 (อันดับ 42) ในปี 2565 อย่างไรก็ตามสิงคโปร์มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ และน้อยที่สุดตลอด 5 ปีที่ผ่านมา โดยมีแนวโน้มของการลงทุนทางการศึกษาลดลง จาก ร้อยละ 2.9 (อันดับ 60) ในปี 2561 เป็นร้อยละ 2.6 (อันดับ 61) ในปี 2565 ซึ่งเป็นการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้เช่นกัน (แผนภาพ 36)

แผนภาพ 36 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2561 -2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2015- 2020 (ปี 2558 – 2563)

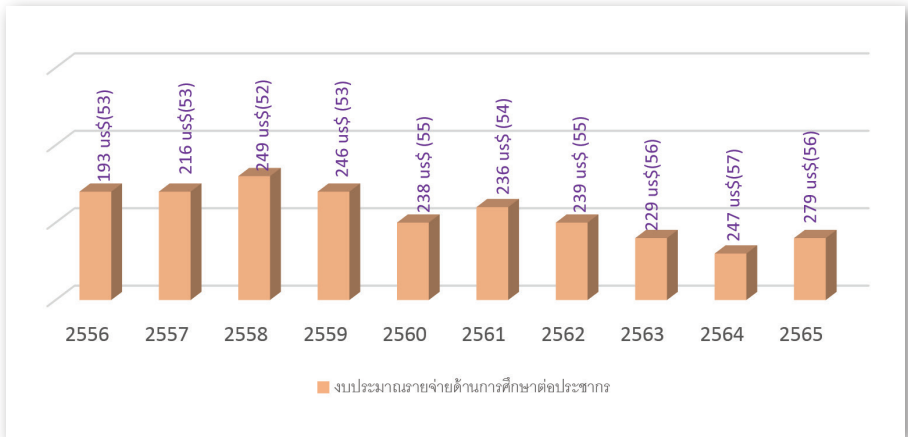
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics 2. Eurostat March 2020 3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พบว่า ประเทศไทย มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเท่ากับ 279 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 8,731.026 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.294 : US\$ จาก ปี 2020) ซึ่งมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรสูงสุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ไม่ได้อันดับดีที่สุดในรอบ 10 ที่ผ่านมานี้ ประเทศไทยมีแนวโน้มของ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรที่เพิ่มมากขึ้น จาก 193 US\$ ในปี 2556 เป็น 279 US\$ ในปี 2565 (แผนภาพ 37)

แผนภาพ 37 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2556-2565

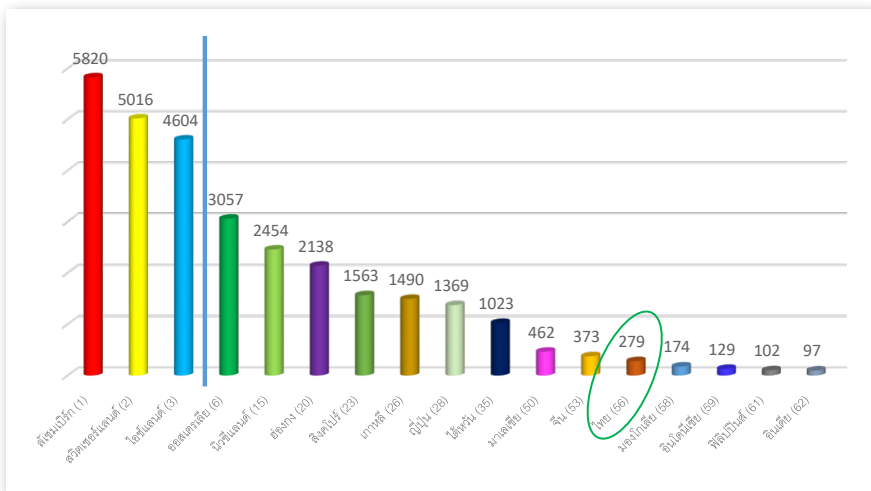

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวชี้วัดระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่าประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเท่ากับ 279 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 8,731.026 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.294 : US\$ จากปี 2020) **อยู่อันดับ 56 ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก** แต่ยังคงมากกว่าประเทศมอโกเลีย (174 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 58) อินโดนีเซีย (129 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 59) ฟิลิปปินส์ (102 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 61) และอินเดีย (97 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 62) สำหรับประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษามากที่สุด ได้แก่ ลักเซมเบิร์ก (5820 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 1) รองลงมาได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ (5016 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 2) และไอซ์แลนด์ (4604 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 3) (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2565

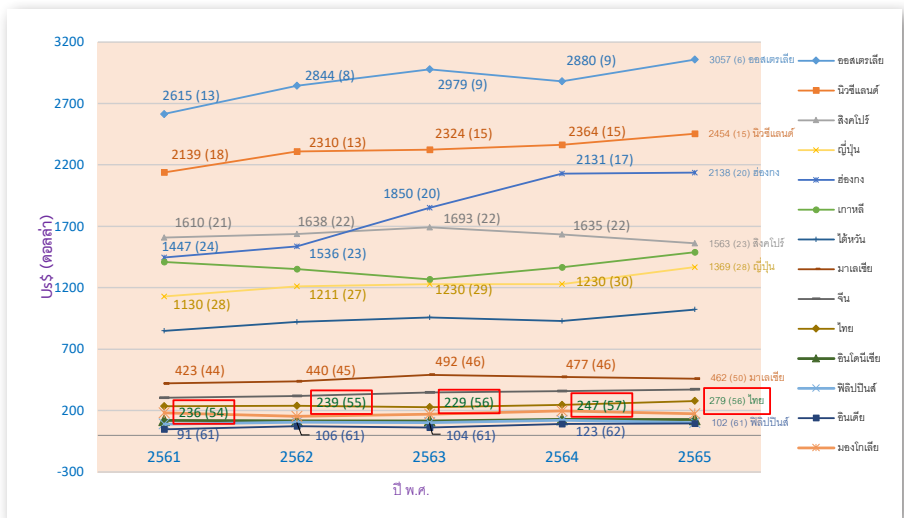
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics 2. Eurostat March 2020
3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยส่วนใหญ่มิถึงประมาณรายจ่ายด้าน การศึกษาต่อประชากรมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับประเทศไทยถึงประมาณ รายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเพิ่มขึ้นจาก 236 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 54) ในปี 2561 เป็น 279 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 56) ในปี 2565 ทั้งนี้ ประเทศ ออสเตรเลียยังคงมีงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรมากที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา และมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร เพิ่มขึ้นจาก 2651 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 13) ในปี 2561 เป็น 3057 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 6) ในปี 2565 ส่วนฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีงบประมาณรายจ่าย ด้านการศึกษาต่อประชากรน้อยที่สุดตลอดมา (แผนภาพ 39)

แผนภาพ 39 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2015- 2020 (ปี 2558 – 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics 2. Eurostat March 2020
3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4. National sources

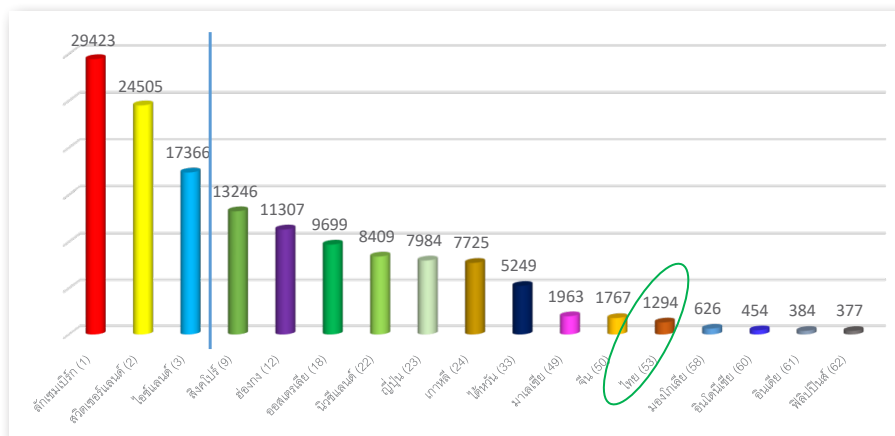
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา

งบประมาณด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาเป็นตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ ซึ่ง IMD ได้เพิ่มขึ้นในปี 2562 โดยการรวบรวมข้อมูลจากสถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO ,Eurostat October 2020, National sources) เพื่อพิจารณาว่า งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษานั้นเป็นจำนวนเท่าใด

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณด้านการศึกษต่อนักเรียนทุกคน เท่ากับ 1,294 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 40,494.436 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.294 : US\$ จาก ปี 2020) **อยู่อันดับ 53 ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก** แต่ยังมากกว่าประเทศมองโกเลีย (626 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 58) อินโดนีเซีย (454 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 60) อินเดีย (384 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 61) และฟิลิปปินส์ (377 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 62) ขณะที่สิงคโปร์มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษามากที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จำนวน 13,246 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ 9 สำหรับประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษามากที่สุด ได้แก่ ลักเซมเบิร์ก (29423 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 1) รองลงมาได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ (24505 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 2) และไอซ์แลนด์ (17366 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 3) (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา ปี 2565

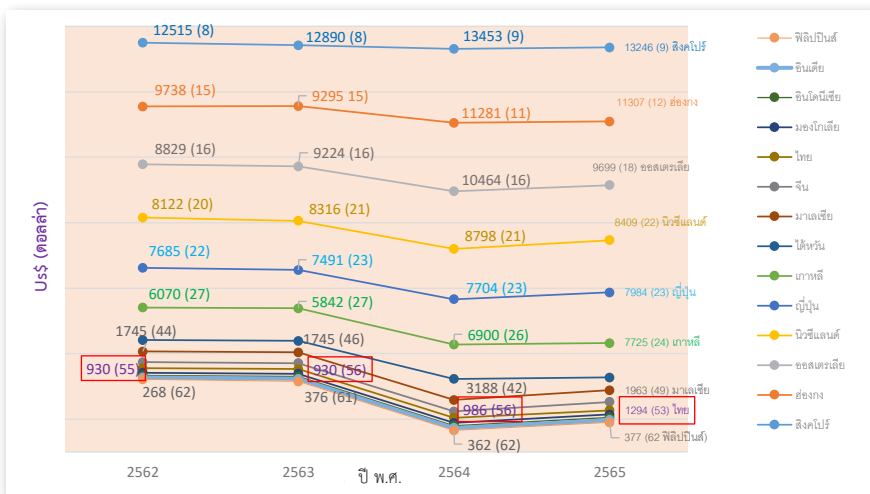
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics 2. Eurostat March 2020
3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษามีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 930 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 55) ในปี 2562 เป็น 1,294 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 53) ในปี 2565 ทั้งนี้ สิงคโปร์ยังคงมีงบประมาณรายจ่ายต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษามากที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา และมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 1,2515 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 8) ในปี 2562 เป็น 1,3246 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 9) ในปี 2565 ส่วนฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาน้อยที่สุดตลอดมา (แผนภาพ 41)

แผนภาพ 41 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษานักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา ปี 2562-2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2015- 2020 (ปี 2558 – 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. IMF Government Finance Statistics 2. Eurostat March 2020
3. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 4. National sources

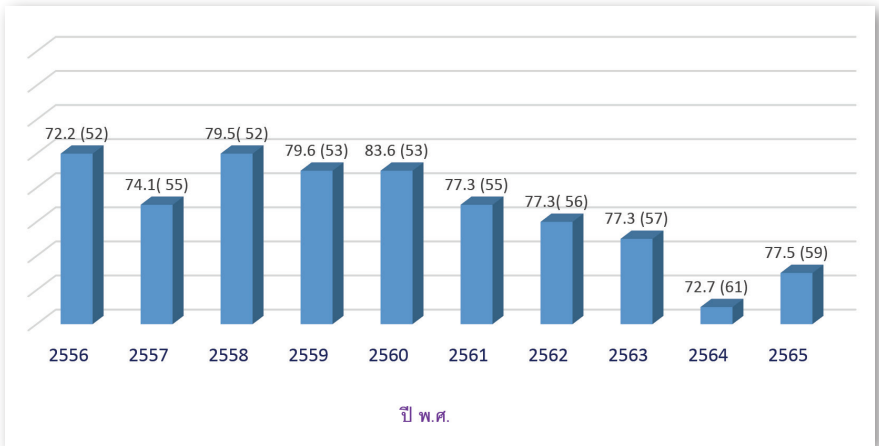
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

1.2) กลุ่ม 2 อัตราการเข้าเรียน ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

(1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน สำหรับประเทศไทยพบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า อัตราการเข้าเรียนในช่วง ปี 2556 -2565 มีแนวโน้มสูงขึ้น และปี 2560 มีอัตราการเข้าเรียนสูงที่สุด เป็น ร้อยละ 83.6 จากนั้น

ปี 2561-2564 กลับพบว่า มีแนวโน้มนักเรียนเข้าเรียนระดับมัธยมลดลง ค่อนข้างมาก จากร้อยละ 83.6 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 72.7 ในปี 2564 โดยในปี 2565 มีอัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 77.5 อยู่ในอันดับ 59 (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2556 – 2565

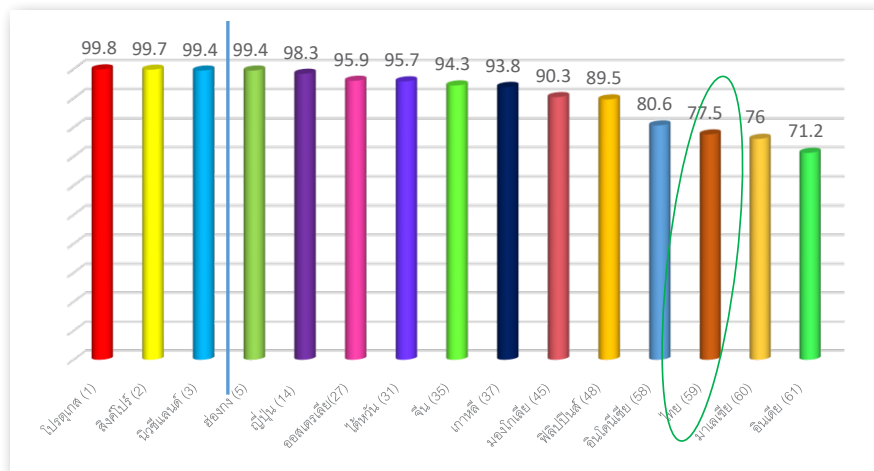
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวชี้วัดระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีรายละเอียด ดังนี้

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565 ร้อยละ 77.5 (อันดับ 59) โดยมีอันดับสูงกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ร้อยละ 76 (อันดับ 60) และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 71.2 (อันดับ 61) แต่มีอันดับต่ำกว่า ประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าว ร้อยละ 90 ขึ้นไป สำหรับประเทศที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงที่สุด ได้แก่ โปรตุเกส ร้อยละ 99.8 (อันดับ 1) สิงคโปร์ ร้อยละ 99.7 (อันดับ 2) และ นิวซีแลนด์ ร้อยละ 99.4 (อันดับ 3) (แผนภาพ 43)

แผนภาพ 43 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565

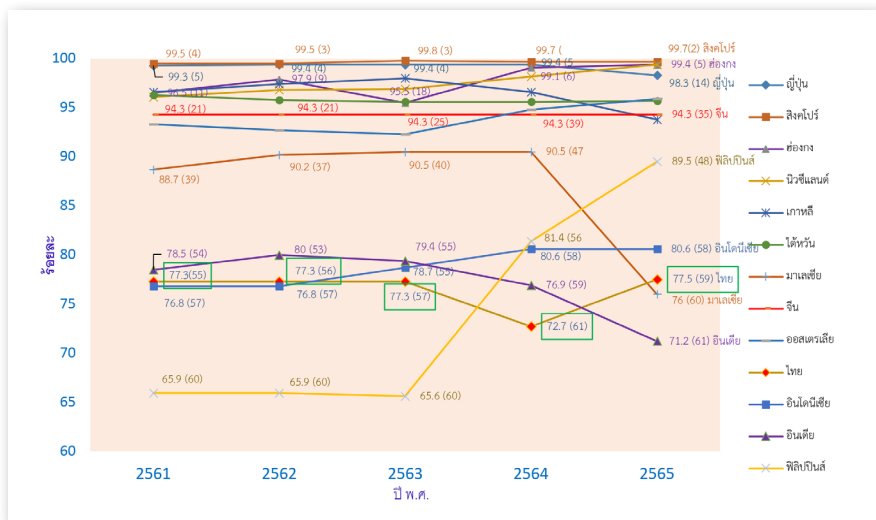
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2020 ใช้ข้อมูลปี 2019 (ปี 2562)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2565

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่มีอันดับลดลงจากปี 2561 (ร้อยละ 77.3 อันดับ 55) เป็น (ร้อยละ 77.5 อันดับ 59) ในปี 2565 **ซึ่งมีอันดับลดลงเกือบเป็นอันดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้** มีอันดับดีกว่า เพียง 2 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย (ร้อยละ 76 อันดับ 60) และอินเดีย (ร้อยละ 71.2 อันดับ 61) อย่างไรก็ตาม ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ดีขึ้น โดยมี สิงคโปร์ (ร้อยละ 99.7 อันดับ 2) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 99.4 อันดับ 3) ฮ่องกง (ร้อยละ 99.4 อันดับ 5) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 99.4 อันดับ 14) ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีที่สุดในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 44)

แผนภาพ 44 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2016-2020 (ปี 2559-2563)

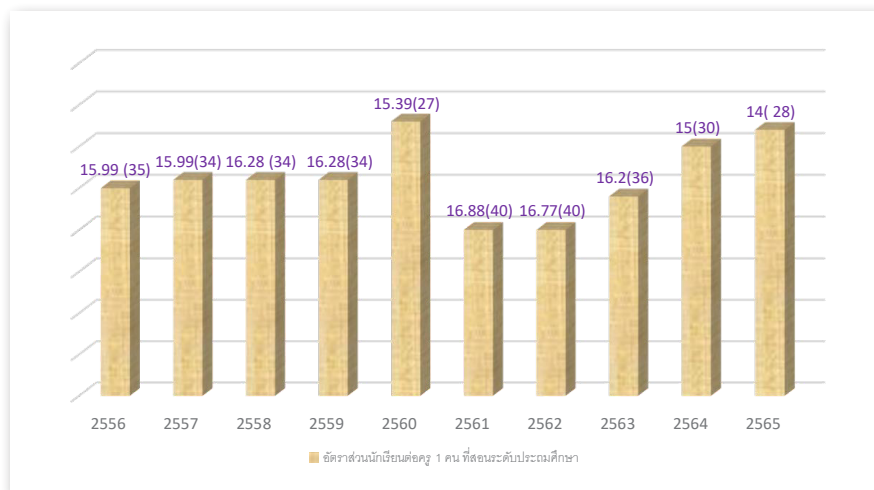
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2. National sources
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

1.3) กลุ่ม 3 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดของผลการจัดอันดับ ดังนี้

(1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา

ผลการจัดอันดับของ IMD พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน อยู่ในอันดับ 28 และมีแนวโน้มดีขึ้น ช่วงปี 2556 – 2560 และมีอันดับลดลงในช่วง ปี 2561-2562 โดยมีอันดับดีขึ้น ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา แต่อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษาของประเทศไทยจากการประเมินของ IMD มีแนวโน้มดีขึ้น และเป็นจุดแข็งของประเทศไทย (แผนภาพ 45)

แผนภาพ 45 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2556 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

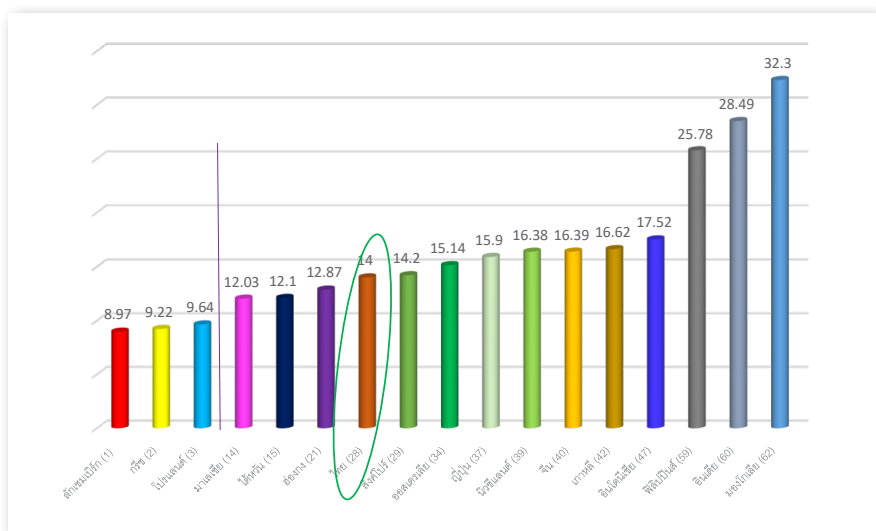
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวชี้วัดระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่สอนระดับประถมศึกษา ในปี 2565 พบว่า ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 14 คน (อันดับ 28) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา 1 คนรับผิดชอบนักเรียนประมาณ 12 ถึง 16 คน ขณะที่ประเทศมาเลเซียมีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ซึ่งครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 12.03 คน (อันดับ 14) รองลงมาได้แก่ ไต้หวัน (อันดับ 15) ฮองกง (อันดับ 21) ซึ่งครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 12.1 และ 12.87 ตามลำดับ โดยมีฟิลิปปินส์ อินเดีย และมองโกเลียที่มี ครู 1 คน

รับผิดชอบนักเรียนมากถึง 25.78 28.49 และ 32.3 ตามลำดับ สำหรับประเทศ ที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษาดีที่สุดในการประเมิน ครั้งนี้ได้แก่ ลักซิมเบิร์ก ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 8.97 คน (อันดับ 1) รองลงมา กรีซ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 9.22 คน (อันดับ 2) และ โปแลนด์ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 9.64 คน (อันดับ 3) (แผนภาพ 46)

แผนภาพ 46 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020 (ปี 2563)

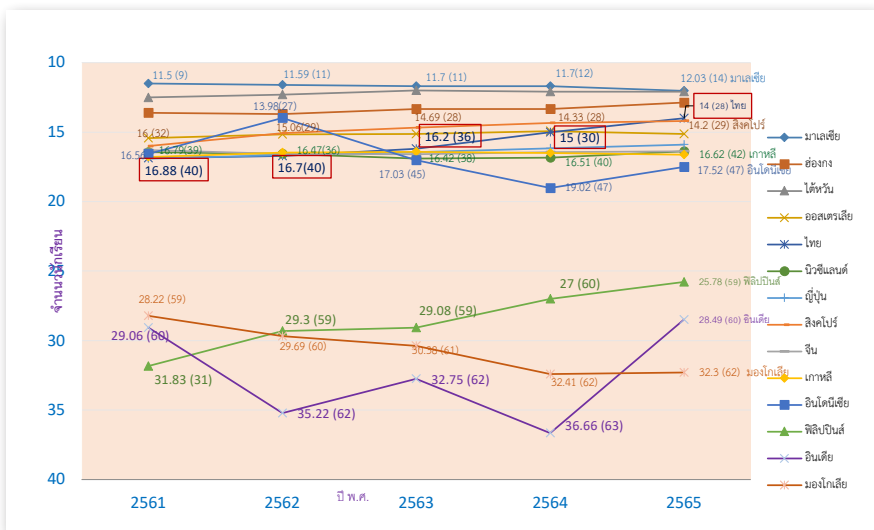
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>.

2. OECD Education at a Glance 2021 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2561 โดยครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ลดลงต่ำกว่า 17 คน อาทิ มาเลเซีย 12 คน สิงคโปร์ 14 คน ไทย เกาหลีและญี่ปุ่น 16 คน ขณะที่ครู 1 คนสอนระดับประถมศึกษาของประเทศมองโกเลียยังคงรับภาระนักเรียน 32 คน ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 47)

แผนภาพ 47 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2015- 2020 (ปี 2559-2563)

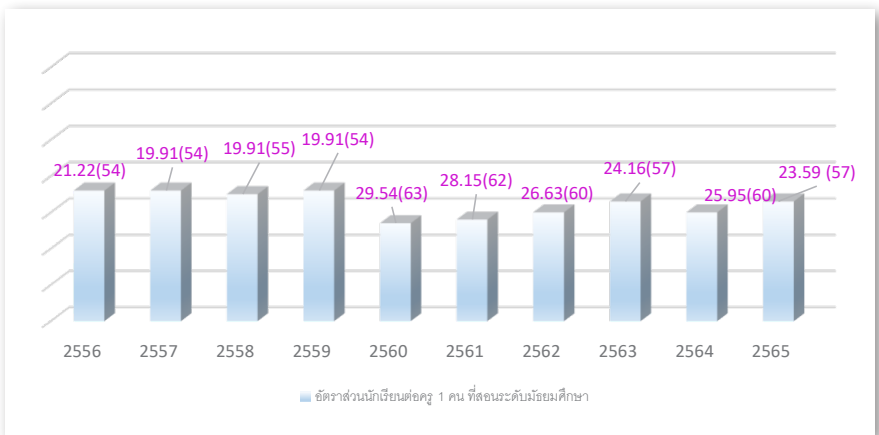
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO/UIS 2. OECD Education at a Glance 2021
3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา

ในปี 2565 ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 24 คน (อันดับ 57) ซึ่งมีอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศไทยที่เข้าร่วมการจัดอันดับ และมีแนวโน้มของอันดับลดลง จากปี 2556 ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 21 คน (อันดับ 54) อย่างไรก็ตาม จากการประเมินของ IMD พบว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัศึกษามีแนวโน้มลดลง และเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย ขณะที่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา มีแนวโน้มดีขึ้น และเป็นจุดแข็งของประเทศไทย (แผนภาพ 48)

แผนภาพ 48 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2556-2565

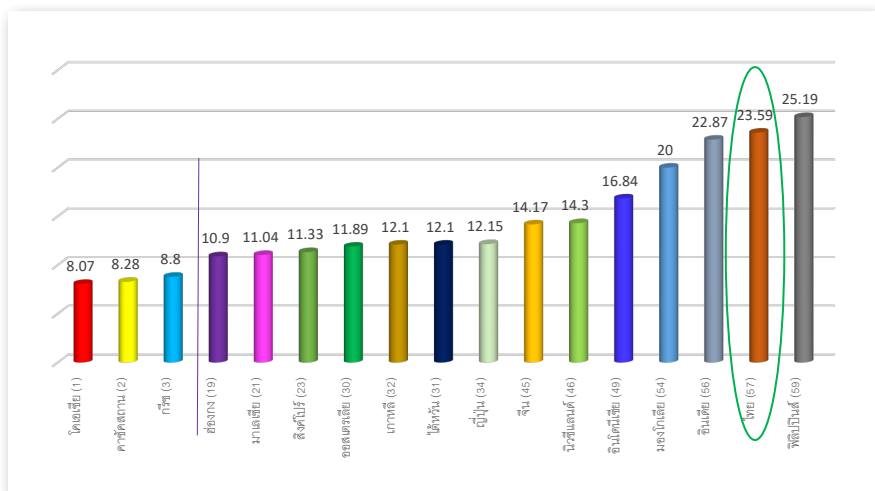
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวชี้วัดระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา ในปี 2565 พบว่า ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 24 คน (อันดับ 57) เป็นรองอันดับสุดท้ายในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ครูผู้สอน 1 คน ระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ไม่เกิน 15 คน ขณะที่ ครู 1 คน ที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของฮ่องกงรับภาระนักเรียนน้อยที่สุดประมาณ 11 คน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 11 ถึง 17 คน ขณะที่ประเทศที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา ดีที่สุด ได้แก่ โคอเอเชีย ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 8.07 คน (อันดับ 1) รองลงมา คาซัคสถาน ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 8.28 คน (อันดับ 2) และกรีซ ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 8.8 คน (อันดับ 3) (แผนภาพ 49)

แผนภาพ 49 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020 (ปี 2563)

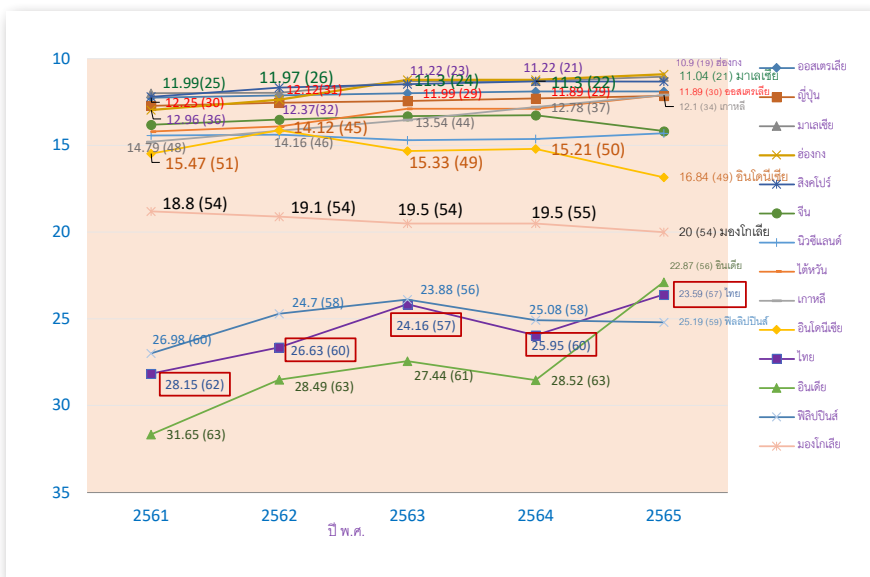
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>.

2. OECD Education at a Glance 2021 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2561 โดยครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ลดลง ต่ำกว่า 15 คน ยกเว้น ฟิลิปปินส์ ไทยและอินเดีย ที่ครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียน ถึง 23 คน 24 คน และ 25 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 50)

แผนภาพ 50 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561-2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2015- 2020 (ปี 2559-2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO/UIS 2. OECD Education at a Glance 2021
3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

2) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการจัดการศึกษา 9 ตัวชี้วัด จำแนกได้เป็น **กลุ่ม 1 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ผลการสอบ PISA (2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ และ (3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

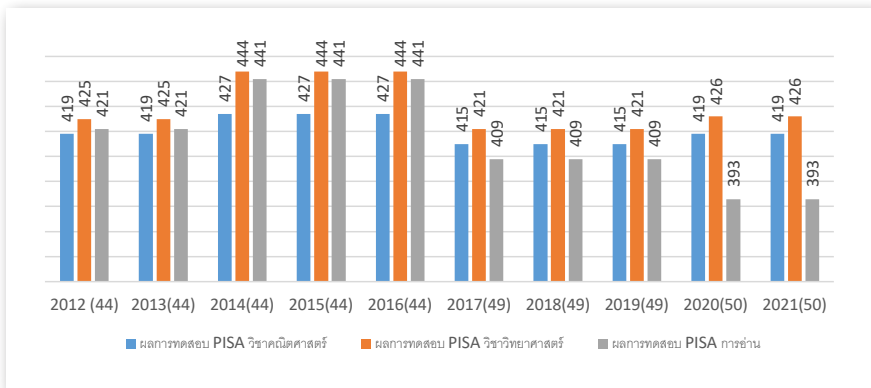
กลุ่ม 2 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (3) ดัชนีมหาวิทยาลัย (4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน และ (6) จำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มีรายละเอียดดังนี้

2.1) กลุ่ม 1 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ผลการสอบ PISA (2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ และ (3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า ประเทศไทยมีอันดับในกลุ่มตัวชี้วัดนี้ อยู่ในระดับต่ำ ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา ในการประเมินผลการจัดอันดับของ IMD พบว่า **ผลการทดสอบ PISA ของประเทศไทยมีคะแนนและอันดับที่ลดลง** สำหรับร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ มีอันดับและคะแนนเท่าเดิมเนื่องจากใช้ผลการทดสอบ PISA 2018 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นในปี 2563 มีรายละเอียดของผลการจัดอันดับ ดังนี้

(1) ผลการทดสอบ PISA

OECD ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาของเด็กอายุ 15 ปี โดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป IMD ได้จัดอันดับผลการทดสอบ PISA ประจำปี 2565 โดยใช้ผลประเมินของโครงการ PISA 2018 (ปี 2561) พบว่า ทั้งอันดับและคะแนนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านของประเทศไทยได้อันดับ 50 มีอันดับดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย (อันดับ 57) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 58) ขณะที่จีน ได้อันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ สิงคโปร์ ได้อันดับ 2 ฮองกงอันดับ 3 ตามลำดับ (แผนภาพ 51) (ตาราง 10)

แผนภาพ 51 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ IMD ปี 2555-2564 : ผลการทดสอบ PISA

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

ตาราง10 ผลการทดสอบ PISA 2018

อันดับ	ประเทศ	ผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษา			
		ปี 2018			
		Mathematics	Sciences	Reading	Average
1	จีน	591	590	555	579
2	สิงคโปร์	569	551	549	556
3	ฮ่องกง	551	517	524	531
5	ญี่ปุ่น	527	529	504	520
6	เกาหลี	526	519	514	520
8	ไต้หวัน	531	516	503	516
14	นิวซีแลนด์	494	508	506	503
20	ออสเตรเลีย	491	503	503	499
OECD average		489	489	487	-
43	มาเลเซีย	440	438	415	431
49	ไทย	419	426	393	412
56	อินโดนีเซีย	379	396	371	382
57	ฟิลิปปินส์	353	357	340	350

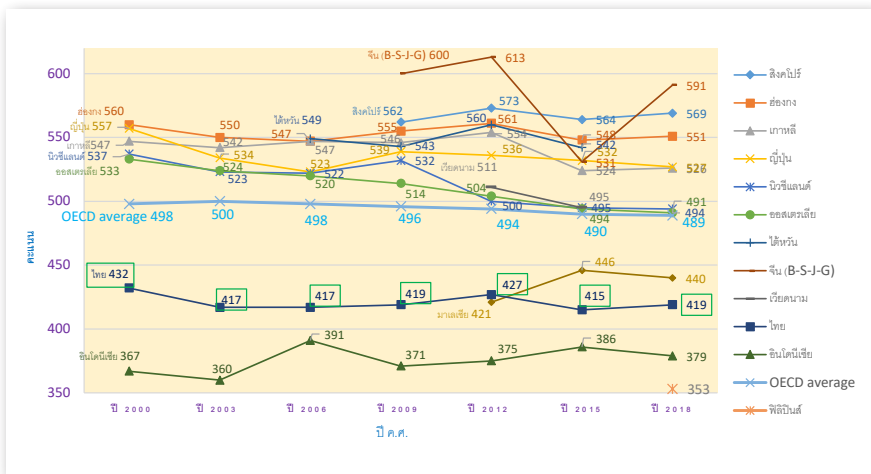
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

อ้างอิงข้อมูลจาก : PISA 2018 (OECD) <http://www.oecd.org/pisa/>

หมายเหตุ : ประเทศเวียดนามไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับของ IMD

เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ จากผลการประเมิน PISA 2018 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับทั้งปี 2000 ถึง 2018 (จัดสอบทุก 3 ปี) และมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD ของกลุ่มประเทศพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2018 ด้านคณิตศาสตร์ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สำหรับประเทศจีนได้คะแนนด้านคณิตศาสตร์อันดับ 1 (591 คะแนน) อย่างไรก็ตาม ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ยกเว้นประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (แผนภาพ 52)

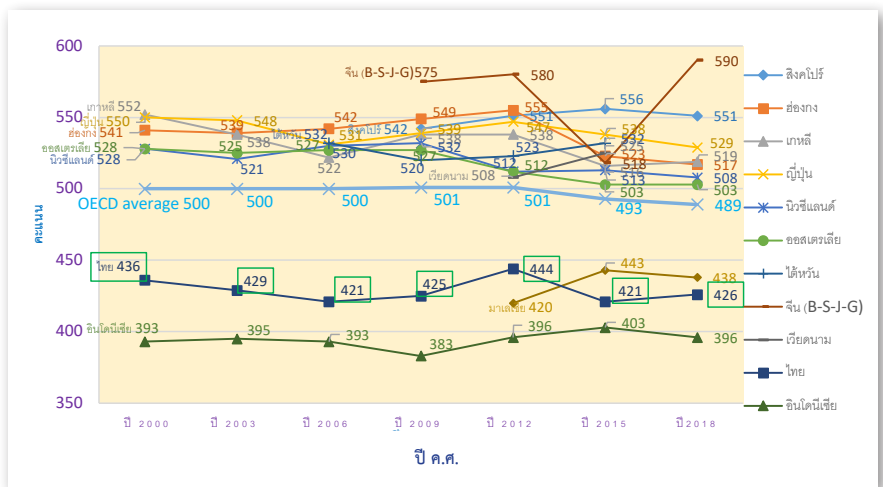
แผนภาพ 52 แนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2018

ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I) : EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION ,OECD,2016 PISA 2018 Insights and Interpretations OECD 2019

ผลการประเมิน PISA 2018 ด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2015 แต่มีคะแนนต่ำกว่าการสอบตั้งแต่ปี 2000 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2018 ด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลงจากการประเมินในปีที่ผ่านมา ขณะที่จีนซึ่งมีคะแนนด้านวิทยาศาสตร์มาเป็นอันดับ 1 (590 คะแนน) รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ (551 คะแนน) อย่างไรก็ตามประเทศไทยในภูมิภาคนี้มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ยกเว้นประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (แผนภาพ 53)

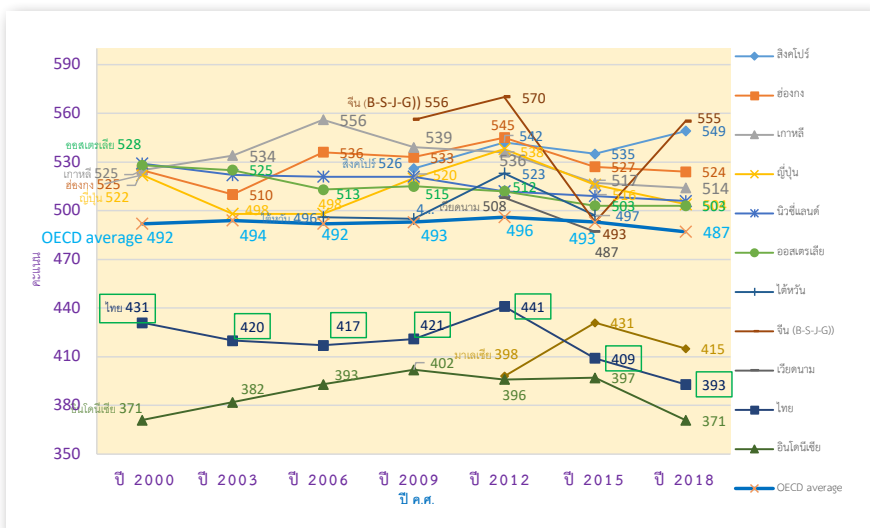
แผนภาพ 53 แนวโน้มผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2018

ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I):EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION ,OECD,2016 PISA 2018 Insights and Interpretations OECD 2019

สำหรับผลการประเมิน PISA 2018 ด้านการอ่าน พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ การสอบปี 2000 และมีคะแนนต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ย OECD เช่นเดียวกับผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2018 ด้านการอ่าน พบว่า ประเทศไทยส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลงจากผลการประเมินจากที่ผ่านมา โดยจีนได้คะแนนด้านการอ่านเป็นอันดับ 1 (555 คะแนน) (แผนภาพ 54)

แผนภาพ 54 แนวโน้มผลการประเมินด้านการอ่านจาก PISA 2000 ถึง PISA 2018

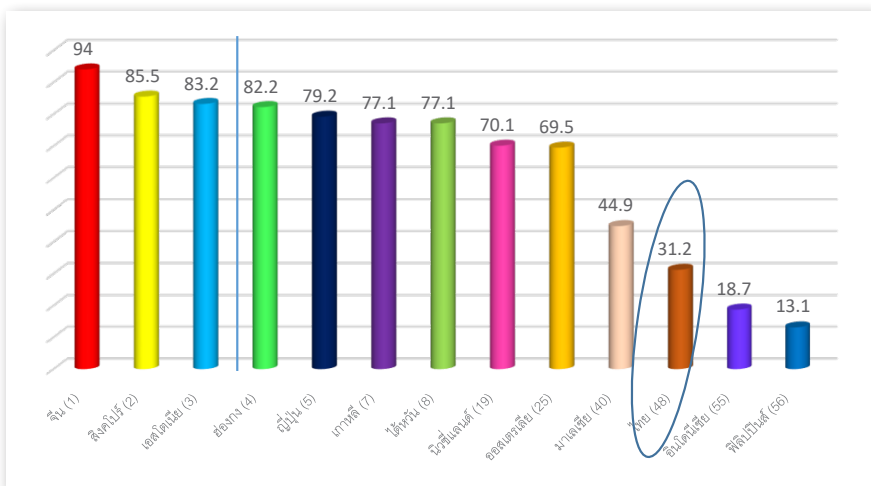
ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I):EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION ,OECD,2016 PISA 2018 Insights and Interpretations OECD 2019

(2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ

ในปี 2563 IMD ได้เพิ่มตัวชี้วัดร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่ง IMD ได้นำข้อมูลจากผลการทดสอบ PISA 2018 ของ OECD ซึ่ง OECD ได้แบ่งระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละด้าน เป็น 6 ระดับ จากระดับ 1 (ต่ำสุด) จนถึงระดับ 6 (สูงสุด) และกำหนดให้ระดับ 2 ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้

ผลของการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทย มีผลของการจัดอันดับตัวชี้วัดร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ภายในระดับต่ำ ร้อยละ 31.2 (อันดับ 50) มีอันดับดีกว่าเพียง อินโดนีเซีย ร้อยละ 18.7 (อันดับ 57) และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 13.1 (อันดับ 58) โดยมี จีน ร้อยละ 94 อยู่ในอันดับ 1 รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ ร้อยละ 85.5 (อันดับ 2) และฮ่องกง ร้อยละ 82.2 อันดับ 4 (แผนภาพ 55)

แผนภาพ 55 ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ ปี 2565

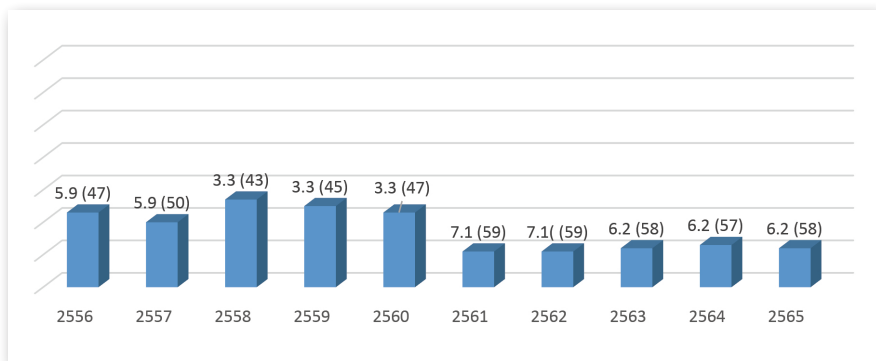
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.PISA 2018 (OECD) 2.<http://www.oecd.org/pisa/>

(3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี

สำหรับอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า ประเทศไทย มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีแนวโน้มของอันดับลดลง โดย มีอันดับดีขึ้นในช่วง ปี 2556 – 2560 และมีอันดับลดลงในช่วงปี 2561-2565 ซึ่งมีอันดับรั้งท้ายตลอด 4 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 56)

แผนภาพ 56 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ปี 2556-2565

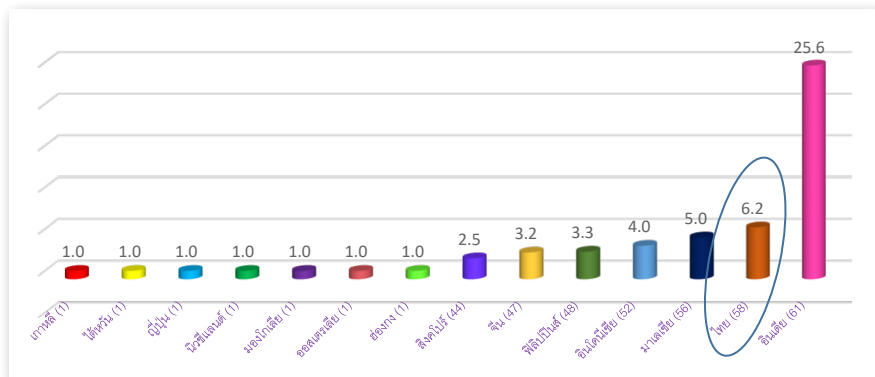

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2013 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 6.2 (อันดับ 58) ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคนี้ และมีอันดับดีกว่าอินเดีย ร้อยละ 25.6 (อันดับ 62) เพียงประเทศเดียว ขณะที่ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และฮ่องกง มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (แผนภาพ 57)

แผนภาพ 57 อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2565

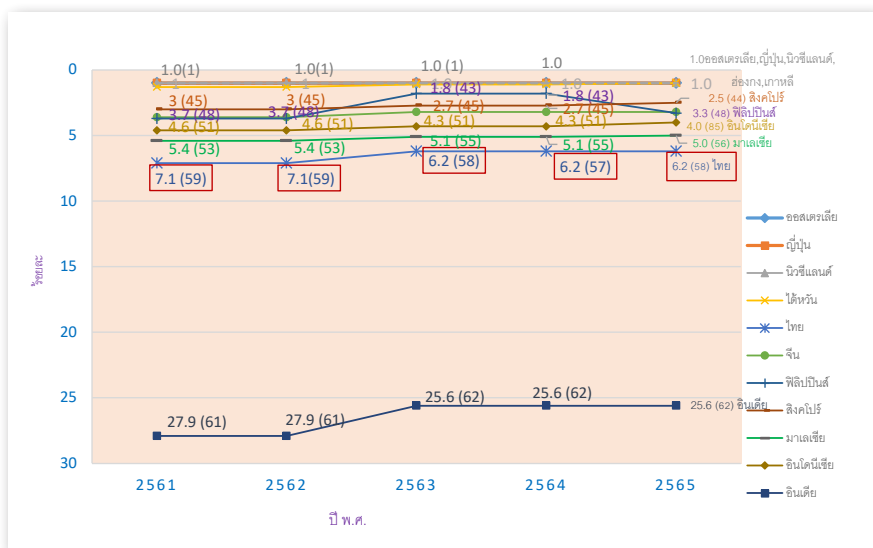
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020 (ปี 2563)

อ้างอิงจาก : 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>. 2. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 7.1 (อันดับ 59) ในปี 2561 เป็นร้อยละ 6.2 (อันดับ 58) ในปี 2565 สำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประเทศ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ฮังการี และเกาหลี มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือคงที่ เพียงร้อยละ 1 และยังคงเป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด ขณะที่อินเดียมีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มากที่สุดมาโดยตลอดเช่นกัน (แผนภาพ 58)

แผนภาพ 58 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ระหว่างปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2016 – 2020 (ปี 2559 - 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก: 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>.2. National sources

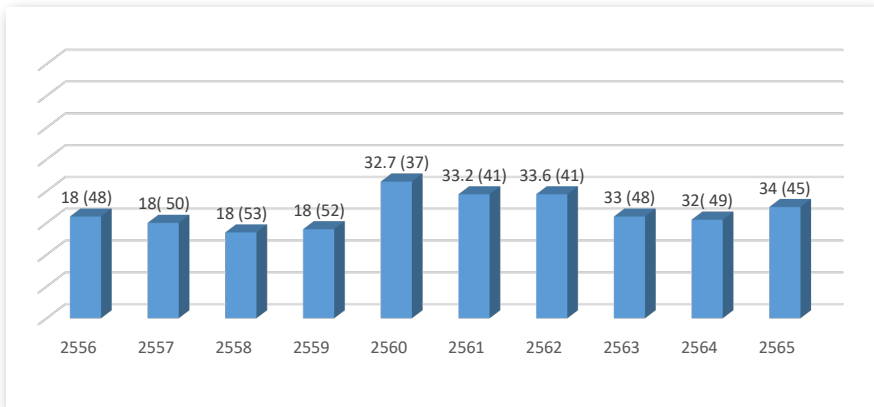
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้น

2.2) กลุ่ม 2 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (3) ดัชนีมหาวิทยาลัย (4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน และ (6) จำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน โดยมีรายละเอียดของผลการจัดอันดับ ดังนี้

(1) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากร อายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทย มีประชากรช่วงวัยดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 18 (อันดับ 48) ในปี 2556 เป็นร้อยละ 34 (อันดับ 45) ในปี 2565 โดยมีคะแนน และอันดับเพิ่มขึ้น (แผนภาพ 59)

แผนภาพ 59 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2556-2565

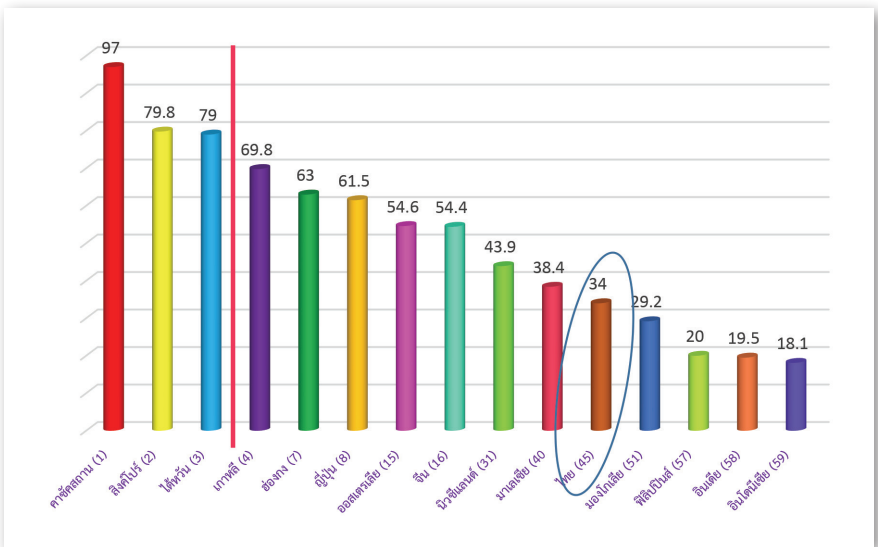

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2013 - 2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมิน ปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรช่วงวัยดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 34 (อันดับ 45) มีอันดับดีกว่าประเทศ มองโกเลีย ร้อยละ 29.2 (อันดับ 51) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 20 (อินเดีย ร้อยละ 19.5 (อันดับ 58) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 20 (อันดับ 57) และอินโดนีเซีย ร้อยละ 18.1 (อันดับ 59) แต่ต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ขณะที่ สิงคโปร์ มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ร้อยละ 79.7 (อันดับ 2) รองลงมาได้แก่ ไต้หวัน ร้อยละ 79 (อันดับ 3) และเกาหลี ร้อยละ 69.8 (อันดับ 4) โดยมีประเทศคาซัคสถานที่มีประชากร อายุ 25-34 ปี สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 97 (อันดับ 1) (แผนภาพ 60)

แผนภาพ 60 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2565

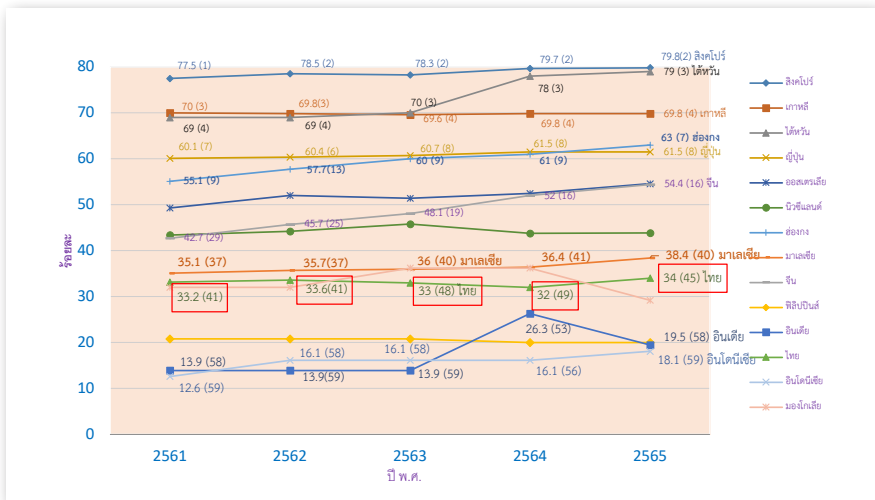
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020 (ปี 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. OECD Education at a Glance 2021 2. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 25 – 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 34 ซึ่งเพิ่มขึ้น จากปี 2561 ร้อยละ 33.2 ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาดีขึ้น (แผนภาพ 61)

แผนภาพ 61 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2561 – 2565

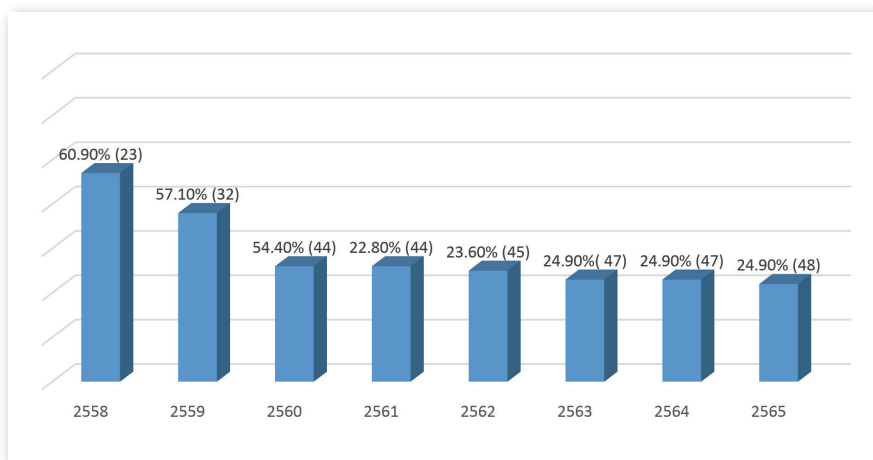
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2016- 2021 (ปี 2559 – 2564)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. OECD Education at a Glance 2014 – 2018 2. National sources
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ประเทศไทยมีผู้หญิงอายุ 25-65 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลงจากเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.90) ในปี 2558 เป็น อันดับ 48 (ร้อยละ 24.9) ในปี 2565 และมีแนวโน้มของคะแนนและอันดับลดลง (แผนภาพ 62)

แผนภาพ 62 ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2556-2565

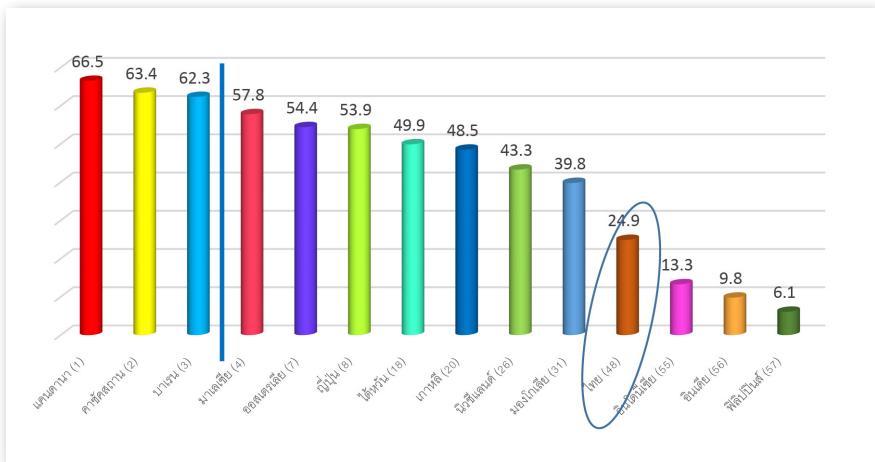
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 - 2021

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

ประเทศไทยมีผู้หญิงอายุ 25-65 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 24.90 (อันดับ48) โดยมีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศในภูมิภาคนี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย ร้อยละ 13.3 (อันดับ 55) อินเดีย ร้อยละ 9.8 (อันดับ 56) และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 6.1 (อันดับ 57) ทั้งนี้ ประเทศที่มีผู้หญิงอายุ 25-65 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมากที่สุด ได้แก่ แคนดانا ร้อยละ 66.5 (อันดับ 1) รองลงมาได้แก่ คาซัคสถาน ร้อยละ 63.4 (อันดับ 2) และบาเรน ร้อยละ 62.3 (อันดับ 3)

เมื่อเปรียบเทียบอันดับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ มีอัตราการของผู้หญิงอายุ 25-65 ปีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปดีขึ้น ในช่วง ปี 2561-2565 โดยมีประเทศมาเลเซียมีอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ ร้อยละ 57.8 (อันดับ 4) แต่อย่างไรก็ตาม จีน ฮองกง และสิงคโปร์ ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้ (แผนภาพ 63 และ 64)

แผนภาพ 63 ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2565

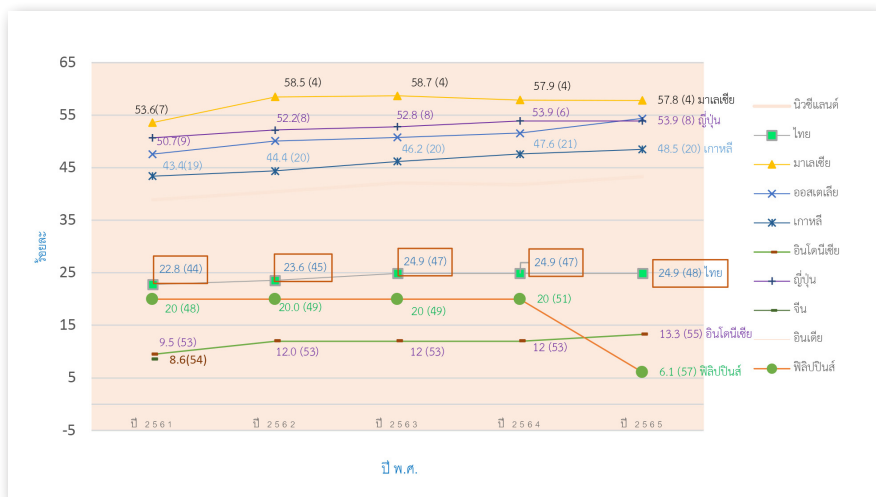
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2020 (ปี 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>

2. OECD Education at a Glance 2021 3.National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2565

แผนภาพ 64 ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2016- 2020 (ปี 2559 – 2563)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.

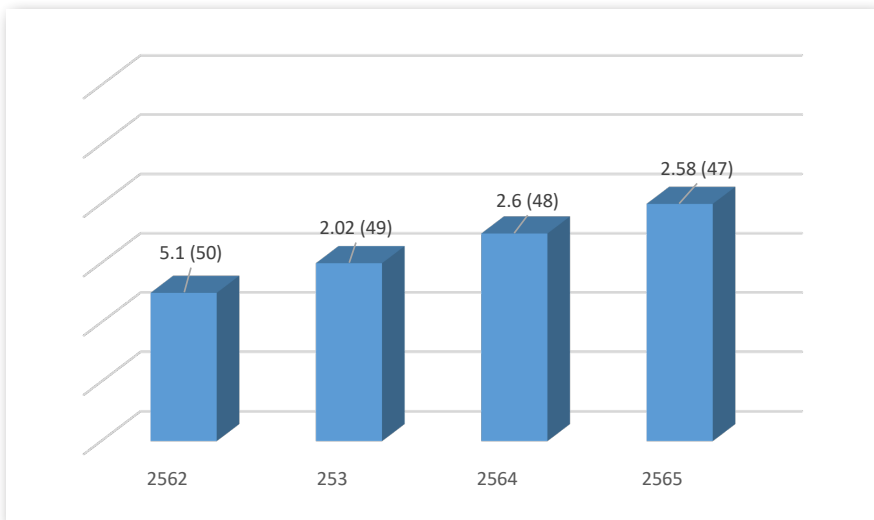
2. OECD Education at a Glance 2017-2021 National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) ดัชนีมหาวิทยาลัย

ดัชนีมหาวิทยาลัย เป็นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ซึ่ง IMD นำข้อมูลจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำ 1,000 แห่ง ของ Times Higher Education (THE) โดยการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ Times Higher Education (THE) พิจารณาจากระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศ การผลิตผลงานวิจัย และการสร้างนวัตกรรมที่ได้รับการจดสิทธิบัตร รวมทั้งทักษะของผู้จบการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อภาคธุรกิจโดยพิจารณาจากรายได้จากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งพบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มคะแนนดัชนีมหาวิทยาลัยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 ซึ่งมีคะแนนสูงสุดในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา แต่มีแนวโน้มผลการจัดอันดับที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2565 ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับดัชนีมหาวิทยาลัยดีขึ้น 1 อันดับ (แผนภาพ 65)

แผนภาพ 65 ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2562-2565

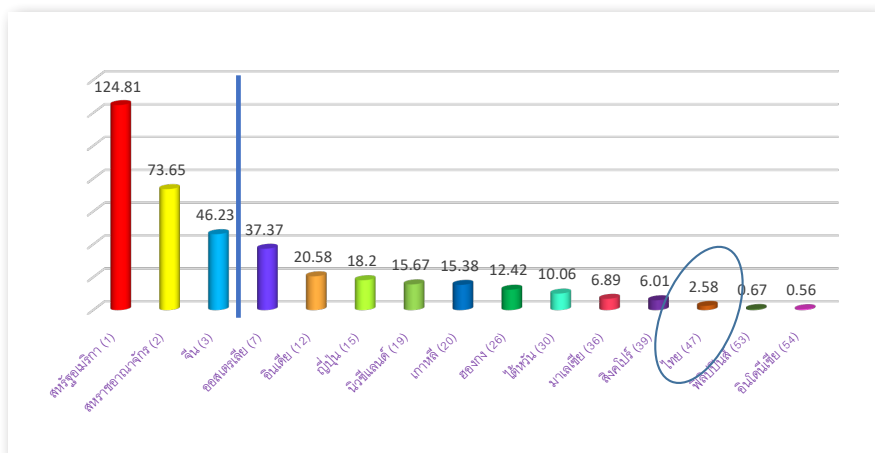

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2019-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับดัชนีมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 47 ด้วยคะแนน 2.58 คะแนน มีอันดับดีกว่า ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยมีจีน มีอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ อันดับ 3 (46.23 คะแนน) รองลงมา ได้แก่ ออสเตรเลีย อันดับ 7 (37.37 คะแนน) และอินเดีย อันดับ 12 (ร้อยละ 20.58) ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ได้รับการจัดอันดับดัชนีมหาวิทยาลัยสูงสุด ด้วยคะแนน 124.81 คะแนน (แผนภาพ 66)

แผนภาพ 66 ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2565

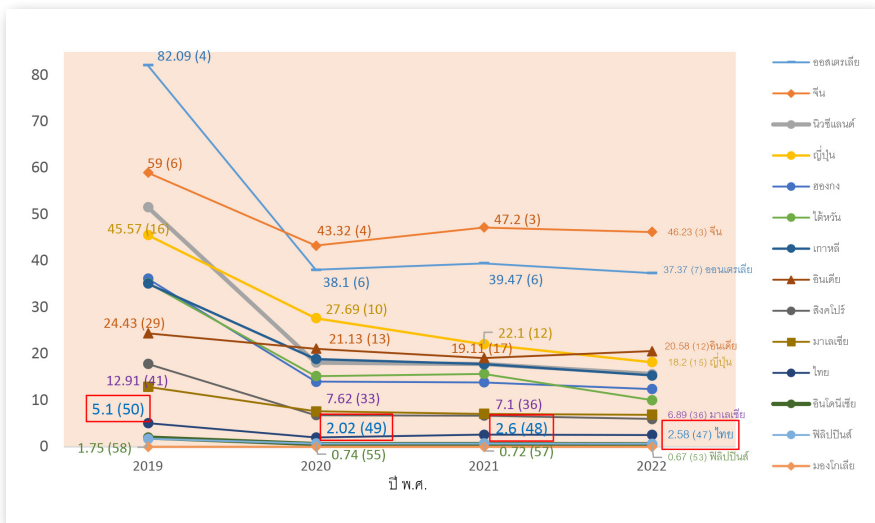
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2021 (ปี 2564)

อ้างอิงข้อมูลจาก : World University Ranking, Times Higher Education

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับตัวชี้วัดดัชนีมหาวิทยาลัยประเทศไทย กับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2562-2565 พบว่า ประเทศไทย มีแนวโน้มอันดับดัชนีมหาวิทยาลัยที่ดีขึ้นจากปี 2562 ถึง 3 อันดับ แต่กลับ มีแนวโน้มของคะแนนที่ลดลงจาก 5.1 คะแนนในปี 2562 เป็น 2.58 คะแนน ในปี 2565 เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีแนวโน้ม ของคะแนนที่ลดลง (แผนภาพ 67)

แผนภาพ 67 ดัชนีมหาวิทยาลัย ปี 2562-2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2019 – 2022 ใช้ข้อมูลปี 2018-2021 (ปี 2552-2564)

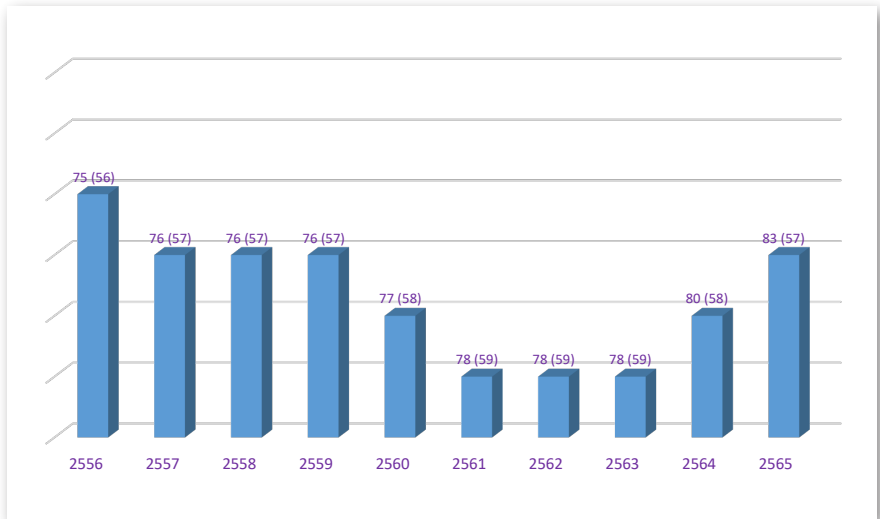
อ้างอิงข้อมูลจาก : World University Ranking, Times Higher Education

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)

IMD ได้นำคะแนนสรุปรวมจากการทดสอบ TOEFL ทางอินเทอร์เน็ต และคะแนนเฉลี่ยของผู้สอบที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดอันดับ พบว่า 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีแนวโน้มคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นจาก 75 คะแนน (อันดับ 56) ในปี 2556 เป็น 83 คะแนน (อันดับ 57) ในปี 2565 ในขณะที่ผลการจัดอันดับในช่วง 10 ปี ยังไม่มีความแตกต่างกันมากนัก (แผนภาพ 68)

แผนภาพ 68 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ปี 2556-2565

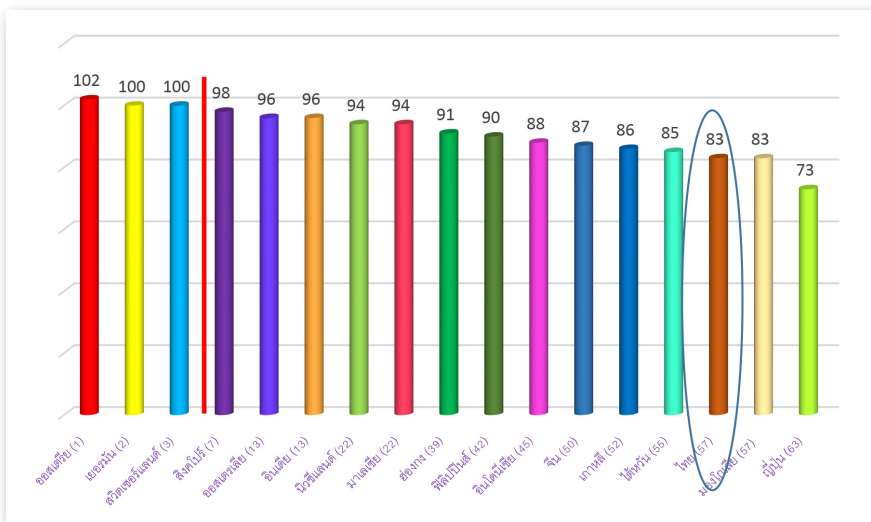

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ 83 คะแนน (อันดับ 57) เท่ากับประเทศมองโกเลีย และมีคะแนนดีกว่าเพียง 1 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก คือ ญี่ปุ่น 73 คะแนน (อันดับ 63) โดยสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 98 คะแนน (อันดับ 7) รองลงมา คือ ออสเตรเลียและอินเดีย 96 คะแนน (อันดับ 13) ในขณะที่ประเทศที่มีคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุด ได้แก่ ออสเตรเลีย 102 คะแนน (อันดับ 1) รองลงมา ได้แก่ เยอรมันและสวิตเซอร์แลนด์ 100 คะแนน (อันดับ 2) (แผนภาพ 69)

แผนภาพ 69 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ปี 2565

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูล TOEFL ปี 2020

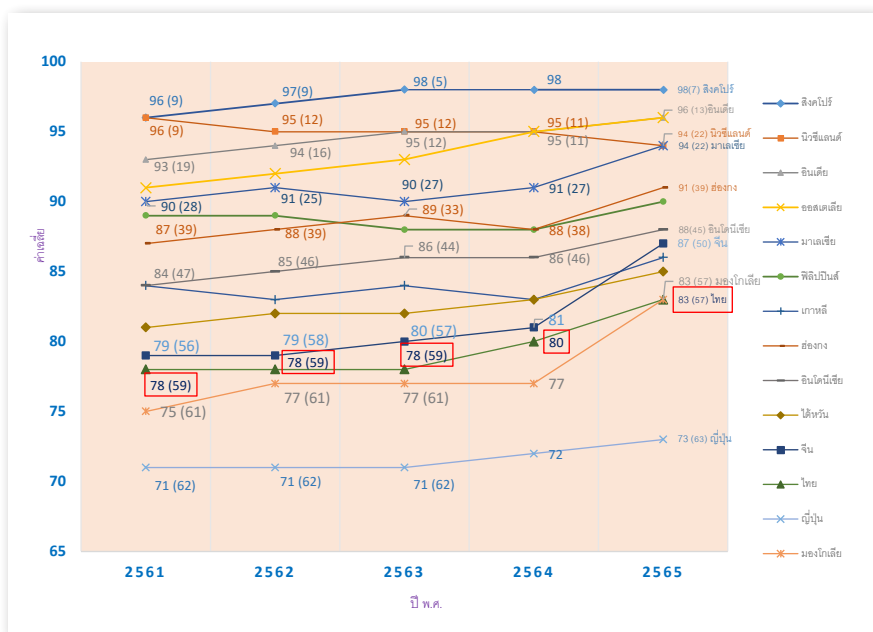
อ้างอิงข้อมูลจาก : The TOEF Test- Test of English as a Foreign Language

<http://www.ets.org/toefl/ibt/scores>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคนี้ แต่มีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้น โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้ายตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ รองลงมา ได้แก่ อินเดีย นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย (แผนภาพ 70)

แผนภาพ 70 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ให้ข้อมูลปี 2014 - 2019 (ปี 2557 – 2562)

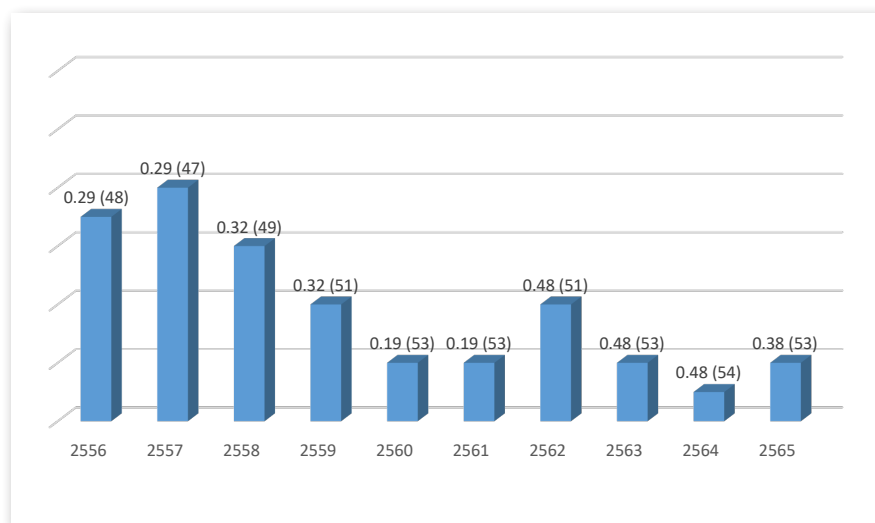
อ้างอิงจาก : The TOEF Test- Test of English as a Foreign Language
<http://www.ets.org/toefl/ibt/scores>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(5) นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน

IMD ได้นำจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษา ณ ประเทศไทย โดยคิดเป็นจำนวนต่อประชากร 1,000 คน มาใช้เป็นข้อมูลในการจัดอันดับ พบว่าในช่วง 10 ปี ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนต่อในประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.29 (อันดับ 48) ในปี 2556 เป็นร้อยละ 0.38 (อันดับ 53) ในปี 2565 โดยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศมากที่สุดร้อยละ 0.48 ในช่วงปี 2562-2563 และมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศน้อยที่สุดร้อยละ 0.19 ในช่วงปี 2560-2561 ในขณะที่ผลการจัดอันดับในช่วง 10 ปี ยังไม่มีความแตกต่างกันมากนัก (แผนภาพ 71)

แผนภาพ 71 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2556-2565

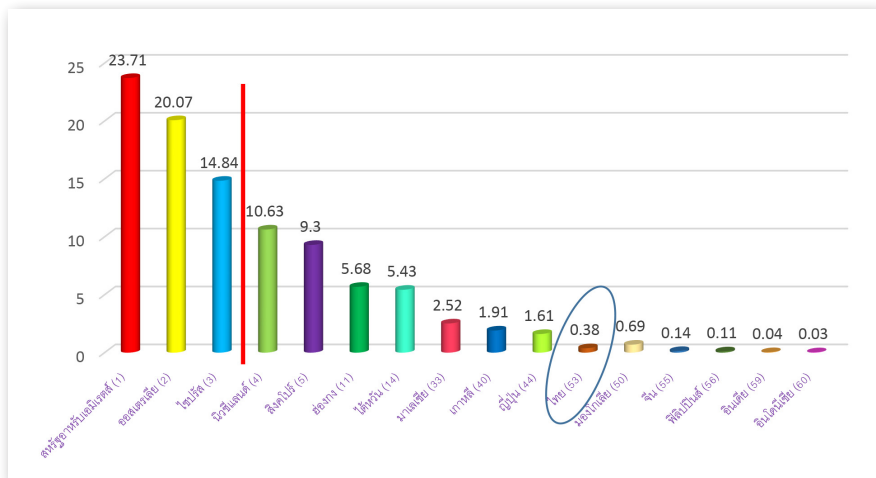

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนต่อในประเทศไทย เพียงร้อยละ 0.38 (อันดับ 53) มากกว่าจีน ร้อยละ 0.14 (อันดับ 55) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 0.11 (อันดับ 56) อินเดีย ร้อยละ 0.04 (อันดับ 59) และอินโดนีเซีย ร้อยละ 0.03 (อันดับ 60) สำหรับประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนต่อในประเทศมากที่สุดประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ออสเตรเลีย ร้อยละ 20.07 (อันดับ 2) รองลงมา คือ นิวซีแลนด์ ร้อยละ 10.63 (อันดับ 4) และสิงคโปร์ ร้อยละ 9.30 (อันดับ 5) ในขณะที่ประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนต่อในประเทศมากที่สุด ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ร้อยละ 23.71 (อันดับ 1) (แผนภาพ 72)

แผนภาพ 72 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2565

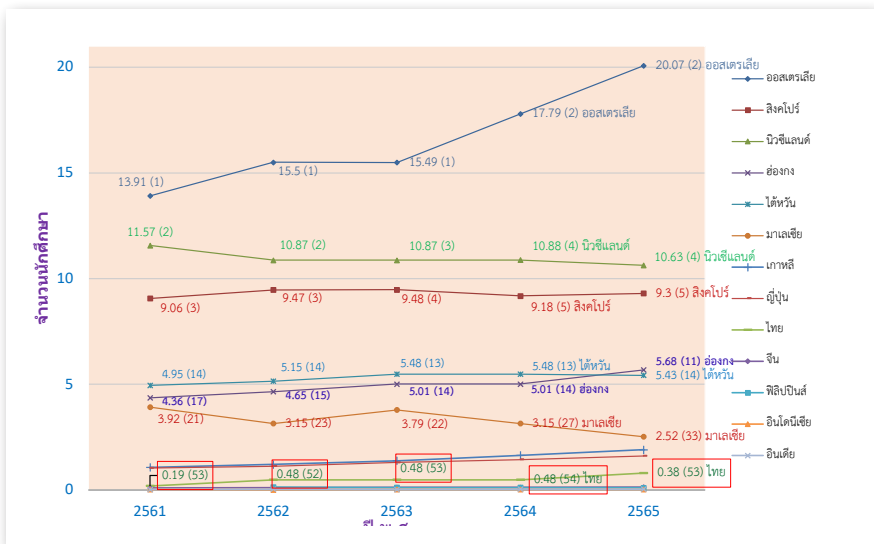
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2019 (ปี 2562)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติมาเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) ในปี 2561 เป็น ร้อยละ 0.38 (อันดับ 53) โดยมีอันดับเท่าเดิม ในปี 2565 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีแนวโน้มนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มจำนวนขึ้นเล็กน้อย โดยประเทศออสเตรเลียยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา รองลงมา ได้แก่ นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ (แผนภาพ 73)

แผนภาพ 73 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2014- 2019 (ปี 2557 - 2562)

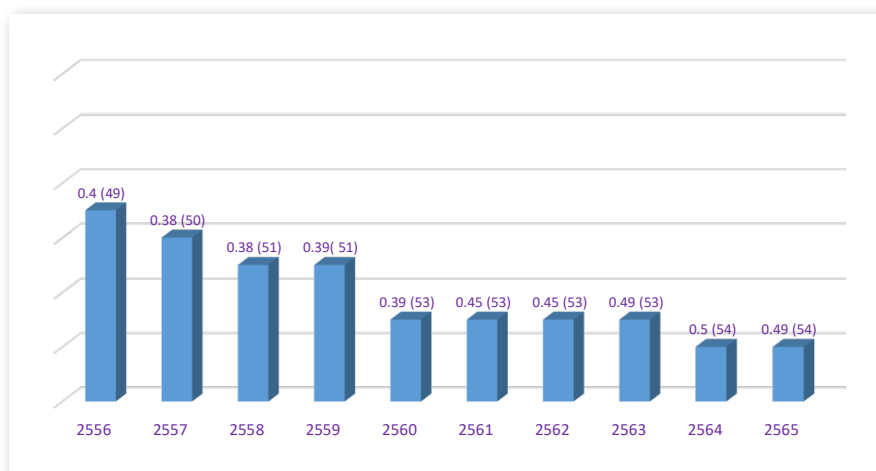
อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(6) นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา
ต่อประชากร 1,000 คน

IMD ได้นำจำนวนนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยคิดเป็นจำนวนต่อประชากร 1,000 คน มาใช้เป็นข้อมูลในการจัดอันดับพบว่า ในช่วง 10 ปี ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.40 (อันดับ 49) ในปี 2556 เป็นร้อยละ 0.49 (อันดับ 54) ในปี 2565 โดยมีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุดร้อยละ 0.50 ในปี 2564 และมีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศน้อยที่สุดร้อยละ 0.38 ในช่วงปี 2557-2558 ในขณะที่ผลการจัดอันดับในช่วง 10 ปี ยังไม่มีความแตกต่างกันมากนัก (แผนภาพ 74)

แผนภาพ 74 นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา
ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2556-2565

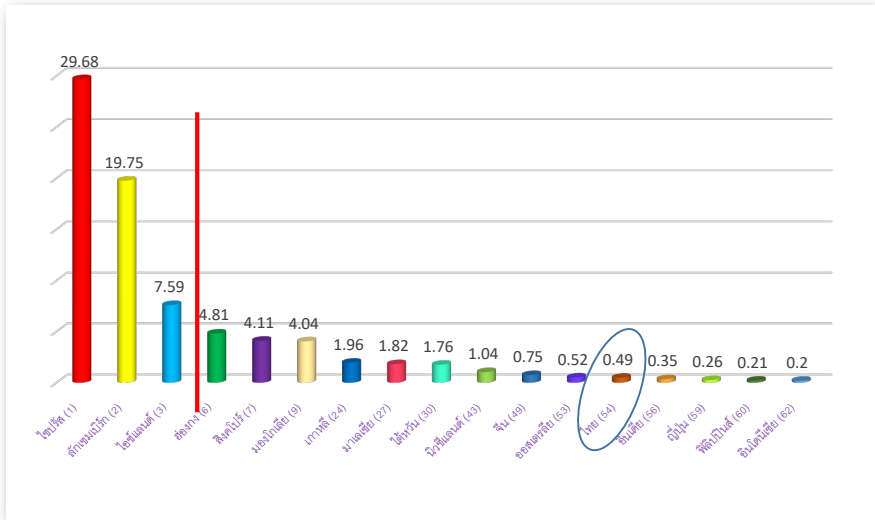

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.49 อยู่ในอันดับ 54 มากกว่าอินเดีย ร้อยละ 0.35 (อันดับ 56) ญี่ปุ่น ร้อยละ 0.26 (อันดับ 59) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 0.21 (อันดับ 60) และอินโดนีเซีย ร้อยละ 0.20 (อันดับ 62) สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีจำนวนนักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ ฮองกง ร้อยละ 4.81 (อันดับ 6) รองลงมา คือ สิงคโปร์ ร้อยละ 4.11 (อันดับ 7) และมองโกเลีย ร้อยละ 4.04 (อันดับ 9) ในขณะที่ประเทศที่มีนักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ ไชปรัส ร้อยละ 29.68 (อันดับ 1) รองลงมา คือ ลักเซมเบิร์ก ร้อยละ 19.75 (อันดับ 2) และไอซ์แลนด์ ร้อยละ 7.59 (อันดับ 3) (แผนภาพ 75)

แผนภาพ 75 นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2565

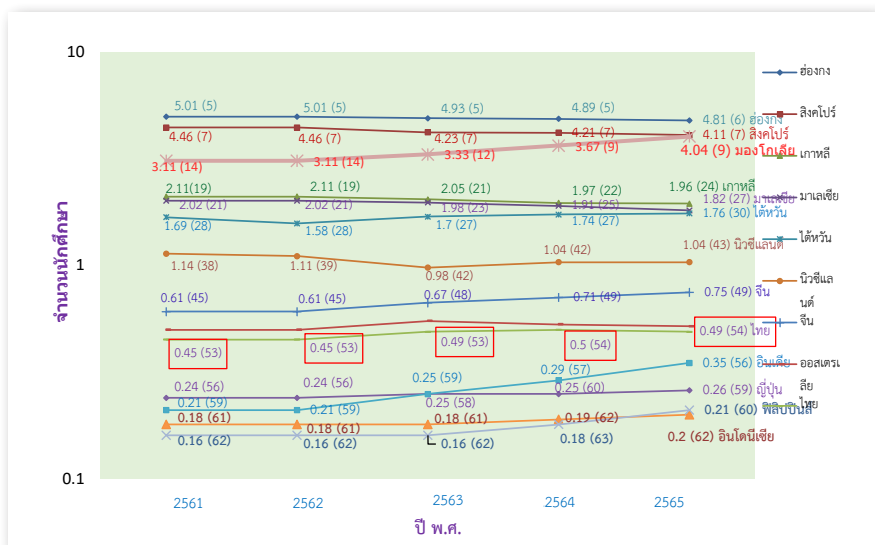
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 ใช้ข้อมูลปี 2019 (ปี 2562)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO <http://stats.uis.unesco.org>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จาก ร้อยละ 0.45 (อันดับ 53) ในปี 2561 มาเป็น ร้อยละ 0.49 (อันดับ 54) ในปี 2565 เช่นเดียวกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก โดยฮ่องกง ยังคงเป็นประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา รองลงมา ได้แก่ สิงคโปร์ และมองโกเลีย (แผนภาพ 76)

แผนภาพ 76 นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561 – 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 ใช้ข้อมูลปี 2014- 2019 (ปี 2557 - 2562)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO <https://stats.uis.unesco.org>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

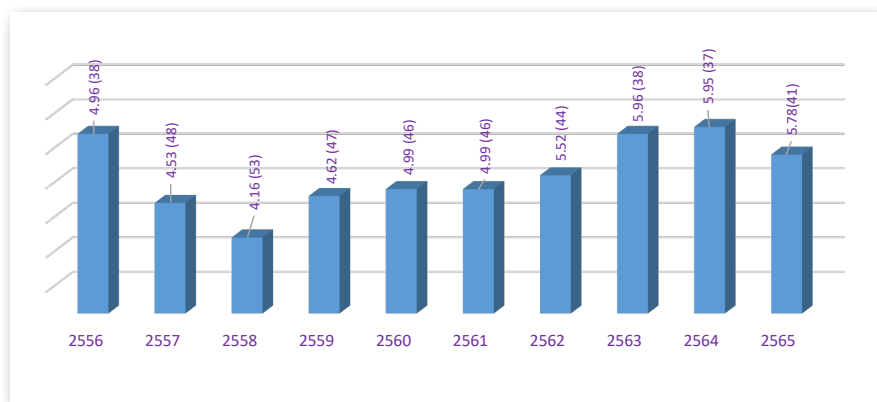
3) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง และสอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ ได้แก่ (1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ (3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และ(4) การศึกษาระดับระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นใหม่ในปี 2562 โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดของผลการจัดอันดับ ดังนี้

(1) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา

IMD ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษาจากผู้บริหาร พบว่า การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษาไทยมีแนวโน้มของผลการประเมินลดลงจาก 4.96 (อันดับ 38) ในปี 2556 เป็น 4.16 คะแนน (อันดับ 53) ในปี 2558 และมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปี 2558 ถึง 2565 จากคะแนน 4.16 คะแนน เป็น 5.78 คะแนน (อันดับ 41) โดยพบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจมากที่สุดด้วยคะแนน 5.96 (อันดับ 38) ในปี 2563 และมีคะแนนน้อยที่สุด 4.16 คะแนน ในปี 2558 (แผนภาพ 77)

แผนภาพ 77 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2556-2565

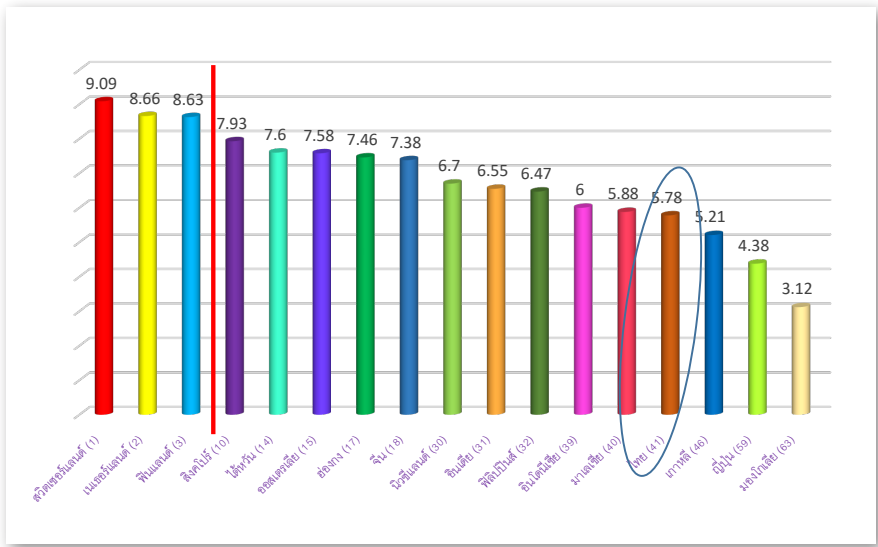

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ อยู่ในอันดับ 41 ด้วยผลการประเมิน 5.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ทั้งนี้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี 5.21 คะแนน (อันดับ 46) ญี่ปุ่น 4.38 คะแนน (อันดับ 59) และมองโกเลีย 3.12 คะแนน (อันดับ 63) สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดีที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ 7.93 คะแนน (อันดับ 10) รองลงมา คือ ไต้หวัน 7.60 คะแนน (อันดับ 14) และออสเตรเลีย 7.58 คะแนน (อันดับ 15) ในขณะที่ประเทศสวีเดนมีผลการประเมินมากที่สุด ด้วยคะแนน 9.09 คะแนน (อันดับ 1) รองลงมา คือ เนเธอร์แลนด์ 8.66 คะแนน (อันดับ 2) และฟินแลนด์ 8.63 คะแนน (อันดับ 3) (แผนภาพ 78)

แผนภาพ 78 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของการอุดมศึกษา ปี 2565

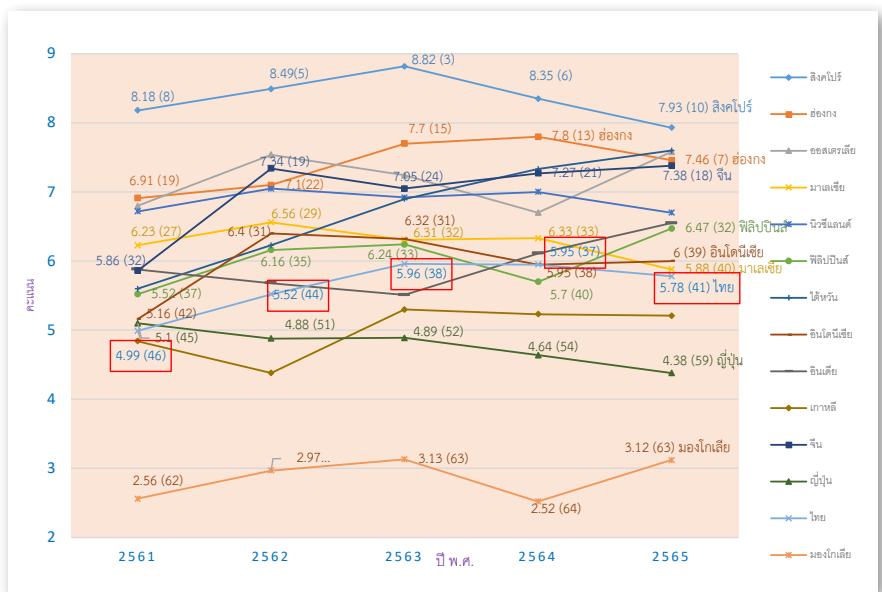

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบการตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2561 ที่ได้คะแนน 4.99 คะแนน เพิ่มขึ้นเป็นคะแนน 5.78 ในปี 2565 และมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีคะแนนไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมากนัก โดยประเทศสิงคโปร์มีสมรรถนะด้านนี้ดีมาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 79)

แผนภาพ 79 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2561 – 2565

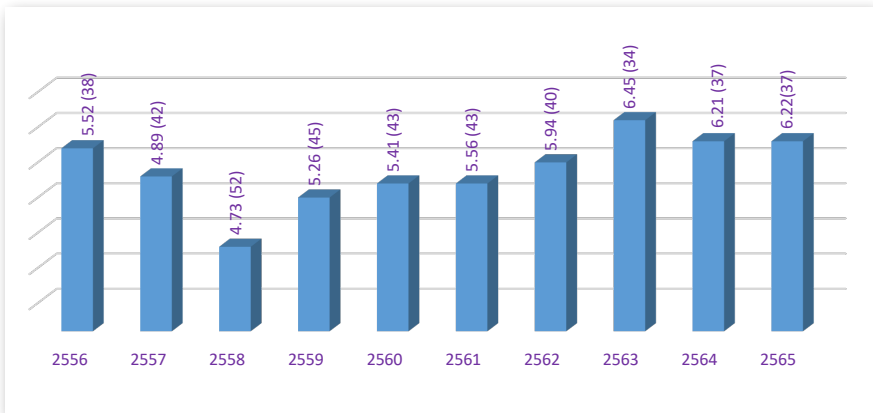
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

IMD ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจจากผู้บริหาร พบว่า การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจของไทยมีแนวโน้มของผลการประเมินลดลงในช่วงปี 2556-2558 จาก 5.52 (อันดับ 38) ในปี 2556 เป็น 4.73 คะแนน (อันดับ 52) ในปี 2558 และมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปี 2558 - 2565 จากคะแนน 4.73 คะแนน เป็น 6.22 คะแนน (อันดับ 37) โดยพบว่า ประเทศไทยมีการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจสูงสุด ด้วยคะแนน 6.45 คะแนน (อันดับ 34) ในปี 2563 และมีคะแนนน้อยที่สุด 4.73 คะแนน (อันดับ 52) ในปี 2558 (แผนภาพ 80)

แผนภาพ 80 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2556-2565

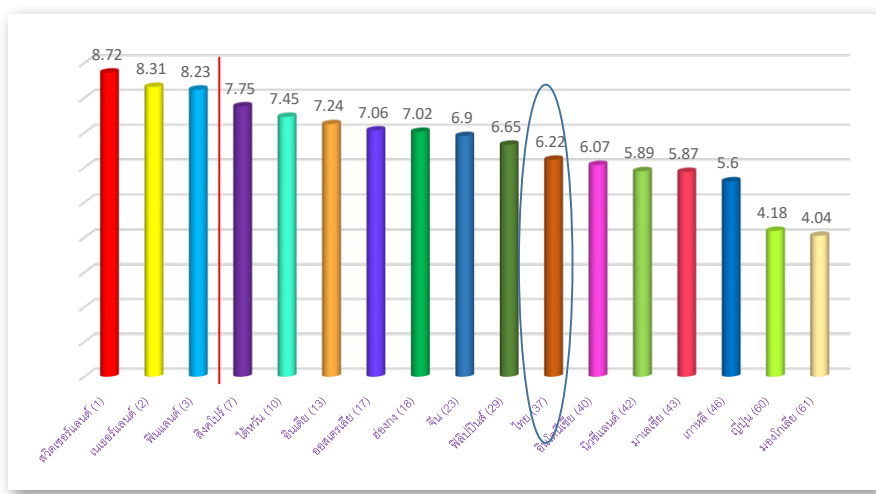

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า การบริหารจัดการศึกษา ที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจของไทยอยู่ในอันดับ 37 มีคะแนน การประเมิน 6.22 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม เอเชียแปซิฟิก พบว่า การบริหารจัดการศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของภาคธุรกิจของประเทศได้ดีกว่าหลายประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น และมองโกเลีย โดยสิงคโปร์มีการบริหารจัดการ ด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจดีที่สุดในภูมิภาคนี้ 7.75 คะแนน (อันดับ 7) รองลงมา ได้แก่ ไต้หวัน 7.45 คะแนน (อันดับ 10) และอินเดีย 7.24 คะแนน (อันดับ 13) ในขณะที่ประเทศสวีเดนมีผลการประเมิน มากที่สุด ด้วยคะแนน 8.72 คะแนน (อันดับ 1) รองลงมา คือ เนเธอร์แลนด์ 8.31 คะแนน (อันดับ 2) และฟินแลนด์ 8.23 คะแนน (อันดับ 3) (แผนภาพ 81)

แผนภาพ 81 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของ ภาคธุรกิจ ปี 2565

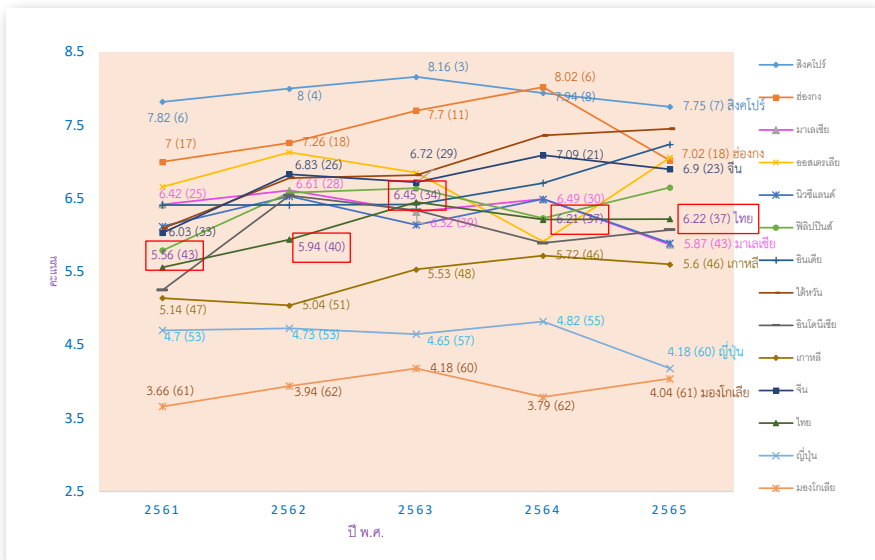

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 - 2565 พบว่าประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2561 ที่ได้คะแนน 5.56 คะแนน เพิ่มเป็นคะแนน 6.22 ในปี 2565 และมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มคะแนนลดลง โดยประเทศสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ ยกเว้น ปี 2564 ที่ฮ่องกงมีคะแนนและอันดับที่สูงกว่า (แผนภาพ 82)

แผนภาพ 82 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2561 - 2565

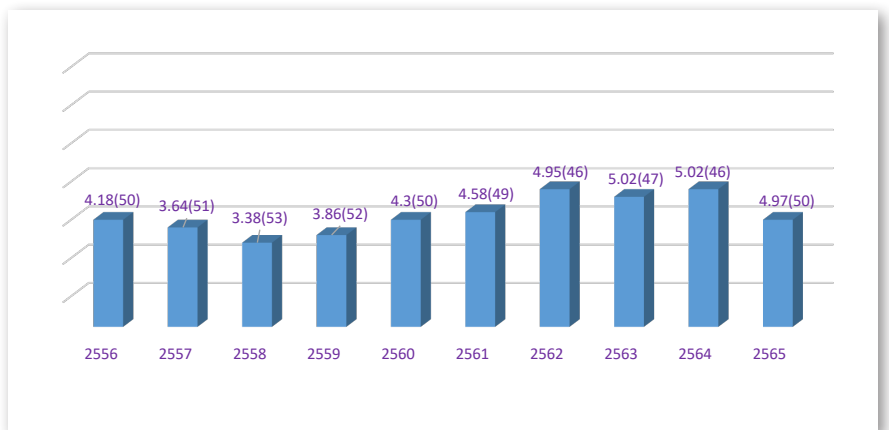

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 จากการสำรวจโดย IMD
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

IMD ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ พบว่า ทักษะทางภาษาของไทยตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ มีแนวโน้มของผลการประเมินลดลงในช่วงปี 2556-2559 จาก 4.18 (อันดับ 50) ในปี 2556 เป็น 3.86 คะแนน (อันดับ 52) ในปี 2559 และมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปี 2559 - 2564 จากคะแนน 3.86 คะแนน เป็น 5.02 คะแนน (อันดับ 46) ขณะที่ในปี 2565 ประเทศไทยมีผลการประเมินลดลงเล็กน้อย จาก 5.02 คะแนน (อันดับ 46) ในปี 2564 เป็น 4.97 คะแนน (อันดับ 50) ในปี 2565 ทั้งนี้พบว่า ประเทศไทยมีทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการสูงสุด ด้วยคะแนน 5.02 คะแนน (อันดับ 46) ในปี 2563-2564 และมีคะแนนน้อยที่สุด 3.38 คะแนน (อันดับ 53) ในปี 2558 (แผนภาพ 83)

แผนภาพ 83 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2556-2565

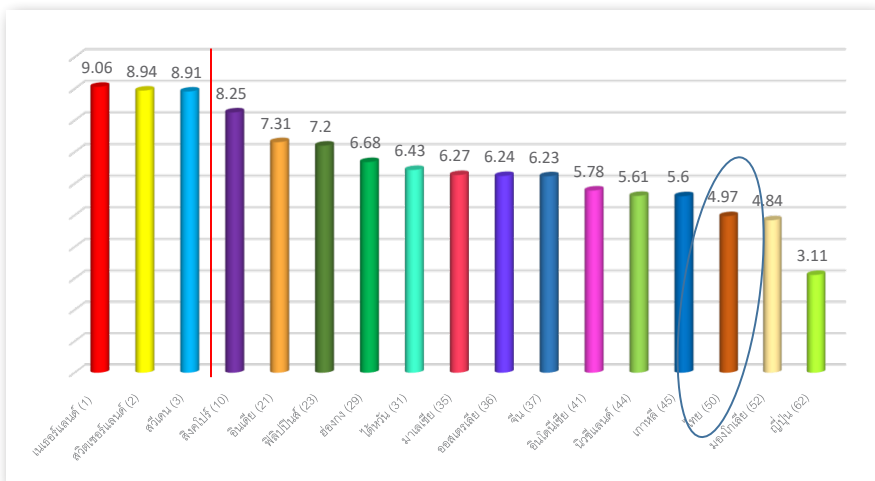

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2013-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ในอันดับ 50 มีคะแนนการประเมิน 4.97 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งได้คะแนนเกือบต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลียที่มีคะแนนการประเมิน 4.84 คะแนน (อันดับ 52) และญี่ปุ่น 3.11 คะแนน (อันดับ 62) โดยสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ 8.25 คะแนน (อันดับ 10) รองลงมา ได้แก่ อินเดีย 7.31 คะแนน (อันดับ 21) และฟิลิปปินส์ 7.20 คะแนน (อันดับ 23) ในขณะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์มีทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการมากที่สุด ด้วยคะแนน 9.06 คะแนน (อันดับ 1) รองลงมา คือ สวิตเซอร์แลนด์ 8.94 คะแนน (อันดับ 2) และสวีเดน 8.91 คะแนน (อันดับ 3) (แผนภาพ 84)

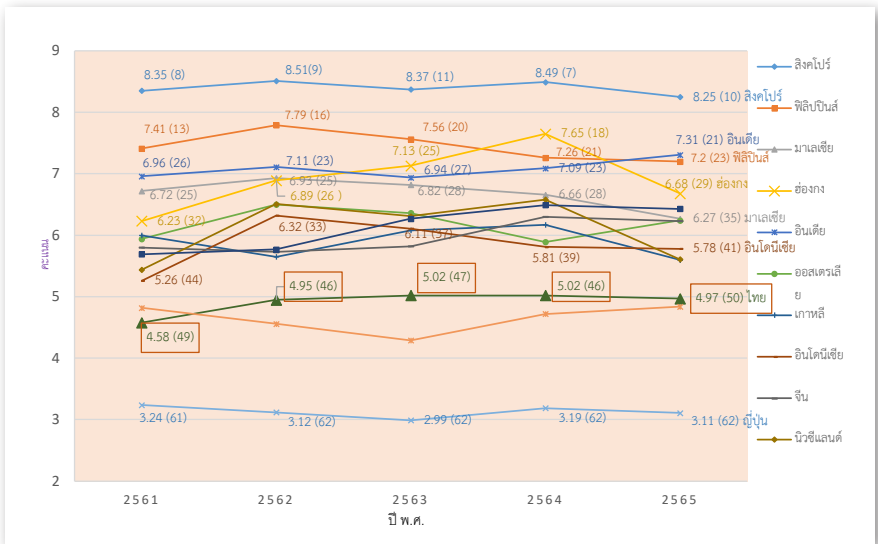
แผนภาพ 84 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 จากการสำรวจโดย IMD
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2561 - 2565 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2561 ที่ได้คะแนน 4.58 คะแนนเพิ่มเป็นคะแนน 4.97 คะแนน ในปี 2565 และมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่สิงคโปร์สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ได้ดีที่สุดที่สุดในภูมิภาคนี้ รองลงมาได้แก่ อินเดีย และฟิลิปปินส์ ขณะที่ญี่ปุ่นยังคงมีคะแนนในด้านนี้ต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 85)

แผนภาพ 85 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2561 - 2565

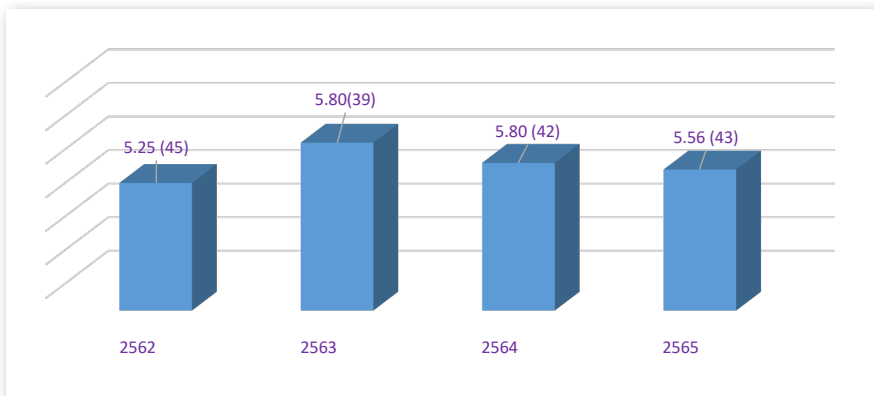
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 - 2022 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(4) การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

IMD ได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารเกี่ยวกับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตรงกับความต้องการในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่ง IMD ได้เพิ่มตัวชี้วัดนี้ในปี 2562 พบว่า ประเทศไทยมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ตรงกับความต้องการในการแข่งขันทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปี 2562-2564 จาก 5.25 คะแนน (อันดับ45) ในปี 2562 เป็น 5.80 คะแนน (อันดับ 42) ในปี 2564 ขณะที่ในปี 2565 ไทยมีผลการประเมินลดลงเล็กน้อยเป็น 0.24 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินในปี 2564 (แผนภาพ 86)

แผนภาพ 86 การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2562-2565

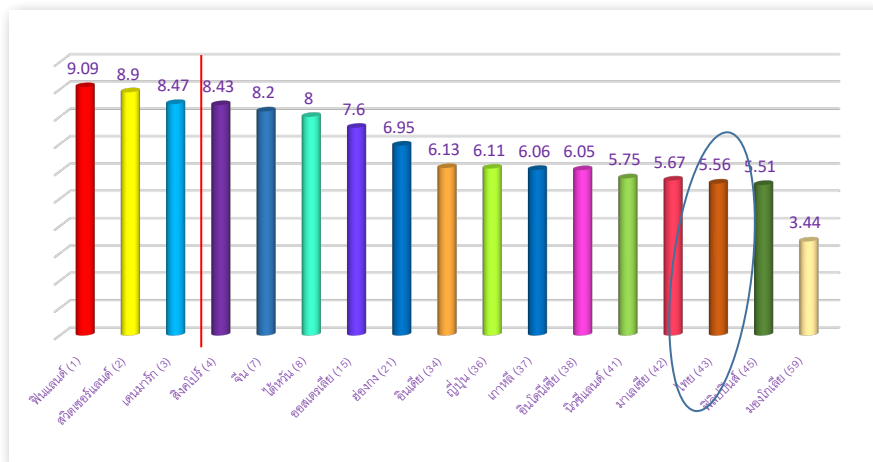

ที่มา : IMD.World Competitiveness Yearbook 2019-2022

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

ในปี 2562 IMD ได้เพิ่มตัวชี้วัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยการสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ มากน้อยเพียงใด จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 43 มีคะแนนการประเมิน 5.56 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งได้คะแนนเกือบต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นฟิลิปปินส์ที่มีคะแนนการประเมิน 5.51 คะแนน (อันดับ 45) และมองโกเลีย 3.44 คะแนน (อันดับ 59) โดยสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ 8.43 คะแนน (อันดับ 4) รองลงมา ได้แก่ จีน 8.20 คะแนน (อันดับ 7) และไต้หวัน 8.00 คะแนน (อันดับ 8) ในขณะที่ประเทศฟินแลนด์มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจมากที่สุด ด้วยคะแนน 9.09 คะแนน (อันดับ 1) รองลงมา คือ สวิตเซอร์แลนด์ 8.90 คะแนน (อันดับ 2) และเดนมาร์ก 8.47 คะแนน (อันดับ 3) (แผนภาพ 87)

แผนภาพ 87 การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2565

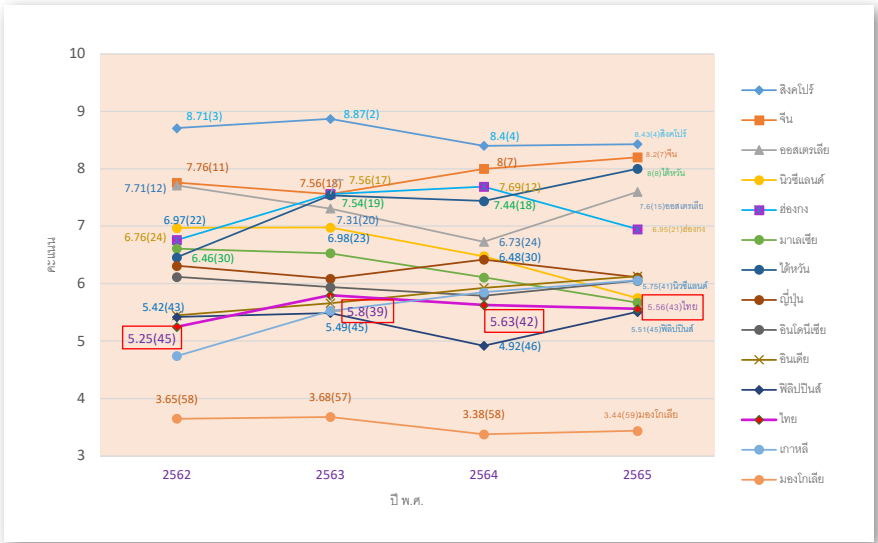

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2022 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2565

เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2562 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีผลการประเมินในด้านนี้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ ปี 2562 ที่ได้คะแนน 5.25 คะแนน เพิ่มเป็นคะแนน 5.56 คะแนน ในปี 2565 ขณะที่สิงคโปร์มีผลประเมินด้านนี้ได้ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ รองลงมาได้แก่ จีน และได้หวัน ขณะที่มองโกเลียยังคงมีคะแนนในด้านนี้ต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 88)

แผนภาพ 88 การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2562-2565

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2019 - 2022 จากการสำรวจโดย IMD
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

สรุป

4.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมไว้ในอันดับที่ 33 จาก 63 ประเทศ ลดลงจากปี 2564 ที่ได้อันดับที่ 28 ความสามารถในการแข่งขันจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัยที่ใช้ประเมิน พบว่า **ทั้ง 4 ปัจจัยมีอันดับลดลง** โดยมีปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจที่มีอันดับลดลงมากที่สุดถึง 24 อันดับเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา สำหรับปัจจัยหลักที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทยในปีนี้ได้แก่ ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพธุรกิจ (อันดับ 30) รองลงมาได้แก่ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ (อันดับ 31) และด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 34) ขณะที่ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 44) ถือเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งให้อันดับภาพรวมไม่ดีขึ้นมากนัก

ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 มีอันดับลดลง 13 อันดับ โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านการจ้างงาน ประกอบด้วย อัตราการว่างงานต่ำ และอัตราการจ้างงานสูง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยแล้ว จุดที่ยังเป็นจุดอ่อนคือ **ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ** ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดในเรื่อง การเติบโตของ GDP ที่แท้จริง และการเติบโตของ GDP ที่แท้จริงต่อประชากร ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย

สำหรับปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 มีอันดับลดลง 11 อันดับ โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนคือ ปัจจัยย่อยด้านนโยบายการคลัง ซึ่งประกอบด้วย การเก็บภาษี การบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่วนจุดอ่อนที่เป็นตัวจุดรั้งประสิทธิภาพภาครัฐ คือ ปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน และปัจจัยย่อยด้านฐานะทางการคลัง ซึ่งมีตัวชี้วัดในด้านงบประมาณของรัฐที่ขาดดุล รวมทั้งปัจจัยด้านกรอบการบริหารด้านสังคม ซึ่งมีตัวชี้วัดในด้านความมีเสถียรภาพของสื่อที่อยู่ในระดับต่ำ

ในปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ที่ 30 มีอันดับลดลง 9 อันดับ โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงานโดยเฉพาะด้านร้อยละของกำลังแรงงาน และปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องร้อยละของผู้ประกอบการในระยะธุรกิจเริ่มต้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดแข็งด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่เป็นตัวที่เป็นตัวจุดรั้งปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจคือ ปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภาพด้านแรงงาน และผลิตภาพในภาพรวม รวมทั้งปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยด้านความกลัวต่อความล้มเหลวในการเป็นผู้ประกอบการ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 มีอันดับลดลง 1 อันดับ โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ประกอบด้วย อัตราการพึงพิงของประชากรต่ำ และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย ด้านการลงทุนด้านการสื่อสารทางไกลโดยใช้เทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่เป็นตัวจุดรั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ยังเป็นเรื่องที่ต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนามาก และประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงในด้านการศึกษา ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนน้อยลง และอัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

4.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี 2565 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 53 จากทั้งหมด 63 ประเทศ โดยมีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ เมื่อเทียบกับปี 2564 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2561 – 2565 พบว่า ประเทศไทยได้อันดับ 56, 56, 55, 56 และ 53 ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาเป็น อันดับ 10 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีสมรรถนะดีกว่าเพียง 4 ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย อันดับ 55 อินโดนีเซีย อันดับ 58 อินเดีย อันดับ 59 และฟิลิปปินส์ อันดับ 60 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษา ลดลง จากอันดับที่ 52 ในปี 2555 ลดลงเป็น อันดับ 53 ในปี 2565 ลดลง 2 อันดับ แต่ประเทศไทยมีอันดับที่ดีขึ้นในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 19 ตัวชี้วัดเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการจัดอันดับด้านการศึกษาของประเทศไทยในปี 2565 เปรียบเทียบกับปี 2564 จำแนกตามแหล่งที่มาของตัวชี้วัด พบว่า กลุ่มตัวชี้วัดที่มาจากการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ (Hard data) จำนวน 15 ตัวชี้วัด มีอันดับดีขึ้น 12 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และมีอันดับลดลง 2 ตัวชี้วัด สำหรับกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (Survey data) จำนวน 4 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และมีอันดับลดลง 3 ตัวชี้วัด

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัดด้านการศึกษา 19 ตัวชี้วัด จำแนกตามวัตถุประสงค์ของ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และเปรียบเทียบข้อมูลผลการจัดอันดับกับประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 6 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่ม 1 งบประมาณด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด** ได้แก่ 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) พบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา

ร้อยละ 3.7 ของ GDP (อันดับ 49) ซึ่งเป็นการลงทุนทางการศึกษาเทียบกับ GDP ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีอันดับดีขึ้นถึง 10 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกประเทศไทยลงทุนด้านการศึกษากับ GDP อยู่ในอันดับ 7 ของภูมิภาคนี้ โดยมีนิวซีแลนด์ลงทุนทางการศึกษามากที่สุด ร้อยละ 5.9 ของ GDP และสิงคโปร์ลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุด ร้อยละ 2.6 ของ GDP

2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร จำนวน 279 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 56) ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีอันดับดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 10 ของภูมิภาคนี้ โดยมีออสเตรเลียมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากรมากที่สุด 3,057 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 6) และอินเดียมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากรน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ 97 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 61) และ 3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา จำนวน 1,294 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 53) ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นและมีอันดับดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก โดยมีสิงคโปร์มีงบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษามากที่สุดจำนวน 13,246 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 9) และฟิลิปปินส์มีงบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ จำนวน 377 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 62)

กลุ่มที่ 2 อัตราการเข้าเรียน จำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น จากอันดับ 61 (ร้อยละ 72.7) ในปี 2564 มาเป็นอันดับ 59 (ร้อยละ 77.5) ในปี 2565 ซึ่งต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 90 ขึ้นไป

กลุ่มที่ 3 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 14 : 1 (อันดับ 28) มีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ จากปี 2564 โดยมีแนวโน้มของอันดับที่ดีขึ้นจาก 10 ปีที่ผ่านมา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 23.59 : 1 (อันดับ 57) มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับจากปี 2564 แต่มีแนวโน้มของอันดับลดลงจาก 10 ปีที่ผ่านมา และยังคงอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายตลอด 5 ปีที่ผ่านมาเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดด้านการลดความเหลื่อมล้ำส่วนใหญ่มีอันดับดีขึ้น แต่ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ยังมีอันดับอันดับเกือบสุดท้าย ได้แก่ อัตราการเข้าเรียน ระดับมัธยมศึกษา และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 59 และ 57 ตามลำดับ ยกเว้น ตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา อันดับ 30 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีอันดับดีที่สุดในการศึกษา

ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 9 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น กลุ่ม 1 ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ผลการทดสอบ PISA (อันดับ 49) 2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ (อันดับ 48) ซึ่งประเทศไทยมีแนวโน้มของคะแนนลดลง และมีอันดับต่ำมาตลอด 10 ที่ผ่านมา โดยมีคะแนนต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 3) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ร้อยละ 6.2 (อันดับ 58) ซึ่งมีแนวโน้มของอันดับที่ลดลงตลอด 10 ปีที่ผ่านมา และมีอันดับเกือบสุดท้ายของการประเมินเช่นกัน

กลุ่มที่ 2 ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) **ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา** พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป 10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น แต่มีอันดับต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พิจารณาจากผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีอายุ 25-65 ปี พบว่าประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีแนวโน้มที่ลดลงจากร้อยละ 60.9 (อันดับ 23) ในปี 2558 เป็นร้อยละ 24.9 (อันดับ 48) ในปี 2565 3) ดัชนีมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นใหม่ ในปี 2562 พบว่า มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ แต่มีคะแนนลดลง จาก 5.10 (อันดับ 50) ปี 2562 เป็น 2.58 คะแนน

(อันดับ 47) ในปี 2565 4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) พบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มของอันดับที่ลดลงมีอันดับเกือบสุดท้ายของการประเมิน แต่มีแนวโน้มของคะแนนดีขึ้น จากร้อยละ 75 (อันดับ 56) ปี 2556 เป็นร้อยละ 83 (อันดับ 57) ปี 2565 5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งมีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น แต่มีอันดับลดลง ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา จาก 0.29 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 48) ปี 2556 เป็น 0.38 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 53) และ 6) จำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน มีแนวโน้มของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้นแต่มีอันดับลดลง ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา จาก 0.4 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 49) ปี 2556 เป็น จำนวน 0.49 คน ต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 54) ในปี 2565

จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดในด้านคุณภาพการศึกษายังไม่ดีมากนัก ทั้งการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานซึ่งเห็นได้จากผลการสอบด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป รวมทั้งคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะเห็นได้จาก ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาด้านมหาวิทยาลัย และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้น แต่ยังมีอันดับรั้งท้ายของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก

ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเป็นเลิศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษามีแนวโน้มของคะแนนดีขึ้น แต่มีอันดับลดลง จากคะแนนผลการประเมิน 4.96 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 38) ในปี 2556 เป็น 5.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 41) ในปี 2565 โดยมีสิงคโปร์มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ได้ 7.93 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 10) และมีมองโกเลียมีอันดับต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ คะแนน 3.12 จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 63) 2) การบริหาร

จัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ได้คะแนน 6.22 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 37) มีแนวโน้มของคะแนนและอันดับดีขึ้น จากปี 2556 ที่ได้ 5.52 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 38) โดยมีสิงคโปร์ มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ได้ 7.75 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 7)

3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ได้ 4.97 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 50) มีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้น แต่อันดับเท่าเดิม จากปี 2556 ที่ได้คะแนน 4.18 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 50) โดยมีสิงคโปร์ได้อันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ได้ 8.25 คะแนน (อันดับ 10) และ 4) การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ได้ 5.56 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 43) โดยมีอันดับและคะแนนดีขึ้นจากปี 2562 ที่ได้ 5.25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 45) โดยมีสิงคโปร์ได้อันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ที่ได้ 8.43 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 4) จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดด้านสร้างสมรรถนะเพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีแนวโน้มของค่าคะแนนและอันดับที่ดีขึ้น แต่มีอันดับที่ไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด โดยตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัดในกลุ่มนี้เป็นตัวชี้วัดที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารภาคธุรกิจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ถึงแม้ว่าในปีนี้ตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำนวน 12 ตัวชี้วัด จาก 19 ตัวชี้วัดมีอันดับและคะแนนที่ดีขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวโน้มที่ดีของระบบการศึกษาของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม อันดับส่วนใหญ่ยังอยู่ในอันดับที่ไม่เกินครึ่งของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศยังประสบกับปัญหาทั้งในด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านการยกระดับด้านคุณภาพการศึกษา สำหรับด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีแนวโน้มของคะแนนและอันดับ

ที่ดีขึ้น แต่ยังมีอันดับที่ไม่เกินครึ่งของประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด ดังนั้นประเทศไทยจึงถูกจัดอันดับอยู่ในกลุ่มระดับล่างที่มีอันดับไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด

อภิปราย

1. ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยหลัก ดังนี้

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ปี 2565 พบว่าประเทศไทยมีอันดับลดลง 5 อันดับ อยู่ในอันดับ 33 (จากอันดับ 28 ในปี 2564) มีผลคะแนนลดลงเป็น 68.67 คะแนน จาก 72.519 คะแนน ในปี 2564 ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนลดลง ประเทศไทยยังคงเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยปัจจัยหลักที่ IMD ใช้ในการจัดอันดับประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งทุกปัจจัยหลักมีอันดับลดลง โดยมีปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับลดลงมากที่สุด เมื่อพิจารณา 4 ปัจจัยหลัก มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับลดลง 13 อันดับ อยู่ในอันดับ 34 ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่น อินโดนีเซีย (อันดับ 42) นิวซีแลนด์ (อันดับ 47) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 53) และมองโกเลีย (อันดับ 61) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) ซึ่งอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ได้แก่ เกาหลี (อันดับ 6) ออสเตรเลีย (อันดับ 14) จีน (อันดับ 15) มาเลเซีย (อันดับ 16) นิวซีแลนด์ (อันดับ 17) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 19) อินเดีย (อันดับ 33) และฮ่องกง (อันดับ 39) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องอัตราการว่างงานต่ำและอัตราการจ้างงานสูงเป็นจุดแข็งในกลุ่มนี้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยแล้ว จุดที่ยังเป็น

จุดอ่อนคือ ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ (อันดับ 51) ซึ่งมีอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีอันดับดีกว่า ประเทศมองโกเลีย (อันดับ 62) เพียงประเทศเดียว ประกอบด้วยตัวชี้วัดในเรื่อง การเติบโตของ GDP ที่แท้จริง และการเติบโตของ GDP ที่แท้จริงต่อประชากร ซึ่งอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ และถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า อันดับในปัจจุบันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับลดลงมากที่สุดถึง 13 อันดับ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับการจัดอันดับด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจอยู่ใน 10 อันดับแรกของโลกมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงปี 2562-2564 กลับมีอันดับลดลงอย่างต่อเนื่องจนมาอยู่ในอันดับที่ 34 ในปี 2565 สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่ง เป็นผลกระทบมาจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา สำหรับปัจจัยที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากคือด้านการค้าระหว่างประเทศ ที่มีอันดับลดลง 16 อันดับ จากปี 2564 รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีอันดับลดลง 10 อันดับจากปี 2564 เช่นกัน

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย¹ ได้ดำเนินการวิเคราะห์เศรษฐกิจปี 2565 ก้าวแรกหลังมรสุมโควิด 19 พบว่า เศรษฐกิจโลกยังคงอยู่ในช่วงการฟื้นตัว แต่มีความเปราะบาง ปี 2565 จะยังคงเป็นปีของการฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 และมีแนวโน้มกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้นเป็นลำดับ เศรษฐกิจโลกอาจยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ และมีความเปราะบางในช่วงแรกของการฟื้นตัว โดยเฉพาะการรับมือกับการแพร่ระบาดของโควิด 19 เนื่องจากการกระจายวัคซีนในหลายประเทศยังทำได้ไม่ทั่วถึง แนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจแบ่งเป็น 2 กลุ่มชัดเจน กลุ่มแรก คือ กลุ่มประเทศที่เศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวดีต่อเนื่อง เนื่องจากสามารถเปิดเมืองและเปิดประเทศได้ก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว (Advanced Economies: AEs) เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ยุโรป และสิงคโปร์ที่มีอัตราการฉีดวัคซีนที่คืบหน้ามากกว่าชาติอื่น ๆ รวมถึง

¹ ส่องเศรษฐกิจปี 2565 ก้าวแรกหลังมรสุมโควิด 19 (bot.or.th) สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2565

มีการอัดฉีดเม็ดเงินมหาศาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงมีอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี ซึ่งอานิสงส์นี้ได้ส่งต่อมายังกลุ่มประเทศที่พึ่งพาการส่งออกสินค้า เช่น เม็กซิโก เวียดนาม ประกอบกับบางประเทศ เช่น ใต้หวันและเกาหลีใต้ ได้รับแรงสนับสนุนเพิ่มเติมจากวัฏจักรสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้น ตามกระแสโลกดิจิทัลและ work from home เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ส่งออกหลักในตลาดโลก

อีกกลุ่มคือ กลุ่มประเทศที่มีเศรษฐกิจที่เพิ่งฟื้นตัวได้หลังการทยอยเปิดเมืองและเปิดประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets: EMs) ที่การกระจายวัคซีนทำได้ช้ากว่าและพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวสูง เช่น กรีซ โปรตุเกส ไทย และมาเลเซีย โดยบางประเทศที่การท่องเที่ยวพึ่งพามากนักท่องเที่ยวเงินจะยังคงได้รับผลกระทบต่อเนื่องในปี 2565 จากการที่ประเทศจีนยังใช้นโยบายปิดประเทศตามนโยบายความอดทนต่อโควิด 19 เป็นศูนย์ (zero tolerance) ทำให้การฟื้นตัวของรายรับจากการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มนี้ยังกลับมาไม่เต็มที่

สำหรับ เศรษฐกิจไทยปี 2565 ก้าวแรกในโลกหลังโควิด 19 หากเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่ฟื้นตัวช้า เพราะมีสัดส่วนการท่องเที่ยวที่พึ่งพาภาคการท่องเที่ยวสูง พิชชจากโควิด 19 ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจซบเซามากกว่า 2 ปี แต่หลังจากที่ผ่านจุดต่ำสุดไปแล้วในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 ธนาคารแห่งประเทศไทย คาดว่าในปี 2565 นี้จะเป็นปีแรกที่เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างชัดเจน โดยมีอัตราการขยายตัวได้ราว 3.9% ปัจจัยสำคัญมาจากการได้รับวัคซีนซึ่งถือเป็นยาอุกขานานทำให้เศรษฐกิจในประเทศเริ่มกลับมาเดินเครื่องได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งถือเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้หลัก อย่างไรก็ตามข้างหน้าอาจไม่ราบรื่นนัก ยังมีอุปสรรคและความท้าทายอีกมาก จากทั้งในและต่างประเทศที่ไทยจะต้องเตรียมรับมือ

อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายของภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการช่วยพยุงเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ซึ่งเป็นการอัดฉีดเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในช่วงที่ต้องปิดประเทศเพื่อควบคุมการระบาด ทั้งนี้ จากภาพรวมเศรษฐกิจ ปี 2565 ที่ฟื้นตัว ทำให้ความจำเป็นของแรงกระตุ้นจากภาครัฐลดลงบ้างเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า โดยเหลือเพียงบางส่วนในภาคท่องเที่ยวและบริการเท่านั้นที่ยังไม่ฟื้นตัว และต้องการการประคับประคองจากภาครัฐต่อไปอีกระยะหนึ่ง ขณะเดียวกันความจำเป็นในการเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและการเร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยให้พร้อมสำหรับกระแสโลกอนาคตที่กำลังเกิดขึ้นก็จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งบางส่วนอาจต้องอาศัยการกระตุ้นจากภาครัฐด้วย

1.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ
มีอันดับลดลง 11 อันดับ อยู่ในอันดับ 31 ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่น อินโดนีเซีย (อันดับ 35) เกาหลี (อันดับ 36) มาเลเซีย (อันดับ 38) ญี่ปุ่น (อันดับ 39) อินเดีย (อันดับ 45) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 48) และมองโกเลีย (อันดับ 57) โดยมี ฮองกงอยู่ในอันดับ 2 ของโลก รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 4) และไต้หวัน (อันดับ 8) ตามลำดับ ทั้งนี้ ประเทศไทยมีจุดเด่นสำหรับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐคือ กลุ่มนโยบายการคลัง มีอันดับดีที่สุด (อันดับ 7) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่อัตราการเก็บภาษีความปลอดภัยทางสังคมของนายจ้าง (อันดับ 9) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 11) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 18) และด้านประสิทธิภาพการเก็บภาษีการบริโภค (อันดับ 11) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (อันดับ 17) และจีน (อันดับ 19)

สำหรับจุดอ่อนด้านประสิทธิภาพภาครัฐ คือ **ปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบ** ในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ โดยมีจุดอ่อนอยู่ที่ค่าใช้จ่ายเข้าช้อนซึ่งมีอันดับ รั้งท้าย (อันดับ 61) รองลงมา คือ ปัจจัยย่อยด้านฐานะการคลัง โดยมีตัวชี้วัด ในด้านงบประมาณของรัฐบาลที่ขาดดุล (อันดับ 59) รวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการอบ การบริหารด้านสังคม โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในด้านความมีเสถียรภาพของสื่อ (อันดับ 55)

1.3 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ มีอันดับลดลง 9 อันดับ อยู่ในอันดับ 30 ซึ่งไทยยังมีอันดับดีกว่า อินโดนีเซีย (อันดับ 31) เกาหลี (อันดับ 33) นิวซีแลนด์ (อันดับ 36) มาเลเซีย (อันดับ 38) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 39) ญี่ปุ่น (อันดับ 51) และมองโกเลีย (อันดับ 61) ในขณะที่ ใต้หวัน (อันดับ 6) ฮองกง (อันดับ 7) สิงคโปร์ (อันดับ 9) จีน (อันดับ 15) อินเดีย (อันดับ 23) และออสเตรเลีย (อันดับ 26) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศไทย สำหรับประเทศไทย ยังคงรักษาจุดแข็งอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 13) โดยมีเกณฑ์ชี้วัด ในเรื่องร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) และปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการ (อันดับ 22) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องร้อยละของผู้ประกอบการในระยะธุรกิจ เริ่มต้น (อันดับ 7)

สำหรับจุดอ่อนอยู่ในปัจจัยด้านกลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 47) ซึ่งมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 56) ผลิตภาพ ในภาพรวม (อันดับ 57) ประสิทธิภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่ได้มาตรฐานระดับสากล (อันดับ 50) รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือ ดิจิทัลเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท (อันดับ 38) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลซึ่งจะช่วยให้ความสามารถ ในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งปัจจัย ด้านการบริหารจัดการ (อันดับ 21) ซึ่งมีตัวชี้วัดด้านความกลัวต่อความล้มเหลว ในการเป็นผู้ประกอบการ (อันดับ 50)

นอกจากนี้ การเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นตัวเร่งที่สำคัญที่ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการทำงานมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด ผลของวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ ส่งผลให้บางธุรกิจลดขนาด ยุบหน่วยงาน ย้ายคน และมีแนวโน้มของการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพซึ่งส่งผลต่อการลดใช้คน ประกอบกับแนวโน้มของโลกที่เปลี่ยนแปลงมีการนำเทคโนโลยีโดยเฉพาะหุ่นยนต์ ระบบการทำงานอัตโนมัติ อินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง ปัญญาประดิษฐ์ และการเรียนรู้ของเครื่องจักรมาใช้ในการทำงานแทนที่แรงงานมนุษย์ ยังเป็นเหตุให้ความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละอาชีพเพิ่มขึ้นหรือลดลง ส่งผลให้บางอาชีพอาจหายไป ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆขึ้น²

The Future of Jobs Report 2020 ได้รายงานถึงสัดส่วนของระบบอัตโนมัติ (Automation) ว่า ในปี 2025 สัดส่วนของระบบอัตโนมัติในการทำงานจะเพิ่มมากขึ้น งานเดิมที่ใช้แรงงานคนจะหายไปและถูกทดแทนด้วยเครื่องจักรและเทคโนโลยีคิดเป็นร้อยละ 47 ของงาน จากเดิมในปี 2020 ที่ระบบอัตโนมัติเข้ามามีบทบาทในงานที่ร้อยละ 33 ทั้งนี้ WEF ได้คาดการณ์ถึงตำแหน่งงานในอีก 5 ปีข้างหน้าว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ตำแหน่งงานใหม่จะเกิดขึ้นและตำแหน่งงานเดิมจะถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรและอัลกอริทึม สัดส่วนการแบ่งงานระหว่างมนุษย์และเครื่องจักรถูกปรับเปลี่ยน 10 อาชีพเก่าจะหายไป และงานกว่า 85 ล้านตำแหน่งทั่วโลกจะถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ ในขณะที่อาชีพใหม่ 10 อาชีพ ก็จะก่อให้เกิดตำแหน่งงานใหม่ราว 97 ล้านตำแหน่ง ซึ่งเป็นตำแหน่งงานที่ถูกปรับให้เข้ากับการแบ่งงานระหว่างมนุษย์เครื่องจักร และอัลกอริทึมมากขึ้น ทั้งนี้ 10 อาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นส่วนใหญ่

² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.ทักษะที่จำเป็นในอนาคต Future skill เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม หน้า 2

ล้วนเป็นกำลังแรงงานด้านดิจิทัล ดังนี้ 1) นักวิเคราะห์ข้อมูลและนักวิทยาศาสตร์ (Data Analysts and Scientists) 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของจักรกล และปัญญาประดิษฐ์ (AI and Machine Learning Specialists) 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Specialists) 4) นักการตลาดทางด้านการดิจิทัลและผู้เชี่ยวชาญการวางกลยุทธ์ (Digital Marketing and Strategy Specialist) 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการอัตโนมัติ (Process Automation Specialists) 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Professional) 7) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนผ่านดิจิทัล (Digital Transformation Specialists) 8) นักวิเคราะห์ความปลอดภัยของข้อมูล (Information Security Analysts) 9) นักพัฒนาซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชัน (Software and Applications Developers) 10) ผู้เชี่ยวชาญด้าน Internet of Things (Internet of Things Specialists)

ดังนั้น สิ่งสำคัญสำหรับการเตรียมตัวสำหรับงานในอนาคต คือ การทบทวนทักษะและเพิ่มทักษะ (Re-skill & Up-skill) กล่าวคือ การทบทวนทักษะเป็นการเรียนสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ขณะที่การเพิ่มทักษะเป็นการทำให้ความรู้ที่มีความทันสมัยและทำให้ทักษะที่มีแข็งแกร่ง รวมทั้งการเปลี่ยนทักษะ (change skill) และเปลี่ยนมุมมองความคิด (Change mindset) เพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังเกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากเช่นเดียวกัน³ เนื่องจากการยกระดับผลิตภาพของแรงงานจำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สถานประกอบการและตัวแรงงานเองจะต้องมีความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับลักษณะงานของตนเองได้⁴

³ สรุปลผลการประชุมทางวิชาการเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายทางการศึกษา (OEC forum) ครั้งที่ 3 เรื่อง ยกกำลังสองสมรรถนะการศึกษาของประเทศผ่านมุมมองดัชนีชี้วัดความสามารถทางการศึกษานานาชาติ วันที่ 30 กรกฎาคม 2563 หน้า 5

⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.การศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน. 2562 หน้า42

สำหรับด้านผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 56) ของไทย ยังคงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการการจัดอันดับของสถาบัน WEF ในด้านทักษะของกำลังแรงงาน พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 73 ของโลก อยู่ในอันดับ 6 ของอาเซียนมีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา โดยมีสิงคโปร์เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ สำหรับด้านทักษะกำลังแรงงานในปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยมีทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา อยู่ในอันดับ 6 ของภูมิภาคอาเซียน มีอันดับดีกว่าเพียง ลาว เวียดนาม และกัมพูชา โดยมีสิงคโปร์มาเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ประกอบด้วย การเตรียมความรู้และทักษะที่ตอบโจทย์ความต้องการ ทั้งในด้านพื้นฐานและด้านเฉพาะเจาะจงที่จำเป็นตามสาขาวิชา ให้แก่ประชากรวัยศึกษาก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการพัฒนาประชากรวัยแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน ด้านการเพิ่มทักษะ (Up-skilling) และเสริมทักษะใหม่ (Re-skilling) อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับมาตรฐานแรงงานและสนับสนุนให้สามารถทำงานในตลาดได้ยาวนานที่สุด⁵

1.4 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ผลการจัดอันดับของไทยในด้านนี้ยังคงต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องถึง เนื่องจากมีอันดับต่ำที่สุดในทุกปัจจัยหลัก โดยมีอันดับลดลง 1 อันดับ อยู่ในอันดับ 44 ซึ่งมีอันดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 12) รองลงมาคือ ใต้หวัน (อันดับ 13) ฮองกง (อันดับ 14) เกาหลี (อันดับ 16) ออสเตรเลีย (อันดับ 19) จีน (อันดับ 21) ญี่ปุ่น (อันดับ 22) นิวซีแลนด์ (อันดับ 29) และมาเลเซีย (อันดับ 37) อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยย่อย 3 ด้านที่ปรับตัวดีขึ้น

5 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ทักษะที่จำเป็นในอนาคต Future skill เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม. หน้า 13

ได้แก่ 1) ด้านสาธารณสุขพบโรคพื้นฐานอันดับดีขึ้น 2 อันดับ เป็นอันดับ 22 (อันดับ 24 ปี 2564) 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี อันดับดีขึ้น 3 อันดับ เป็นอันดับ 34 (อันดับ 37 ปี 2564) และ 3) ด้านการศึกษา มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ เป็นอันดับ 53 (อันดับ 56 ปี 2564) สำหรับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ มีอันดับเท่าเดิม อันดับ 38 โดยมี **1 ปัจจัยย่อยที่มีอันดับลดลง ได้แก่ ด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม** มีอันดับลดลง 1 อันดับ เป็น อันดับ 51 (อันดับ 49 ปี 2564)

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2565 มีอันดับลดลง 5 อันดับ (อันดับ 33 จาก 63 ประเทศที่เข้าร่วมการประเมิน) พบว่า ทั้ง 4 ปัจจัยหลักมีอันดับลดลง โดยมีปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ มีอันดับดีที่สุด (อันดับ 30) รองลงมาได้แก่ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ (อันดับ 31) ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 34) และด้านโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 44) อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาวมีอันดับต่ำที่สุดใน 4 ปัจจัยหลักที่ IMD ใช้ในการประเมินการจัดอันดับ แต่มีแนวโน้มของอันดับที่ดีขึ้น ทั้งอันดับความสามารถด้านสาธารณสุขพบโรคพื้นฐานก็มีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ เป็นอันดับ 22 (อันดับ 24 ปี 2564) ซึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรม และอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ เป็นอันดับ 34 (อันดับ 37 ปี 2564) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนประเทศ เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งอันดับด้านการศึกษาที่มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ เป็นอันดับ 53 (อันดับ 56 ปี 2564) ซึ่งเป็นอันดับที่ดีที่สุดในรอบ 5 ปีที่มา แต่ยังคงเป็นอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการประเมิน สำหรับปัจจัยด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมมีอันดับลดลง 1 อันดับ เป็น อันดับ 51 (อันดับ 49 ปี 2564) จะเห็นได้อย่างประจักษ์ที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาทางด้านสังคม ทั้งด้านการศึกษา และสาธารณสุข ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาและยกระดับ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ และด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ อันจะส่งผลต่อด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และสมรรถนะเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้ IMD ได้วิเคราะห์ถึงประเด็นความท้าทายของประเทศไทย⁶ ที่ควรดำเนินการในปี 2565 ได้แก่ การฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจให้มีชีวิตชีวา การเพิ่มความยืดหยุ่นของภาครัฐ การปรับปรุงการร่วมตัวทางสังคม การขับเคลื่อนและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านดิจิทัล และการจัดการที่มุ่งสร้างผู้มีความสามารถในอนาคต ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ประเทศไทยควรพัฒนาเพื่อให้สามารถยกระดับประเทศให้เท่าทันกับสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

ในภาพรวมประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 53 โดยมีอันดับดีขึ้น 3 อันดับจากปีที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 19 ตัวชี้วัด แบ่งได้เป็นตัวชี้วัดที่ได้จากรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ (Hard data) จำนวน 15 ตัวชี้วัด มีอันดับดีขึ้น 12 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และมีอันดับลดลง 2 ตัวชี้วัด กลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (Survey data) จำนวน 4 ตัวชี้วัด มีอันดับเท่าเดิม 1 ตัวชี้วัด และลดลง 3 ตัวชี้วัด

⁶ World Competitiveness Yearbook 2022 หน้า 282

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัด 19 ตัวชี้วัดจำแนกตามวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (Equity in Education) เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา เมื่อพิจารณาจาก กลุ่มตัวชี้วัดด้านงบประมาณด้านการศึกษา ได้แก่ 1) งบประมาณด้านการศึกษา ต่อ GDP 2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร 3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาพบว่า งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่ลดลงถึงแม้ว่าปี 2565 จะมีอันดับเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึง 10 อันดับก็ตาม ขณะที่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร และงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ตัวชี้วัดกลุ่มงบประมาณด้านการศึกษายังคงมีอันดับรั้งท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาพิจารณาได้จาก 2 แหล่ง⁷ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำจากสภาพทางสังคมไทย และความเหลื่อมล้ำจากการจัดการศึกษาชาติ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ อาทิ การจัดสรรงบประมาณและกำลังคนทางการศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กในเขตยากจนโดยเฉพาะในชนบทจะได้รับงบประมาณน้อยกว่า มีครูอาจารย์ต่ามวุฒิน้อยกว่า ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น แม้เด็กจะเข้าถึงการศึกษามากขึ้น แต่ผลการเรียนซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จกลับต่ำลง รวมทั้งการจัดสรรอัตราครูและบุคลากรทางการศึกษา: ปัญหาขาดแคลนครูในบางพื้นที่ เช่น ชนบทห่างไกล และครูเกินในบางพื้นที่ รวมทั้งครูเกษียณและลาออกก่อนเกษียณ แต่ได้รับการจัดสรรอัตราทดแทนไม่เป็นไปตามจำนวนที่หายไป อัตราครูขาดแคลนมาก ได้แก่ ครูที่จบด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา (ในระบบ). พริกหวานกราฟฟิค. กันยายน 2564 หน้า 27

ทำให้โรงเรียนต้องใช้ครูที่จบไม่ตรงวุฒิทำการสอนโดยเฉพาะโรงเรียนเขตยากจนที่ขาดครูทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2565 IMD 2022 ใช้ฐานข้อมูลปี 2020 เป็นหลักในการคำนวณ พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 3.7 ของ GDP (อันดับ 49) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า สิงคโปร์ ซึ่งมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษานักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาอยู่ในอันดับ 9 ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก แต่ประเทศไทยกลับมีคุณภาพทางการศึกษาที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ที่มีอันดับด้านการศึกษาอยู่อันดับ 6 ของโลก ขณะที่ไทยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 53 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การบริหารและการจัดการงบประมาณด้านการศึกษาของไทยยังไม่สอดคล้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากนัก นอกจากนี้ ประเทศจีนซึ่งมีผลการจัดอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 28 ของโลก ซึ่งมีอันดับดีกว่าไทย แต่พบว่า จีนมีการลงทุนด้านการศึกษา ร้อยละ 3.6 ต่อ GDP (อันดับ 52) ซึ่งน้อยกว่าไทย แต่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษานักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาสูงกว่าประเทศไทย และมีผลการจัดอันดับด้านคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ และจีน ซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่มีรายได้ต่อหัวประชากรต่างกัน กล่าวคือ สิงคโปร์อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่จีนอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่ำกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ เช่นเดียวกับประเทศไทย

ขณะที่สวีเดนและเดนมาร์กซึ่งเป็นประเทศที่มีผลการจัดอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 1 ของโลก มีการลงทุนด้านการศึกษา ร้อยละ 5.7 ของ GDP อยู่ในอันดับ 19 สำหรับงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษานักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษาอยู่ในอันดับ 2 ของโลก รวมทั้งผลการจัดอันดับของกลุ่มตัวชี้วัดที่ได้จากการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจซึ่งเป็นผู้ที่ใช้บัณฑิต

ที่จบการศึกษาโดยตรง พบว่า อยู่ในอันดับ 1 และอันดับ 2 ของโลกเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงการลงทุนทางการศึกษาส่งถึงตัวผู้เรียนและสะท้อนถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่มีผลการจัดอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 1 ถึง 10 ของประเทศที่เข้าร่วมการประเมินการจัดอันดับ แต่การลงทุนด้านการศึกษา ไม่ได้อยู่ในอันดับต้นๆ ขณะที่งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร และงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวทุกระดับการศึกษา อยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศที่เข้าร่วมการประเมิน แสดงให้เห็นว่าการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการงบประมาณด้านการศึกษาที่ส่งตรงถึงผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ สำหรับประเทศไทย พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามจำนวนผู้เรียน ผ่านการอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการเรียนฟรี) ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานด้านนโยบายได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ประเด็น “ความเพียงพอ” ของการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ประกอบการจัดทำข้อเสนอการปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวฯ ภายใต้โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งไม่ได้ปรับมากกว่า 10 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยวิเคราะห์เชิงลึกใน 5 รายการค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ค่าหนังสือเรียน 4) ค่าเครื่องแบบ และ 5) ค่าอุปกรณ์การเรียนของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกระดับทุกสังกัด และได้จัดทำข้อเสนอปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย 4 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่าเครื่องแบบ เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของสถานศึกษาและผู้เรียน/ผู้ปกครอง สอดคล้องราคาปัจจุบัน และเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 โดยให้ทยอยปรับเพิ่มต่อเนื่องในระยะเวลา 4 ปี เพื่อกระจายภาระงบประมาณ สำหรับเหตุผลความจำเป็นในการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ คือ เงินอุดหนุนคงอัตราเดิมกว่า 10 ปี ราคาสินค้าและบริหารเพิ่มสูงขึ้น และสถานการศึกษาและบริบทเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง ผู้เรียน/ผู้ปกครองรับภาระส่วนต่าง อัตราเงินอุดหนุน พ.ศ.2553-2565 ไม่เพียงพอไม่สอดคล้อง รวมทั้งบริบทแตกต่างกันมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งนี้ ประโยชน์ที่โรงเรียน ผู้ปกครอง/ผู้เรียนได้รับ คือ อัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่สะท้อนค่าใช้จ่ายจริงในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับได้อย่างเหมาะสมแท้จริง เพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาคของผู้เรียน และแบ่งเบาภาระรายจ่ายของผู้เรียน/ผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษารายงานการจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน⁸ พบว่า อัตราการอุดหนุนรายหัวที่รัฐอุดหนุนโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นค่าจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีอัตราเท่ากันสำหรับโรงเรียนทุกขนาด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนต้นทุนการจัดการที่แท้จริงที่มีความหลากหลายตามขนาดได้ ทั้งนี้ แนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เป็นการอุดหนุนโรงเรียนยังขาดความเป็นธรรม เนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรให้ส่วนใหญ่ใช้ไปกับการจัดสรรแบบเท่าเทียมกัน หรือเน้นที่กระจายให้ทั่วถึงเพื่อเน้นความเป็นธรรมในแนวนอน ส่วนงบประมาณที่เหลือเพื่อจัดสรรให้แก่นักเรียนที่ยากจน นักเรียนพิการเรียนรวม หรือนักเรียนด้อยโอกาสยังมีสัดส่วนน้อย ประกอบกับการขาดระบบ

⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.การจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน.(เอกสารอัดสำเนา. กันยายน.60.หน้า89 ,หน้า97

การกำกับดูแล และระบบสารสนเทศด้านการเงินที่ดีของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนยังขาดความพร้อมในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้การลงบันทึกรายรับและรายการใช้จ่ายคลาดเคลื่อน และมีการใช้จ่ายที่ล่าช้ากว่าที่ควร ซึ่งความล่าช้าในการใช้จ่ายในการจัดซื้อหนังสือ หรือการช่วยเหลือนักเรียนยากจน ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อีกด้วย รวมทั้งการใช้จ่ายงบประมาณการศึกษาในภาพรวมสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่สัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษากล่าวคือ งบประมาณที่ใช้ไปเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปี ขณะที่จำนวนนักเรียนลดลง ทำให้ต้นทุนต่อหัวในการผลิตบริการสูงขึ้น ขณะที่คุณภาพการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ได้เพิ่มมากขึ้นในทิศทางเดียวกัน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็ผลคะแนนทดสอบระดับประเทศ หรือผลการทดสอบเทียบกับนานาชาติ

สำหรับกลุ่มตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครู พบว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษาของประเทศไทยจากการประเมินของ IMD มีแนวโน้มดีขึ้นจาก 10 ปีที่ผ่านมา และเป็นตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทย ขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย มีแนวโน้มลดลง และเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ครูผู้สอน 1 คน ระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนไม่เกิน 15 คน เมื่อพิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษาของสิงคโปร์มีจำนวนใกล้เคียงกับประเทศไทย โดยครู 1 คน รับภาระนักเรียนไม่เกิน 14 คน แต่สิงคโปร์กลับมีผลการจัดอันดับด้านคุณภาพการศึกษาดีกว่าไทยอยู่มาก เช่นเดียวกับ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ที่ครู 1 คน รับภาระนักเรียนระดับประถมศึกษา ไม่เกิน 17 คน แต่กลับมีผลการจัดอันดับด้านคุณภาพการศึกษาดีกว่าไทยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากรายงานจำนวนครูต่อนักเรียนในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และมีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน เป็นจำนวนมาก ทำให้มีจำนวนครูน้อย แต่มีครูไม่ครบทุกสาขาวิชา จำเป็นต้องให้ครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเฉพาะ การขาดแคลนครู

ที่โรงเรียนขนาดเล็กในท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบและสัดส่วนในการผลิตครูที่ขาดแคลนในระดับวิกฤตในขณะนี้ จึงเป็นครูที่มีสมรรถนะความเป็นครูที่สามารถปรับตัวสอนวิชาต่างๆได้ตามความจำเป็น ตลอดจนมีความเป็นครูที่สามารถดูแลเด็กนักเรียนให้มีการพัฒนาได้ตามความถนัด ไม่ใช่การกำกับให้เกิดความรู้ตามหลักสูตรเนื้อหาสาระวิชาการเท่านั้น⁹ ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบัน รวมทั้งจากผลจากการศึกษาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับอำเภอของประเทศไทย พบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในลำดับที่ต่ำกว่าภูมิภาคอื่นของประเทศ และต่ำกว่าพื้นที่ที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนของประเทศ¹⁰ แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยได้ เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัด ซึ่ง IMD ได้นำเสนอ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 – 17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2565 ร้อยละ 77.5 (อันดับ 65) ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่ส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าวร้อยละ 90 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ระหว่างปี 2556 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีขึ้น ปี 2556-2560 จากร้อยละ 72.2 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 83.6 ในปี 2560 และลดลงในช่วงปี 2560-2564 เป็นร้อยละ 72.7 ในปี 2564 และมีอันดับดีขึ้นในปีนี้เป็น ร้อยละ 77.5 เมื่อพิจารณาแนวโน้มประเทศไทยในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า เกือบทุกประเทศ

⁹ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.ปฏิรูปการศึกษาไทย.(เอกสารอัตรสำเนา) หน้า 32

¹⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย.พริกหวานกราฟฟิค.มีนาคม 2560 หน้า 32.

มีแนวโน้มที่ดีขึ้น และประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่ส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าวร้อยละ 90 ขึ้นไป สำหรับประเทศที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงสุดในปี 2565 ได้แก่ โปรตุเกสร้อยละ 99.8 (อันดับ 1) รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ ร้อยละ 99.7 (อันดับ 2) และนิวซีแลนด์ ร้อยละ 99.4 (อันดับ 3)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของไทย โดยพิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนจากตัวชี้วัดจากการประเมินของ IMD ปี 2022 นั้น มีแนวโน้มที่ดีในบางประเด็น แต่ยังไม่ดีมากนักเมื่อเทียบกับประเทศที่มีอันดับการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังสร้างโอกาสทางการศึกษาได้ไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายมากนัก และมีความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ซึ่งจะพบปัญหาที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการด้อยโอกาสเนื่องจากปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองของเด็ก และการเข้าไม่ถึงบริการทางการศึกษาที่ตั้งของโรงเรียน แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อสะท้อนภาพการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างแท้จริง คือ **การมีข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกคน ซึ่งข้อมูลต้องสะท้อนความเป็นจริงได้ตามบริบทพื้นที่** รวมถึงการมีระบบเครือข่ายกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงได้เช่นกัน นอกจากนี้ การลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐส่วนกลางจะเป็นกิจกรรมประเภทการจัดการศึกษาที่เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรมากที่สุด และยิ่งขาดการมีส่วนร่วมในการลงทุนจากภาคส่วนอื่น ประกอบกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป ทำให้รัฐบริหารจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า ซึ่งในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่มีความแตกต่างกัน และมีความยากง่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เหมือนกัน และยิ่งขาดการมีส่วนร่วมในการลงทุนจากภาคส่วนอื่น ประกอบกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป ทำให้รัฐบริหารจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า

2.2 ด้านการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการทดสอบ PISA ในปี 2565 นั้น IMD ได้จัดอันดับจากผลการทดสอบ PISA 2018 ของ OECD (ปี 2561) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 15 ปี ที่พยายามสะท้อนภาพรวมของทั้งประเทศ พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 49 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD และต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีคะแนนดีกว่าเพียง 2 ประเทศ คืออินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในขณะที่จีนได้อันดับ 1 รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ อันดับ 2 และฮ่องกงอันดับ 3 ตามลำดับ

จากรายงานผลการประเมินโครงการ PISA 2018¹¹ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487) คณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ PISA 2015 พบว่า ด้านการอ่านมีคะแนนลดลง 16 คะแนน ส่วนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีคะแนนเพิ่มขึ้น 3 คะแนน และ 4 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งในการทดสอบทางสถิติถือว่าคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับรอบการประเมินที่ผ่านมา เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผลการประเมินด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ OECD ได้แบ่งระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละด้านเป็น 6 ระดับ โดยระดับ 2 ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้ พบว่า ในด้านการอ่าน ประเทศไทยมีนักเรียนที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ประมาณ 40 % ขณะที่ค่าเฉลี่ย OECD มีนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป 77% สำหรับด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นักเรียนไทยที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป มีประมาณ 47 % และ 56%

¹¹ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล.(เอกสารอัดสำเนา).หน้า 1-2

ตามลำดับ ขณะที่ค่าเฉลี่ย OECD มีนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ด้านคณิตศาสตร์ 76% และวิทยาศาสตร์ 78%) กล่าวคือ นักเรียนไทยมีความรู้ในทุกด้านต่ำกว่าระดับพื้นฐานที่ใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริง ถึงแม้ว่าในด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นั้น จะมีนักเรียนไทยที่มีความสามารถระดับสูง (ระดับ 5 และ 6) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับ PISA 2015 ก็ตาม

ในปี 2563 IMD ได้เพิ่มตัวชี้วัดร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการอ่านที่ไม่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่ง IMD ได้นำข้อมูลจากผลการทดสอบ PISA 2018 ของ OECD ซึ่ง OECD ได้แบ่งระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละด้าน เป็น 6 ระดับ จากระดับ 1 (ต่ำสุด) จนถึงระดับ 6 (สูงสุด) และกำหนดให้ระดับ 2 ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้ผลของการประเมินของ IMD ในปี 2565 พบว่า ประเทศไทยมีผลของการจัดอันดับตัวชี้วัดร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ไม่อยู่อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 31.2 (อันดับ 48) มีอันดับดีกว่าเพียง อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ โดยมี จีน ร้อยละ 94 อยู่ในอันดับ 1 รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ ร้อยละ 85.5 (อันดับ 2) และฮ่องกง ร้อยละ 82.2 อันดับ 4 ตามลำดับ

ในขณะที่ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้มีอันดับลดลงจากร้อยละ 5.9 (อันดับ 47) ในปี 2556 เป็นร้อยละ 6.2 (อันดับ 58) ในปี 2565 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มการไม่รู้หนังสือลดลง โดยมี ประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียง ร้อยละ 1 และยังคงอันดับ 1 มาโดยตลอด อย่างไรก็ตามจากผลการจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี 2562 ที่ได้จัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 ประจำปี 2562 พบว่า การสอนทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณของไทย อยู่ในอันดับ 89

ได้คะแนน 3.2 จากคะแนนเต็ม 7 อยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคเอเชีย โดยมีอันดับดีกว่าเพียง 1 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม¹²

นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ มีอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนอยู่ในอันดับ 1 มาโดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของสิงคโปร์ตระหนักว่าภาษาและการอ่านเป็นวิชาแรกที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ถัดมาคือวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เบื้องต้น โดยเน้นการฝึกการคิด การเข้าใจอย่างเป็นเหตุผลเชื่อมโยงและเป็นระบบ การเน้น 3 วิชาี้ในชั้นประถมศึกษา โดยพยายามวิจัย ค้นคว้า ทาวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย สนุกกับการเรียน ผลิตรครูที่สอนใน 3 ด้านนี้ได้อย่างดีผลดีอย่างพอเพียง ทำให้นักเรียนสิงคโปร์ได้รับการปูพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง¹³

จะเห็นได้ว่า ผลการประเมิน PISA สามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาของประเทศในภาพรวม พบว่า ประเทศไทยยังคงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD ในทุกทักษะ และร้อยละของนักเรียนไทยที่มีสมรรถนะที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าระดับมาตรฐาน (ระดับ 2) ในทุกทักษะ ถึงแม้ว่า โรงเรียนแต่ละโรงที่เข้าสอบ PISA จะไม่ทราบระดับคะแนนของนักเรียนตนเอง แต่สามารถจำแนกตามกลุ่มโรงเรียนได้ พบว่า กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์และกลุ่มโรงเรียนสาธิตจะมีคะแนนสูงโดดเด่นจากคะแนนเฉลี่ยและกลุ่มอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งมีช่องว่างระหว่างความแตกต่างของคะแนนนักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำที่กว้างมาก หากสามารถสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึง ประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้

¹² <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2019>
สืบค้น วันที่ 21 พฤศจิกายน 64

¹³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.พิมพ์ดีการพิมพ์.2559.หน้า112

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการทดสอบ PISA โดยสถานศึกษาได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล/ข้อสอบ PISA ให้กับนักเรียน มีการดำเนินการซ้อมสอบนักเรียน มีการฝึกนักเรียนให้คุ้นเคยกับระบบการสอบผ่านคอมพิวเตอร์/เว็บไซต์ มีการนิเทศการเรียนการสอนครู เรื่อง PLC ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้พัฒนาการสอบ PISA มีการจัดอบรมพัฒนาครูในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นทุกวิชาไม่ใช่แค่วิชาที่ใช้สอบ PISA และมีการสอดแทรกข้อสอบ รวมถึงมีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วย นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังได้พัฒนาระบบข้อสอบออนไลน์ “PISA Style” ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในการสร้างคลังข้อสอบและวัดสมรรถนะแบบออนไลน์ ด้านการรู้เรื่องอิงตามแนว PISA ที่เสมือนจริงทั้งรูปแบบข้อสอบและเวลาในการสอบ และยังได้ร่วมมือกับสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในการจัดทำแบบฝึกและคู่มือการใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินของ PISA อีกด้วย

ทั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา¹⁴ ได้แก่ 1) ทรัพยากรบุคคล ซึ่งหมายถึง ครู ควรให้ครูที่เก่งสอนนักเรียนอ่อน ปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูแสดงความสนใจกับการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน และช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการเรียน ครูสามารถสะท้อนความเห็นให้นักเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ (Facilitator) ให้นักเรียนพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ 2) ทรัพยากรการเรียน รัฐควรให้ความสำคัญของการใช้งบประมาณ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม นักเรียนด้อยเปรียบได้รับการจัดสรรอย่างทัดเทียม จัดสรรทรัพยากร ICT ให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้มากขึ้น 3) เวลาเรียน

¹⁴ สรุปการนำเสนอผลการประเมิน PISA การชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2565

ควรเน้นการเรียนภาษาแม่เป็นสำคัญ โดยจัดให้มีเวลาเรียน และวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดสมรรถนะในการอ่านที่สามารถเข้าใจ ตีความ และประเมินสิ่งที่อ่านได้ ให้เวลาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น เนื่องจากมีหลายสาขา การใช้เวลาเรียนคณิตศาสตร์ ของไทยยังน้อยเมื่อเทียบกับประเทศที่ประสบความสำเร็จ และ 4. บรรยากาศ ในโรงเรียน ความมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับนานาชาติ มีความรู้สึกเชิงลบต่อการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคะแนน การถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียน นอกจากนี้ แนวโน้มคะแนนการอ่านของไทยลดลง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งคะแนนการอ่านนั้น มีความสัมพันธ์กับคะแนนคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ และผลการประเมิน พบว่า **นักเรียนไทยยังขาดทักษะด้านการอ่าน และความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล การแยกแยะ ระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากสิ่งที่อ่าน** ดังนั้น นักเรียนไทยจึงควรได้รับ การพัฒนาทักษะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการอ่าน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการพัฒนาครู และการสนับสนุนทรัพยากร ที่เหมาะสมเพื่อให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สำหรับกลุ่มตัวชี้วัดด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา IMD ได้พิจารณาจากร้อยละของ ประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีประชากรช่วงวัยดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับ อุดมศึกษาขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 18 (อันดับ 48) ในปี 2556 เป็น ร้อยละ 34 (อันดับ 45) ในปี 2565 โดยมีคะแนนเพิ่มมากขึ้นและมีอันดับ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย สำหรับร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาปริญญาตรี พบว่า มีแนวโน้มของคะแนนเพิ่มขึ้นและมีอันดับลดลงในปี 2565 ในขณะที่ ประเทศสิงคโปร์ ใต้หวัน เกาหลี และญี่ปุ่น ยังคงเป็นอันดับ 1 ถึงอันดับ 10 ของโลกมาโดยตลอด 10 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับดัชนีมหาวิทยาลัย อยู่ในอันดับ 47 ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคนี้ โดยมีจีนมีอันดับดีที่สุดที่สุดในภูมิภาคนี้ และอยู่ในอันดับ 3 ของโลก ทั้งนี้ IMD ได้นำข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัย ทั่วโลกของ Times Higher Education (THE) เป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มใหม่ขึ้นมาใหม่ ในปี 2562 โดย Times Higher Education (THE) จะวัดประสิทธิภาพของ

มหาวิทยาลัยที่มีงานวิจัยซึ่งรวมอยู่ในทุกพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่การเรียนการสอน การวิจัย การถ่ายทอดความรู้และภาพลักษณ์มุมมองในระดับนานาชาติ เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบที่มีประสิทธิภาพที่ครอบคลุม และมีความสมดุลมากที่สุด

นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศกลุ่มเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Ranking : Asia ปี 2022 พบว่า อันดับของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยติดอันดับ 300 อันดับแรกเพียง 2 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 215) รองมาคือ มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 255) ในขณะที่มหาวิทยาลัยของสิงคโปร์ติดอันดับ 12 อันดับแรกของโลก 2 แห่ง และเป็นที 1 ในภูมิภาคเอเชีย รองลงมาได้แก่ จีน (อันดับ 17) ฮองกง (อันดับ 22) และญี่ปุ่น (อันดับ 23)¹⁵

สำหรับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ในปี 2565 IMD พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2020 (ปี 2563) พบว่า **ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับที่ 57 ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้าย** มีอันดับสูงกว่าเพียง 2 ประเทศ คือ มองโกเลีย (อันดับ 57) และญี่ปุ่น (อันดับ 63) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษระหว่างปี 2556 – 2565 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของคะแนนดีขึ้น แต่มีอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ และเมื่อพิจารณาประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้ายตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สอดคล้องกับรายงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของ Education First (EF)¹⁶ ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลและจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ

¹⁵ <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2020> สืบค้นวันที่ 2 พฤษภาคม 65

¹⁶ https://www.ef.co.th/_~/media/centralefcom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2020-english.pdf สืบค้นวันที่ 23 ธันวาคม 65

เป็นหลัก 100 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 74 จาก 100 ประเทศ มีคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ที่ 47.61 จาก 100 คะแนนเต็ม ซึ่งอยู่ในระดับต่ำมาก (Very Low) โดยทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ตามหลังสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าทักษะทางภาษาของประเทศไทยนั้น อยู่ในอันดับที่ไม่ดี ควรดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จะเห็นได้ว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ดีมากนัก ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ต่ำลง ซึ่งเห็นได้จากผลการสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ และพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มลดลง รวมถึงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาที่อยู่ในระดับไม่ดีมากนัก ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตอันใกล้

1.3 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง และสอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ เมื่อพิจารณาอันดับในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า มีแนวโน้มของอันดับดีขึ้นจากปี 2558 ถึง ปี 2565 จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยสามารถตอบสนองต่อความ

สามารถในการแข่งขัน อันดับ 41 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 37 และการศึกษาาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ อันดับ 43 สำหรับตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 50 จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของการสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศดีขึ้นเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในกลุ่มนี้

จากผลการจัดอันดับโดย World Economic Forum 2019¹⁷ ที่ได้จัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 ประจำปี 2562 จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 79 ได้คะแนน 4 จากคะแนนเต็ม 7 ด้านทักษะด้านดิจิทัลของประชากร อยู่ในอันดับที่ 66 ได้ 4.3 คะแนนจากคะแนนเต็ม 7 และด้านความง่ายในการค้นพบแรงงานที่ทักษะ อยู่ในอันดับ 86 ได้คะแนน 4 จากคะแนนเต็ม 7 จะเห็นได้ว่า ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา ทักษะด้านดิจิทัล และความสามารถในการค้นพบแรงงานที่ทักษะโดยง่ายในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีอันดับดีกว่าเพียง กัมพูชา เวียดนาม และลาว เท่านั้น

นอกจากนี้ สถาบัน IMD ได้นำตัวชี้วัดบางตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดการอันดับนำมาจัดอันดับเฉพาะด้าน ได้แก่ World Digital Competitiveness Ranking และ World Talent Ranking พบว่า World Digital Competitiveness Ranking คือ การจัดอันดับด้าน Digital ของแต่ละประเทศว่าในแต่ละประเทศมีการดำเนินงานอย่างไรเพื่อการพัฒนาด้าน Digital และนำ Digital มาใช้ในการพัฒนาประเทศ

¹⁷ บทวิเคราะห์สถานการณ์ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2563.บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.หน้า31-35

พัฒนาองค์กรธุรกิจต่างๆ ของประเทศ โดยพิจารณาทักษะด้านความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยี และด้านการเตรียมความพร้อม ซึ่งในปี 2565 ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล อยู่ในอันดับที่ 40 ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ อันดับด้านเทคโนโลยีของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 แสดงว่าประเทศไทยลงทุนในด้านเทคโนโลยีอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อันดับด้านความรู้อยู่ในอันดับ 45 และด้านการเตรียมความพร้อมสู่นาคตอยู่ในอันดับ 49 ซึ่งยังคงอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการแข่งขันไม่ได้อยู่ที่การลงทุนด้านเงินเท่านั้น แต่อยู่ที่การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สำหรับ World Talent Ranking คือการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบุคคลผู้มีความสามารถ ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าประเทศได้มีการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากน้อยแค่ไหน และปัจจัยด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถว่าประเทศมีเสน่ห์ที่จะดึงดูดคนให้อยู่ในประเทศ ไม่ย้ายไปอยู่ที่อื่น หรือ ดึงดูดคนที่อยู่นอกประเทศให้มาอยู่ประเทศไทยมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากประเทศสร้างคนที่เป็น Talent ไม่ทัน ดังนั้นจะหาอะไรที่ทำได้คนที่เก่งๆ อยากรมาอยู่และมาทำงานในประเทศไทย ซึ่งคนที่มีทักษะความสามารถพิเศษอาจเป็นแรงบันดาลใจให้คนของไทยได้พัฒนาตนเอง และด้านสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของบุคคลที่มีอยู่ประเทศไทยให้พร้อมสำหรับโลกของอนาคตมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจากผลการจัดอันดับในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 และผลการจัดอันดับทั้ง 3 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอันดับที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถ อยู่ในอันดับ 34 รองลงมาปัจจัยด้านการลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันดับ 47 และปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรที่มีอยู่ในประเทศ อันดับที่ 49 เมื่อพิจารณาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า สิงคโปร์ ยังคงอยู่ในอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ รองลงมา ได้แก่ ฮองกง และออสเตรเลีย ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ใน 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับด้าน Digital อยู่ประมาณอันดับ 25-30 บวกขึ้นลงเล็กน้อย ซึ่งผลการจัดอันดับอาจเกิดจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในโลก แต่ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความพร้อมของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ ประเทศที่ได้ผลการจัดอันดับอยู่ในอันดับที่ดีเกิดจากประเทศมีความพร้อมในการปรับตัวด้าน Digital¹⁸

เมื่อเจาะลึกเฉพาะประเทศไทย พบว่า ทักษะที่สำคัญซึ่งเป็นที่ต้องการขององค์กรสำหรับอนาคต 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์และนวัตกรรม 2) ทักษะการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน 3) ทักษะการเรียนรู้เชิงรุกและกลวิธีการเรียนรู้ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ 5) ความคิดสร้างสรรค์ ยีนหยัด และริเริ่ม ในขณะที่ ผลการสำรวจจากองค์กรหรือบริษัทต่างๆ เกี่ยวกับทักษะของคนทำงานที่ต้องการให้มีการทบทวนทักษะและเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) สูงสุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์และนวัตกรรม 2) ทักษะการเรียนรู้เชิงรุกและกลวิธีการเรียนรู้ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ 4) ทักษะความเป็นผู้นำและมีอิทธิพลต่อสังคม 5) ทักษะการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน ทั้งนี้ เวลาโดยเฉลี่ยเพื่อทบทวนทักษะและเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) แต่ละส่วนของพนักงานซึ่งเป็นการประเมินของนายจ้าง พบว่า องค์กรและนายจ้างส่วนใหญ่คาดว่า พนักงานร้อยละ 25.2 จะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาตนเองน้อยกว่า 1 เดือน อีกร้อยละ 23.1 ต้องใช้เวลาประมาณ 1-3 เดือน และร้อยละ 19.9 ใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ปี

¹⁸ สรุปรายงานเสนอผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของสถาบัน IMD การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2565

จากข้างต้น ถึงแม้ว่าทักษะสำคัญที่องค์กรต้องการในอนาคตและต้องการให้พนักงานทบทวนทักษะและเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) จะเน้นในกลุ่มทักษะการแก้ปัญหาและการบริหารจัดการตนเองแต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปัจจุบัน เป็นตัวเร่งให้องค์กรหลายๆ องค์กรเริ่มมีการวางแผนและให้ความสำคัญกับการนำดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการทำงานถึงร้อยละ 84 อีกทั้ง ยังส่งผลให้ความต้องการในการให้พนักงานทบทวนทักษะและเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) ด้านดิจิทัลเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 34.4 ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบทักษะดิจิทัลในกลุ่มประชากรวัยทำงานระหว่างไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า สิงคโปร์มีประชากรวัยแรงงานที่มีทักษะดิจิทัลถึงร้อยละ 77 รองลงมาเป็นจีนที่ร้อยละ 71.7 มาเลเซียร้อยละ 66.3 ออสเตรเลียร้อยละ 65.5 ในขณะที่ไทยมีประชากรวัยแรงงานที่มีทักษะดิจิทัลคิดเป็นร้อยละ 54.9 ต่ำกว่าเพียง 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่นและอินเดีย ดังนั้น ไทยจึงควรเร่งพัฒนาแรงงานให้มีทักษะดิจิทัลที่สูงขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบันถึงแม้ว่า ระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานไทย (กลุ่มอายุ 15-59 ปี) จะมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี¹⁹ แต่การใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่นิยมเท่าที่ควร โดยเฉพาะ SMEs มีการใช้เทคโนโลยีในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ขณะที่รูปแบบของงานใหม่ๆ ต้องการความรู้และทักษะในระดับสูง รวมทั้งยังมีจุดอ่อนด้านภาษาในการสื่อสาร²⁰

สำหรับ ประเทศที่ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น สิงคโปร์ ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับทักษะแห่งอนาคต โดยการตั้งสภาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต (The Future Economy Council: FEC) กำหนดแผน/เส้นทางการเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรม (Industry Transformation Map) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการเพิ่ม

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.ปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศไทย ปี 2555-2559.พริกหวานกราฟฟิค.2560 หน้า(จ)

²⁰ กระทรวงแรงงาน.ภาวะสังคมไทยไตรมาสแรก ปี 2560 .ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2560 (เอกสารอัดสำเนา)

สมรรถนะการแข่งขันและการเจริญเติบโตของ 23 อุตสาหกรรม ใน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการผลิต (Manufacturing) กลุ่มสร้างสิ่งแวดล้อม (Built Environment) กลุ่มการแลกเปลี่ยนและการติดต่อเชื่อมโยง (Trade and Connectivity) กลุ่มการบริการภายในประเทศ (Essential Domestic Services) กลุ่มการบริการสมัยใหม่ (Modern Services) และกลุ่มวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล (Lifestyle) โดยในแต่ละแผน/เส้นทางการเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมนั้น ประกอบด้วยการพัฒนา ปรับปรุงผลผลิต การพัฒนาทักษะ และนวัตกรรมและความเป็นสากล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการจ้างงานคนสิงคโปร์เพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ สิงคโปร์ได้กำหนดให้ ทักษะแห่งอนาคต (Skill Future) เป็นวาระแห่งชาติที่กำหนดให้คนสิงคโปร์ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้ไปถึงตามศักยภาพของแต่ละคน โดยมีจุดเริ่มที่ทักษะการแก้ปัญหาในเมือง (Urban Solutions) การเงิน (Finance) ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) การผลิตขั้นสูง (Advanced Manufacturing) สื่อดิจิทัล (Digital Media) บริการที่เปิดใช้งานเทคโนโลยี (Tech-Enabled Services) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) และความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber security) เป็นต้น

ในขณะที่ เยอรมนี ได้ดำเนินการด้วยระบบการศึกษาแบบทวิภาคี เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของการทำงานจริง ซึ่งมีการเรียนเชิงทฤษฎีองค์ความรู้เพียง 1-2 วันต่อสัปดาห์ และต้องฝึกปฏิบัติอีก 3-4 วันต่อสัปดาห์ ระบบทวิภาคีนี้ แพร่หลายในประเทศฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย เกาหลีใต้ เน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนรัฐ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม

สำหรับประเทศไทยในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการส่งเด็กไปฝึกทวิภาคีในสถานประกอบการเพื่อฝึกทักษะแรงงาน และได้มีการปรับแบบทดสอบ V-NET โดยความร่วมมือกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา องค์การมหาชน ให้เพิ่มการทดสอบในเรื่องของมาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัล

ภาษาอังกฤษ และความพร้อมในการทำงานในสถานประกอบการ รวมทั้งยังมีการส่งเสริมให้มีสถานศึกษาเฉพาะทางมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ในระดับมัธยมศึกษาได้มีนโยบายในการนำทักษะอาชีพเข้ามาบูรณาการในหลักสูตร ตรีศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทั้ง hard skill และ soft skill ควบคู่ไปกับการสอนวิชาการ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และสร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ค้นหาตัวเอง และเป็นการปูพื้นฐานทักษะอาชีพต่างๆ อันจะต่อยอดไปในระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีการจัดทำมาตรฐานอาชีพที่หลากหลาย โดยได้ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลกับหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะทางภาคการศึกษาในการผลักดันการนำหลักสูตรหรือสมรรถนะมาเชื่อมโยงกับหลักสูตรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สามารถผลิตและพัฒนาแรงงานให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการมากขึ้น สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพมีการพัฒนาแพลตฟอร์ม เรียกว่า E workforce Ecosystem platform (EWE) ซึ่งทางสถาบันมีการทำ MOU กับ 12 หน่วยงาน เพื่อเชื่อมโยงแพลตฟอร์มนี้กับทุกๆ หน่วยงานที่มีแพลตฟอร์มในเรื่องของการพัฒนากำลังคนให้มาอยู่ในจุดศูนย์รวมของแพลตฟอร์มในระดับประเทศ โดยแพลตฟอร์มนี้เป็นแพลตฟอร์มที่ให้บริการแก่กลุ่มคนทำงานในทุกช่วงวัย กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ไปจนถึงวัยเกษียณ กลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ แรงงานกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งนายจ้าง ผู้ประกอบการ โดยมีเป้าหมายผลงานเป็นเครื่องมือที่ทุกคนสามารถใช้สะสมได้ทั้งผลงาน ผลการเรียนรู้ การฝึกอบรม ประสบการณ์การทำงาน ซึ่งระบบนี้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐ สามารถบริหารจัดการกำลังคนและพยากรณ์แนวทางในการพัฒนาทักษะกำลังคน ในทางกลับกันสถาบันพยายามพัฒนาแพลตฟอร์มให้เป็น search engine ให้แก่สถานประกอบการในการหาผู้ที่มีทักษะตรงตามตำแหน่งงานที่ว่าง²¹

²¹ สรุปรายการประชุมกลุ่มย่อยที่ 2 Workforce Indicator การเชื่อมโยงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2565

ดังนั้น ประเทศไทยยังคงต้องดำเนินการเพื่อสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง ทั้งด้านทักษะเทคโนโลยี และภาษา ที่สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ และรองรับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่ต้องการคนทำงานที่มีความรู้ทักษะแบบใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นอกจากนี้ การเตรียมเด็กเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ ควรมีการจัดทำหลักสูตรเพื่อสร้างเด็กให้สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลได้ ไม่ใช่แค่ท่องจำเท่านั้น ซึ่งอาจไม่ต้องรอถึงการปรับระบบการศึกษาใหญ่ทั้งประเทศ แต่อาจทำเป็นกรณีตัวอย่างที่สามารถทำได้ เพื่อให้เห็นผลได้จริงและสามารถนำมาขยายผลหรือทำต่อได้ รวมถึงการเลือกมหาวิทยาลัยเรียน ควรเลือกเรียนมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรหรือวิชาเรียนที่สามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตในอนาคตได้ ซึ่งปัจจุบันยังพบว่า หลักสูตรการเรียนของมหาวิทยาลัย ยังคงเป็นหลักสูตรเมื่อ ๓๐ ปีที่ผ่านมา และไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ดังนั้น การศึกษาไทยจึงต้องเร่งแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้มีความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนทั้งด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่เป็นวิชาพื้นฐานหลักในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศ และการให้ความสำคัญของการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน (Student Care Competencies)²² ที่เป็นสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการทำงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนในโลกยุคปัจจุบัน ได้แก่ 1) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 2) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 3) การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

²² <https://www.thaiedreform.org/news/1393/> สืบค้นวันที่ 26 พ.ย.61 การประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 31/2561.กอบศ.วางแนวทาง 10 สมรรถนะหลักเพื่อให้เด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม.

4) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 5) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 6) ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ 7) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม 8) การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล 9) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและภาวะผู้นำ และ 10) การเป็นพลเมืองที่รู้ และสำนึกสากล ซึ่งสมรรถนะทั้ง 10 นี้ จะช่วยให้เด็กไทยมีคุณสมบัติเป็นคนไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม เนื่องจากความสามารถเหล่านี้จะเป็นความรู้พื้นฐานที่ส่งผลให้ผู้เรียน มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลกำลังเกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก ทั้งด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังคงมีคุณภาพการศึกษาต่ำ และมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ประกอบกับสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนของไทยยังมีศักยภาพที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล การผลิตบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น ในยุคของสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยควรสร้างระบบการศึกษาที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นฐานหลักในการสร้างทักษะระดับสูงของแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทักษะการอ่านและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะและระดับทักษะการทำงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล และการเกิดธุรกิจใหม่ๆ ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะแนวทางการยกระดับสมรรถนะด้านการศึกษา ของประเทศไทย

จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดย IMD ซึ่งเป็นการพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน สรุปได้ว่า ปัจจัยหลักดังกล่าวที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงสร้างประชากรไทยที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตราการเกิดลดลง และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด ล้วนส่งผลต่อระบบการศึกษาที่จะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น และสามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้ตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 19 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ส่วน ได้แก่ 1. ตัวชี้วัดจากข้อมูลสถิติ/ข้อมูลitudiyu (Hard Data) จำนวน 15 ตัวชี้วัด และ 2. ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) จำนวน 4 ตัวชี้วัด ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมในระดับนานาชาติ จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษาสูงขึ้นในเวทีสากลและยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศดังนี้

1. จัดทำข้อมูลรายบุคคลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อให้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Hard data) ที่สะท้อนการบริหารจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามบริบทพื้นที่ที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

2. ปรับปรุงระบบการผลิตครูและพัฒนาครูทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เนื่องจาก ปัจจัยตั้งต้นของคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ ครู โดยมีกระบวนการคัดเลือกคนเก่ง คนดี สร้างแรงจูงใจ และให้ทุนมาเรียนครู ควบคู่กับการพัฒนาครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อทุกสถานการณ์ โดยมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ผันผวนได้

3. พัฒนาการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based) เพื่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอนาคต โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละคนและแต่ละช่วงวัย

4. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยการสำรวจความต้องการแรงงานของตลาด เพื่อนำมาใช้ในการวางกรอบ จัดทำเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และเชื่อมโยงการพัฒนาบัณฑิตสู่การจ้างงาน (Job matching)

5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคีโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อการฝึกประสบการณ์จริงในการทำงาน และสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริง

6. บูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัล เพิ่มการประชาสัมพันธ์ และควรมีการผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งด้านความต้องการ (Demand) และข้อมูลด้านกำลังการผลิตกำลังคน (Supply) เพื่อใช้ในการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายที่ชัดเจนและเหมาะสม

แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษา

1. สร้างความเข้าใจที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่ใช้ในการจัดอันดับประเทศต่างๆ ทั่วโลกของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาเร่งการพัฒนาการจัดการศึกษาและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำฐานข้อมูล โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีอันดับค่อนข้างต่ำ เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการจัดการศึกษา และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานที่ใช้กำลังแรงงาน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (IMD) และสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งติดตามผลและปรับปรุงพัฒนา และเผยแพร่ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

กระทรวงแรงงาน.(2560).ภาวะสังคมไทยไตรมาสแรก ปี 2560 .ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2560 .เอกสารอัดสำเนา.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.(2562).แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา.(ม.ป.ท.)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.(2562).โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล.เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2559).สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560).การจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560).ปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศไทย ปี 2555-2559.กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560).สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2562).การศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน.กรุงเทพมหานคร :พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2563). สรุปผลการประชุมทางวิชาการ เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายทางการศึกษา (OEC forum) ครั้งที่ 3 เรื่อง ยกกำลังสองสมรรถนะการศึกษาของประเทศผ่านมุมมองดัชนีชี้วัดความสามารถทางการศึกษานานาชาติ. (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2563).สรุปการนำเสนอผลการประเมิน PISA การชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2564).แนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานประเภทสามัญศึกษา (ในระบบ).กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2564).บทวิเคราะห์สภาการณ์ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทยในเวทีสากล ปี 2563. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2565).สรุปการนำเสนอผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของสถาบัน IMD การชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. (เอกสารอัดสำเนา)
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2565).สรุปการประชุมกลุ่มย่อยที่ 2 Workforce Indicator การชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำแผนยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก. (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2564).ทักษะที่จำเป็นในอนาคต Future skill เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม.นครปฐม:เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

International Institute for Management Development. (2013).World Competitiveness Yearbook 2013.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2014).World Competitiveness Yearbook 2014.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2015).World Competitiveness Yearbook 2015.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2016).World Competitiveness Yearbook 2016.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2017).World Competitiveness Yearbook 2017.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2018).World Competitiveness Yearbook 2018.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2019).World Competitiveness Yearbook 2019.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2019).World Digital Competitive Ranking 2019.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2020).World Competitiveness Yearbook2020.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2021).World Competitiveness Yearbook2021.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2022).IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2022).IMD World Talent Competitiveness Ranking 2022. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2022).World Competitiveness Yearbook 2022.Switzerland: Lausanne.

The Global Talent Competitiveness Index. (2020).Global Talent in the Age of Artificial Intelligence.France: INSEAD.

Human Development Report. (2019). Beyond income, beyond averages, beyond today:Inequalities in human development in the 21st century. New York: United Nations Development Programme.

เว็บไซต์

- EF English Proficiency Index. (2561). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. https://www.ef.co.th/_/~/media/centralefcom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2018-english.pdf สืบค้นวันที่ 23 ธันวาคม 65
- QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS. (2565). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2020> สืบค้น วันที่ 2 พฤษภาคม 65
- The Global Competitiveness Report 2019.(2562). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2019>. สืบค้น วันที่ 25 มกราคม 2565
- การประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 31/2561. กอปศ.วางแนวทาง 10 สมรรถนะหลักเพื่อให้เด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม.(2561). [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา. <https://www.thaiedreform.org/news/1393/> สืบค้น วันที่ 26 พฤศจิกายน 2565
- การระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ตั้งแต่ปลายปี 2563 (2565) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/982464> สืบค้น วันที่ 2 พฤษภาคม 2565
- จาก VUCA world สู่ BANI world (coachforgoal.com).(2565). [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา. <https://www.coachforgoal.com/blog/topic>. สืบค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2565.
- ส่องเศรษฐกิจปี 2565 ก้าวแรกหลังมรสุมโควิด 19 (bot.or.th) (2565) [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา. <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine> สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2565

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ
นางศิริพร ศรีพันธุ์
ดร.ภูมิพัทธ์ เรืองแท้
นางอำภา พรหมวาทย

เลขาธิการสภาการศึกษา
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

พิจารณารายงาน

นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ
นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์
นางชนิษฐา ห่านิรัติศัย

อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
อดีตผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
อดีตผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต
นางสาวรัตนวดี ภูพันธ์เจริญสุข

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายวีระพงษ์ อุ่เจริญ
นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต
นางณิชกมล ดวงมาลย์
นางจุฬาพร เหมวรรณวดีกุล
นางสาวรัตนวดี ภูพันธ์เจริญสุข
นายภัทรธนะชาติ อาชากิจ
นายกาญจนวัฒน์ พรหมหา
ว่าที่ร้อยตรีหญิงเจนจิรา อูณาแพง

ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์การศึกษา
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
ผู้ช่วยนักวิชาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการณ์การศึกษา

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2311,2312

โทรสาร 0 243 7915

www.onec.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 โทรสาร 0 243 7915
www.onec.go.th

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 21/2566

ISBN : 978-616-270-422-2

